

9 788089 555659

ISSN 2455-7549

art3.

18

The Sound design and audio recording course

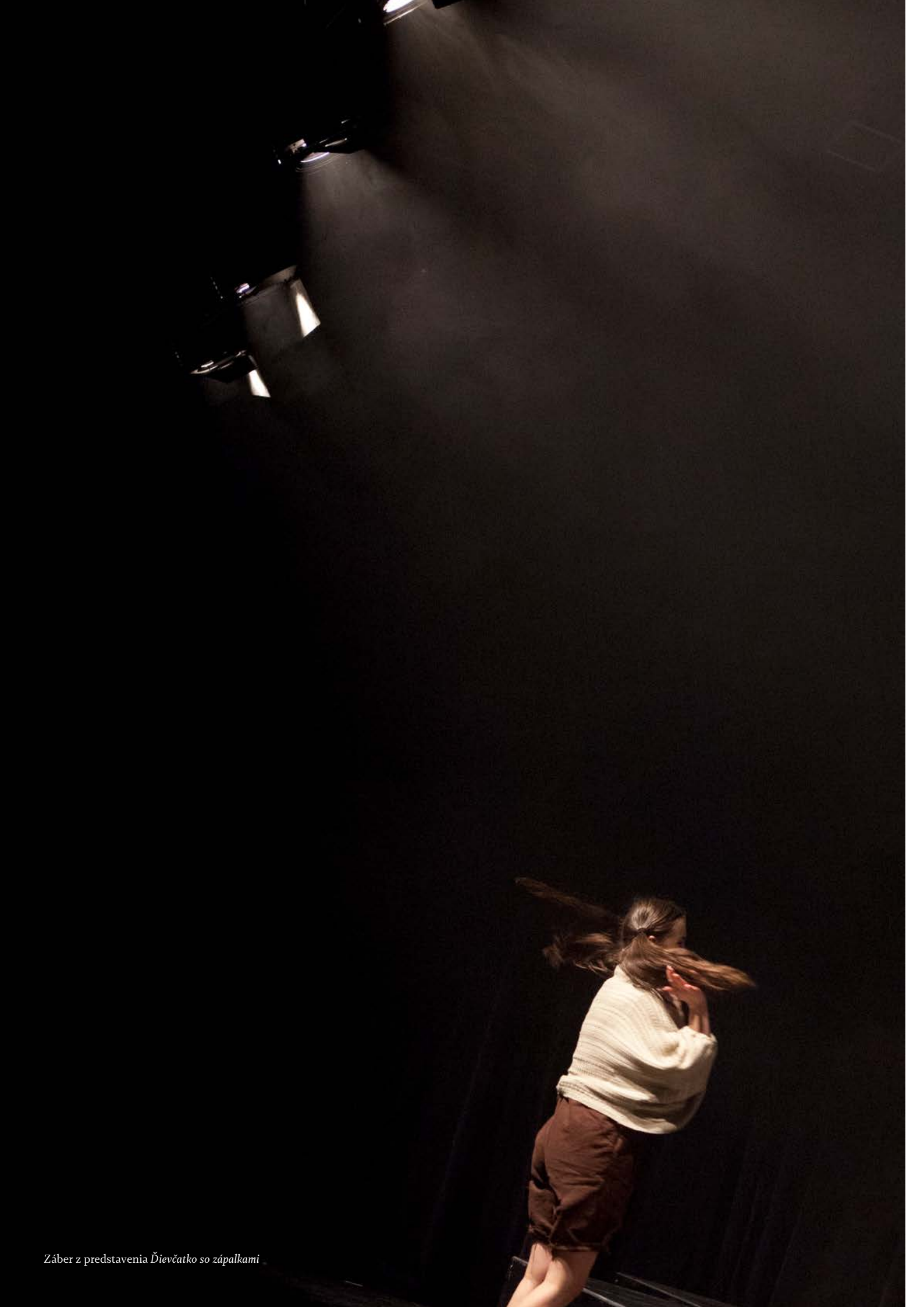
54

30 rokov Svetovej cimbalovej asociácie

62

Päť rokov muzikálového spevu na FMU

Záber z predstavenia *Dievčatko so zápalkami*

2 Príhovor rektora	23 Čítanie srdcom v Panta Rhei	43 Cimbal vo farbách 21. storočia
3 AU študentom a zamestnancom UA	24 Benca/Makar/Ševčík v Katoviciach	44 Herecký tréning v škótskom Glasgowe
5 Študentom Fakulty dramatických umení AU BB určite nie je ľahostajná aktuálna situácia v Ukrajine a vyjadrujú svoju solidaritu	25 SYMULARIS – súčasný priestor pre umenie – 2 výstavy z cyklu	45 Návrat do prostredia
5 Divadlo Akadémie umení odohralo predstavenie na pomoc Ukrajine	26 Výmenný pobyt vo Francúzsku na univerzite École supérieure d'arts & médias de Caen/Cherbourg	46 Fakulta dramatických umení otvárala záujemcom o štúdium dvere online
6 Akadémia bez hraníc/Академія без кордонів/Академия без границ	27 Natália Šimonová: T-RUST LANDSCAPES	47 Nové spolupráce FDU s externým prostredím
7 ALUMNI KLUB AU BB Platforma pre absolventov AU BB	28 Vernisáž výstavy PROJEKcie SVETA	48 Majerov Bastard
8 Umelecké školstvo je špecifická záležitosť...	29 Intervencia	50 Jaroslav Voľanský: Nemali by sme škatulkovať ľudí bez toho, aby sme racionálne uvažovali
9 GRATULUJEME pani Božidare Turzonovovej	30 Ľubica Jediná: Raz a navždy	52 Na konkurzy nie je ťažké chodiť, ale ich vyhrať
10 Prinášame Vám prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí Akadémie umení v Banskej Bystrici za rok 2021	31 Divadelný knižný trh	54 30 rokov Svetovej cimbalovej asociácie
11 Ako udržať motiváciu v čase lockdownu?	32 O krajine, etike a uspokojujúcej maľbe	56 „Interpretácia vo mne vyvoláva radosť, šťastie, poslanie. Hudba je oslava Boha. To je to, prečo i aktívne hrám“
12 Film spájajúci tri fakulty	34 Monografia „Cimbalové oddelenie na Akadémii umení v Banskej Bystrici“ vydaná pri príležitosti 25. výročia Akadémie umení v Banskej Bystrici	59 Rieka, čo prázdnom nepreteká
13 „Prvé grantové projekty ukončené“	34 Medzimesto(m)telom(a)krajinou	60 Muzikálový svet prvých absolventiek
14 Geometrická organika ako spojenie estetického s bytostným	36 Doktorandské koncerty katedry vokálnej interpretácie	62 Päť rokov muzikálového spevu na FMU
16 Zlepšovanie kvality e-vzdelávania v hudobnom umení	37 AR A ART	63 Dievčatko so zápalkami
17 Novinky v Akademickej knižnici	38 Koncert poslucháčov FMU v Slovenskej filharmónii	64 Profesor Štefan Sedlický – 20 rokov so Speváckym zborom slovenských učiteľov
18 The Sound design and audio recording course	39 Absolventi herectva Fakulty dramatických umení AU v BB	66 Rozvoj osobnosti študentov – Mysli a konaj ako podnikateľ
21 Valentínsky expres	40 Umelecký stisk na Dolnej	
22 UM, n. o.	41 Divadelná dielňa 2022	
	42 Medzinárodná prezentácia autorskej tvorby v kontexte prepojenia tvorivých činností a výstupov školiteľa a študenta doktorandského štúdia na FVU AU	

Vážení kolegovia, kolegyne, milí študenti a študentky,

dostáva sa Vám do rúk nové číslo nášho štvrťročníka ART3, v ktorom príspevkami rekapitulujeme obdobie medzi novembrom 2021 a májom 2022. Nástup a dozvuk koronových opatrení a nové jarné nadýchnutie sú hraničné body, ktoré ovplyvňovali naše aktivity. V citovanom období sme nielen vzdelávali a produkovali filmové, divadelné, výstavné, koncertné a iné podujatia, ale finalizovali sme aj akreditačný proces. Tieto rozmanité aktivity vytvárali zvýšenú záťaž na riadiacich a odborných pracovníkov na fakultách ale aj na personál na úrovni univerzity. Pracovnú záťaž a časový stres si vyžiadali aj analýza, pripomienkovanie a absorbovanie novely vysokoškolského zákona, komplikácie vzniknuté znížením štátnej dotácie na chod AU už v druhom roku po sebe, prerozdelenie rozpočtu na jednotlivé súčasti AU na rok 2022 s prihliadnutím na vyššie spomínanú redukovanú dotáciu a na nové prerozdelenie pravidiel v rámci ministerskej metodiky tvorby rozpočtu. Samostatnou kapitolou a ďalšou záťažou pre zamestnancov AU je prehodnocovanie výstupov CREUČ za rok 2021, pripomienkovanie zverejnenie novej metodiky na evidovanie CREUČ po roku 2022 a samozrejme ministerské tzv. periodické hodnotenie úrovne umeleckého výskumu na všetkých vysokých školách. Už z uvedeného

krátkeho prehľadu je možné identifikovať, že toto obdobie je poznamenané zmenami na všetkých úrovniach a týka sa všetkých činností, ktoré AU vykonáva a v ktorých musí obstáť.

Sme v očakávaní je slovný zvrät, keď sa v rodine čaká nový prírastok. Akadémia umení je v niekoľkých očakávaniach: či obstojí a akredituje svoj vnútorný systém kvality, či zosúladiť všetky študijné programy na všetkých stupňoch, či pre umelecké výkony nastavíme korektné kvantifikačné ukazovatele pri hodnotení výskumu a umeleckej tvorby (periodické hodnotenie), či ustojíme finančné redukcie a či získame dodatočné finančné prostriedky z plánu obnovy a iných grantových schém.. Či nám na konci roka oznámia ďalšie zníženie rozpočtu na chod AU alebo či sa bude meniť legislatívne prostredie na poslednú chvíľu, či, či či..

Aj keď syndróm vyhorenia pomaly zasahuje každého z nás, únavu si neprípúšťame a dokončíme zmeny, ktoré je možné považovať za najkomplexnejšie a najzložitejšie od založenia AU v roku 1997.

Tieto zmeny sa zhodou okolností kryjú s 25. výročím, ktoré Akadémia umení v Banskej Bystrici oslávi tento jún. Celý rok plánujeme a pripravujeme podujatia na pripomenutie tohto významného výročia. Niektoré podujatia

už aj teraz prebiehajú, ale ich vyvrcholenie bude na jeseň pri príležitosti Dní otvorených dverí AU od 26. – 28. októbra 2022, na ktorom sa odprezentujú jednotlivé fakulty a veríme, že podujatie obohatí kultúrny život Banskej Bystrice.

Schýľuje sa ku koncu akademického roka 2021/2022 a máme za sebou intenzívny a náročný rok. Do nastávajúcich dní, pred príchodom letných prázdnin Vám želim, aby ste ešte svoj zbytok energie využili na sfinalizovanie vašich povinností a s čistým stolom a hlavou využili čas na relax, oddych a načerpanie čerstvých síl do ďalšieho kolobehu akademického roka a nekončiacich zmien a skvalitňovania vzdelávania, tvorivých činností, postupov a prostredia AU.

Na tomto mieste je potrebné vysloviť veľké poďakovanie všetkým zamestnancom, ktorí vynakladajú nadštandardné úsilie na zabezpečenie procesov a implementácie zmien, bez ochoty ktorých by sa kolesá v mechanizme univerzity postupne zadrhávali. Povestné svetlo na konci tunela síce ešte nevidíme, ale veríme, že nie je zhasnuté.

Príjemné leto, veľa zdravia a pohody.

→ prof. MgrA. Michal Murin, ArtD.
rektor
Akadémie umení v Banskej Bystrici

AU študentom a zamestnancom UA

Akadémia umení Ukrajine

Akadémia umení v Banskej Bystrici už v prvých dňoch vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine vyjadrila prostredníctvom vyhlásenia rektora podporu nezávislosti a územnej celistvosti Ukrajiny a solidaritu s jej obyvateľmi. Naším zahraničným študentom a študentkám, zamestnankyniam, zamestnancom a ich rodinám, ktorých vojnový konflikt zasiahol, sme boli od začiatku pripravení pomôcť a podať pomocnú ruku vo viacerých oblastiach.

V priebehu dvoch dní od prijatia správy o začatí vojny na Ukrajine sme vypracovali Program podpory zahraničným študentom a zamestnancom AU BB, ktorí boli ohrození vojenským konfliktom na Ukrajine. Hneď v prvých dňoch prebehlo stretnutie so zahraničnými študentmi s vedením AU a zástupcami fakúlt. Na spoločnom stretnutí sme študentov ubezpečili, že zo strany Akadémie umení urobíme všetko, aby sa cítili bezpečne a pomôžeme im zvládnuť ťažké obdobie. Zároveň sme študentov ubezpečili, že sa budeme snažiť vytvárať bezpečné a slobodné akademické prostredie pre všetkých.

Finančná podpora predstavovala udelenie mimoriadnych štipendií z vlastných zdrojov fakúlt a zabezpečenie možnosti stravovania za znížené ceny. Ďalším krokom bola pomoc v koordinácii, poradenstve a podpore pri hľadaní práce a brigád. V spolupráci s univerzitou Mateja Bela sme študentom poskytli možnosť psychologické podpory. Marta Holéciová a Gabika Birošová pripravili niekoľko podujatí solidarity, ktorými sa vo svojom voľnom čase venovali študentom a snažili sa spríjemniť ťažké obdobie spoločnými aktivitami, výletmi, posedeniami.

V priestoroch FVU vzniklo zberné a zároveň výdajné miesto Rýchlej pomoci, kde si zahraniční študenti mohli zadarmo vybrať základné trvanlivé potraviny, oblečenie, drogeriu, drobný spotrebný tovar.

Vedenie AU BB zriadilo jednotný kontaktný bod pre konfliktom zasiah-

nutých zahraničných študentov a zamestnancov, ktorí potrebovali podporu, ale aj pre tých, ktorí by chceli pomôcť: ukrajina@aku.sk. Program pomoci ďalej obsahoval vyčlenenie priestoru na AU na spoločné stretnutia zahraničných študentov.

Na webom sídle AU BB sme zriadili informačný panel AU UA, kde sa denne aktualizovali dôležité informácie, usmernenia o pomoci, ubytovaní, dotáciách a užitočných internetových portáloch.

Ďalším cieľom, ktorý si AU BB stanovila, bolo vytvorenie mobilného programu, ktorý by urýchlil a zjednodušil prijatie ukrajinských študentov na AU BB. Podarilo sa. 23.03.2022 rektor vydal vnútorný predpis AU BB – mobilný program „Akadémia umení Ukrajine“.

Cieľom programu je poskytnúť ukrajinským študentom možnosť realizovať krátkodobé štúdium na pôde AU BB najmä počas letného semestra 2021/2022. Program AU UA sa týka študentov z Ukrajiny, ktorí sú občan-

mi Ukrajiny a v Slovenskej republike požiadali o poskytnutie dočasného útočiska alebo požiadali o azyl.

Akadémia umení ako inštitúcia vyznávajúca slobodu, demokraciu a humanizmus odmieta všetky prejavy násillia a agresie, ktoré ohrozujú slobodu a životy ľudí. Vždy budeme pripravení pomôcť našim študentom, zamestnancom v ťažkých situáciách, ktoré si vyžadujú rýchle rozhodnutia a predovšetkým okamžitú pomoc.

Touto cestou by sme v mene vedenia AU BB chceli poďakovať všetkým, ktorí boli v naplnení Programu podpory a pomoci zahraničným študentom nápomocní, vedeniam fakúlt AU BB, študentom, zamestnancom. Poďakovanie patrí aj našim akademickým partnerom, ktorí nezištne a okamžite reagovali ochotou pomôcť: Univerzita Mateja Bela, Konzervatórium Jána Levoslava Bellu. **ĎAKUJEME.**

→ Mgr. art. Barbora Španíková, ArtD.

Deň

Regulárny štvrtok, ranná hodina rytmiky a tanca, keď tu zrazu: „Viete o tom, že dnes začala vojna na Ukrajine?“

Čo?

Prvýkrát v ten deň pozerám na telefón, rúti sa na mňa záplava informácií a bohužiaľ aj dezinformácií, čo v stave, v akom som sa práve ocitla, nerozlišujem... zatiaľ.

Začínam selektovať. Sledujem instagramové profily ukrajinských obyvateľov... civilistov.

Naozaj sa toto deje? A ako je to vôbec možné? Nie som schopná a ochotná prijať skutočnosť, ktorá nastala... Som divná, ak si myslím, že toto sa deje iba vo filmoch?

Vstrebávam... teda, snažím sa... Chýbajú mi pravdivé informácie; neviem, čomu mám veriť. Zmocňuje sa ma strach, však sme susedia. Po čase správy pribúdajú aj pomoc prichádza, no konflikt stále trvá.

Kiežby sa vedelo pomôcť aj narušenému jednotlivcovi.

Som na ceste na nedeľnú kávu do mojej srdcovky, míňam výklady oživené modro-žltou vlajkou. Káva vypitá a Banskú Bystricu prebúdzka koncert na podporu Ukrajiny. Svetí slnko a prechádzam cez park... Zarazená stojím pri expozícii tankov a diel, pozerám na varovnú tabuľu: Nechytať a nevyliezať na vystavované exponáty!

My ľudia sa naozaj nikdy nepoučíme?

→ Zuzana Motylová

FDU, II.ročník, Herectvo

Ahoj, krpec,

žijem. A robím všetko preto, aby sme boli opäť spolu. Stále na teba myslím.

Neviem na teba zabudnúť. Na tvoj úsmev, tvoje oči, tvoje pery...

Tvoje pery nie sú sladké, nie sú vlažné...

Sú neopísateľné a posúvajú hranice mojich predstáv o vášni a ženskej kráse. Prirovnal by som ich asi k padajúcej hviezde.

Hviezd je veľa, padajú a nie každý ich stihne alebo môže vidieť. Každý si zvykne vtedy niečo priať. Ja by som si v tomto prípade prial, aby padla ďalšia hviezda a potom ďalšia, až kým by som ich našiel a opýtal sa, kedy znova a kam padnú. Aby som jednu z nich mohol čakať a chytiť ju do náručia. A byť s ňou dovtedy, kým hviezdy budú existovať. Aj preto nemôžem spať a noci trávim tým, že pozerám nebo. Možno hlúpo a naivne čakám, že hviezda padne blízko mňa.

Ale potom ráno vstanem a uvedomím si, že ty si tá hviezda.

A vieš, čo robia hviezdy?

Hviezdy žiaria.

A žiaria práve vtedy, keď sú šťastné.

A dúfam, že vždy budem ten, kto vie spôsobiť, aby si žiarila, aby všetci mohli vidieť do ďaleka, aká si krásna a ako žiaríš.

Celá si prekrásna hviezda...

Do skorého videnia, krpec.

Tvoj Marek

→ Rebeka Fučeková

FDU, II.ročník, Herectvo

Stojím na stanici

Prichádza vlak

Nastupujem ako každý týždeň

No tentokrát je vo vlaku niečo inak

Nedá sa nezacítiť v ovzduší tú tiaž

Tiaž ktorá sa na mňa lepí nespôsobuje počasie

Vstupujem do vagóna zarazí ma plač

Vstupujem do vagóna a vidím na vlastné

oči na čo nás upozorňuje denná tlač

Oči plné smútku sledujú okolie

Prechádzam uličkou pozorujúc všetky tie ženy s deťmi

Nadýchnem sa a cítim strach

Neistotu a zúfalstvo

Prejdem do druhého vozňa a tam rovnaký scenár

Súcitne sa na všetkých pozerám

Ostávam v chodbičke

Mám miestenku, ale ani mi nenapadne

vyhodiť niekoho z miesta

Ľudskosť takú potrebnú si dnes doprajme

Nechcem už hrubosť násilie a hnev

Neviem si predstaviť ako intenzívne to

ovplyvňuje ich

Len verím že ich postretne láska a neha

A toto šialenstvo nech sa ďalej nerozbieha

→ Stela Hrušovská

FDU, II.ročník, Herectvo

Študentom Fakulty dramatických umení AU BB určite nie je ľahostajná aktuálna situácia v Ukrajine a vyjadrujú svoju solidaritu:

Sťahujú sa mraky na európskej oblohe
 Skrze peniaze, egá či ľudské práva
 Reči už nie prázdne, ale útoky „strohé“
 Sú titulkami správ
 Bez stínania hláv...
 Pre neschopnosť dialógu
 Pre ľudské nezhody
 Pre malichernosť monológu
 Sa nehra na body
 Obsiahnutá história
 Mala mať prítomnosť inú
 Ruské mystérium
 Neukázalo človečinu
 Preto
 Vyjadrujeme solidaritu pre Ukrajinu.

→ Text: Martin Bystrianský

Divadlo Akadémie umení odohralo predstavenie na pomoc Ukrajine

Vojna na Ukrajine nás nepochybne všetkých šokovala. Rozhodli sme sa preto reagovať na aktuálne dianie a aspoň malým kúskom prispieť tým, ktorí to nesmierne potrebujú. V mesiaci marec sme preto dodatočne zaradili predstavenie Helverova noc. Hra Ingmara Villquista je pomerne často inscenovanou hrou najmä pre jej silnú výpoveď. Nikdy by nám však nenapadlo, že bude v 21. storočí až taká aktuálna. Helverova noc ukazuje, ako môže silnejúce násilie a militarizmus postihnúť nielen spoločnosť, ale aj to, ako môže preniknúť do osobnejších oblastí bližšie k domovu. Zobrazuje víziu ľudského správania, keď už nie je kam utiecť. Ide o nadčasový príbeh ľudskej

tragédie (kdesi na začiatku bližšie nešpecifikovanej genocídy), ktorý sa môže odohrávať kdekoľvek a kedykoľvek. Čiže aj tu i teraz...

18. marca o 18:30 sme vo veľkom štúdiu spolu s postavami prežili túto jedinečnú noc plnú spomienok, lásky, strachu, nenávisti a porozumenia, mysliac na to, že v našej susednej krajine sa odohrávajú príbehy podobné tomu na scéne. Atmosféra bola mrazivá. Aj touto cestou by som sa chcela poďakovať študentom za ich pružnosť, že sme to v takom krátkom čase dokázali realizovať; tiež prodekanke Mgr. art. Soni Kočanovej, ArtD., ktorá akciu iniciovala; a v neposlednom rade divákovi, ktorí sa podujatia zúčastnili. Okrem vyjadrenia solidarity sme sa

rozhodli celý výťažok z dobrovoľného vstupného venovať kampani #KtoпомôžeUkrajine (združuje viac než 30 mimovládnych a občianskych organizácií, ktoré primárne ponúkajú pomoc na Ukrajine, alebo tým Ukrajinkám a Ukrajincom, ktorí hľadajú bezpečie na Slovensku).

HELVEROVA NOC

Autor: Ingmar Villquist

Réžia: Matúš Holly

Pohybová spolupráca: Dávid Szöke

Účinkujú: Simona Hagarová, Róbert Sipos

→ Autorka článku: Jana Ovšonková
 manažérka Divadla Akadémie umení

Akadémia bez hraníc/ Академія без кордонів/ Академия без границ

Raňajky v Ďatelinke sú diskusným formátom katedry IDM, ktoré sú priestorom diskurzu o umení. Diskusiu „Akadémia bez hraníc/Академія без кордонів/Академия без границ“ sme organizovali ako prirodzený impulz angažovať sa nielen v pomoci študentom Akadémie umení, ale otvoriť aj tému participácie pomoci na lokálnej úrovni. 08.03.2022 sme búrali hranice so psychologičkou Oľgou Bindasovou a koordinátorkou nahlasovania dopytu na ubytovanie pre ľudí postihnutých vojnou, Sofiiou Barvinskou.

Oľga Bindasová je psychologičkou s dlhoročnou praxou, ktorá otvorila tému skupinových stretnutí, kde začala poskytovať a sprostredkovať odbornú pomoc prostredníctvom kolegov. Pomoc je stále zdarma dostupná v priestoroch Záhrady CNK v utorok o 18:00

a vo štvrtky o 17:00. Ďalšie informácie môžete získať na e-mailovej adrese: olgabin@gmail.com Druhou diskutérkou bola Sofii Bravinská, ktorá od prvého dňa vojnového konfliktu medzi Ukrajinou a Ruskou federáciou pomáhala v kooperácii študentov. Sofia sa venuje vyhľadávaniu transportu nielen pre ľudí, ale aj pre veci, pomáha s ubytovaním na území celého Slovenska. Ponúka právne poradenstvo, preklad/tlmočenie a iné potreby pre utečencov z Ukrajiny. Rovnako spracováva informácie o potrebách transportovaných ľudí a pomáha organizovať niekoľko pracovných skupín. Všetky informácie o prvom kontakte ľudí z Ukrajiny nájdete na webstránke mesta Banská Bystrica, kde je kontakt aj priamo na Sofiiu:

<https://www.banskabystrica.sk/samosprava/pomoc-pre-ukrajinu/aktualne-informacie-pre-obyvateľov-banskej-bystrice/>

Po diskusii Raňajky v Ďatelinke sa naši študenti zo zahraničia aktivizovali a dodnes pomáhajú ako dobrovoľníci v Banskej Bystrici.

→ Mgr. art. Gabriela Birošová
Foto: Alan Bujdák

ALUMNI KLUB AU BB

Platforma pre absolventov AU BB

Akadémia umení vníma potrebu udržania kontaktov a vzájomnej komunikácie so svojimi absolventmi.

Akadémia umení za 25 rokov svojej existencie vychovala a na cestu umeleckého pôsobenia dovedla veľký počet absolventov. Študentov, ktorí sa uplatnili v umeleckej sfére alebo v mnohých iných oblastiach spoločenského života. Absolventi Akadémie umení predstavujú v umeleckej obci výrazné zastúpenie svojim profesionálnym pôsobením. Práve absolventi škôl predstavujú silný element inovačného postoja v oblasti možností vzdelávania a vzájomnej komunikácie. Využívanie potenciálu absolventov a ich profesijného profilu vedie často k zvyšovaniu kvality vyučovacieho procesu univerzity.

Nielen v súvislosti s 25. výročím Akadémie umení, ale predovšetkým v rámci zvyšovania kvality a prepojenia školy a praxe či udržateľnosti vzájomného kontaktu s absolventmi sa Akadémia umení rozhodla vytvoriť vlastný ALUMNI KLUB študentov a absolventov. Je to združenie absolventov, ktoré slúži ako nástroj na udržanie kontaktov univerzity so svojimi úspešnými absolventmi, administráciu rôznych aktivít, podujatí a zároveň ponúka priestor na udržiavanie kontaktov medzi absolventmi.

Prostredníctvom vytvorenia siete kontaktov budeme absolventov informovať o aktivitách a podujatiach AU BB, pozývať na organizované prednášky, workshopy. Na základe poskytnutých osobných údajov o aktuálnej profesijnej oblasti zo stany absolventov ich budeme vedieť zapojiť do pripravovaných procesov a projektov. Alumni klub ďalej ponúka možnosť podpory a poskytovania súčinnosti, pomoc pri budovaní kariéry. Členstvo poskytuje priestor na prezentáciu, propagáciu profesionálnych úspechov absolventov. Vytvára možnosť zúčastňovať sa odborných prednášok, podujatí a ďalšieho vzdelávania. Prostredníctvom klubu môžu absolventi organizovať a plánovať spoločné aktivity, stretnutia a spoločenské podujatia (plesy, športové podujatia, tábory a pod.). Prihlásením sa do Alumni klubu získava absolvent hneď niekoľko benefitov. Napríklad sprístupnenie a propagáciu vlastnej umeleckej tvorby prostredníctvom informačných a komunikačných nástrojov AU BB. Vytvorenie vlastného portfólia online na webovom portáli art.sku.sk. Členovia klubu dostávajú pravidelné informácie o možnosti publikačného priestoru v univerzitnom časopise ART 3. Členom sa môže stať každý bývalý študent Akadémie umení. Registrácia je bezplatná a veľmi

jednoduchá. Prebieha prostredníctvom formulára, ktorý nájdete na webovej stránke Akadémie umení.

Bližšie informácie nájdete: <https://www.aku.sk/sk/studiums/absolventi/alumni-klub.html>

Registračný formulár: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd6WcT9Yi5a34mECoqkXij-N2Q5MBLP_3Tdy7Gex8FZFCiTEHw/viewform

→ Mgr. art. Barbora Španíková, ArtD.

Umelecké školstvo je špecifická záležitosť...

S Petrom Palikom ako externým členom Akreditačnej rady Akadémie umení v Banskej Bystrici sme sa zhovárali na témy akademické a i (ne)akademické. Prezradil nám nielen to, aký bol študent, ale i to, ako vníma súčasne zmeny súvisiace s akreditačnými procesmi.

Pedagóg doc. Mgr. art. Peter Palik, ArtD. je aj režisér, umelecký šéf, autor rozhlasových a divadelných hier, spisovateľ. Peter Palik si život vysokoškolského študenta vyskúšal počas štúdia v odbore environmentálnej výchovy na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici a neskôr na Divadelnej fakulte VŠMU v Bratislave. Na katedre bábkarskej tvorby vyštudoval bábkarskú réžiu a dramaturgiu. Pôsobil nielen ako dramaturg v Bábkovom divadle Žilina, ale výborne sa zhostil aj internej réžie v Spišskom divadle. V súčasnosti pôsobí ako umelecký šéf v divadle Jozefa Gregora Tajovského v Zvolene. Ako dramaturg a režisér spolupracuje s viacerými divadlami na Slovensku, v Česku, Poľsku, Nemecku a Maďarsku. Svoje pedagogické skúsenosti odovzdáva študentom na Katedre bábkarskej tvorby Divadelnej fakulty VŠMU v Bratislave, kde sa v roku 2017 habilitoval na docenta. Za svoju umeleckú torbu získal viaceré významné ocenenia doma i v zahraničí. Jeho inscenácie boli na medzinárodných festivaloch v Číne, Rusku, Maďarsku, Poľsku, Česku, Srbsku, Bulharsku, na Ukrajine. V roku 2021 získal prémii literárneho fondu za réžiu inscenácie Čepiec, ktorá žne úspechy na divadelnej scéne a medzinárodných festivaloch.

Peťo, čo ťa v živote najviac formovalo do súčasnej podoby, podoby tvojho citlivého, detailného vnímania sveta, okolia ľudí?

To je naozaj veľmi ťažká otázka. Zrejme všetko okolo mňa. Ľudia, ktorých som stretol, a situácie, ktoré som zažil. Veľký vplyv na mňa mala určite aj rodina. Najmä môj starý otec a jeho ľudský prístup k životu. Hoci sme v rodine nemali

nejakých zásadných umelcov, moja mama mala výtvarné nadanie, ktoré som šťastie zdedil. Svet často čítam cez vizuálne vnemy a možno preto som sa dostal aj k divadlu. Kreovať živé obrazy ma bavilo od detstva. A v umeleckej sfére ma formovalo mnoho osobností, ktoré som stretol a mal možnosť s nimi spolupracovať.

Aký si bol študent? Čo ťa počas štúdia najviac motivovalo vo vyučovaní procese, či naopak zarážalo v negatívnom zmysle?

Ak otázka smeruje k štúdiu na VŠMU, tak myslím, že som bol veľmi zaneietený študent. Prijali ma, keď som mal už jednu vysokú školu za sebou. Na predchádzajúcich školách som bol veľmi priemerný, ale študovať divadlo ma veľmi bavilo. Snažil som sa načerpať čo najviac, chodil som do divadiel, zapisoval sa na semináre, hlásil som sa na rôzne workshopy a vymetal konkurzy na asistentov réžie. Takto som sa dostal aj k Jožkovi Bednárikovi alebo Jozefovi Kroftovi. Tieto stretnutia boli pre mňa ozajstná škola. Napokon som mal toľko kreditov, že som si mohol kontrahovať posledné ročníky. Školu som skončil za

štyri roky a dostal som cenu dekana. Sám sa čudujem, ale bol som celkom príkladným študentom.

Pôsobíš ako pedagóg na VŠMU. Venuješ sa vzdelávaniu mladých ľudí. V čom sa súčasná generácia študentov líši od tvojich študentských čias?

Neviem, či sa dá paušalizovať a takto porovnávať generácie. Naša generácia „Husákových detí“ má inú životnú skúsenosť so školskou výchovou, nemali sme také technologické vymoženosti, ako má dnešná generácia. Informácie boli menej dostupné a čerpali sme ich viac z kníh a v knižnici. Dnešná mládež sa mi zdá omnoho slobodnejšia, sebavedomejšia a v mnohých veciach otvorenejšia. Ale myslím si, že prístup k štúdiu je individuálna vec a nedá sa aplikovať na celú generáciu.

Na slovenskej divadelnej scéne pôsobíš aj ako režisér. Tvoja domovská scéna je Divadlo J. G. Tajovského, okrem iného režíruješ v mnohých divadlách na Slovensku. Prezrad' nám, odkiaľ pochádzajú inspirácie k tvojim réžiam, aký kľúč používaš

v sémantike režírného konceptu.

Ako sa koncepcia zrodí? Náhodne, inšpiratívne, empiricky?

Vždy inak. Projekt od projektu.

Nemám nejaký zásadný umeleckotvorivý program, ktorý by som naplňal. Mám v hľadáčku pár titulov a hľadám vhodný čas a priestor na ich realizáciu. Ale niekedy je to naozaj spontánny impulz. Inšpirácia môže prísť zovšadiaľ a nečakane. Veľmi záleží na tom, s kým na projekte spolupracujem. Na začiatku mám často len akýsi pocit (matnú predstavu), kam všetko smerovať; až postupne s pomocou hudobníka, výtvarníčky a hereckého súboru začínam predstavu konkretizovať. Nikdy sa nedá všetko vymyslieť na papieri a do bodky to naplniť. Tvorba je živý proces. Pomáha mi pri tom určitá schopnosť improvizovať a vôľa robiť kompromisy.

Aj vysoké umelecké školy na Slovensku prechádzajú v súčasnosti akreditačnými procesmi. Ktoré zmeny ty, ako pedagóg a umelec, považuješ za kľúčové pre zvýšenie kvality vzdelávania na Slovensku?

Umelecké školstvo je špecifická záležitosť. Rovnako ako prácu v divadle nemôžeme vnímať ako prácu v továrni, tak si aj umelecké školstvo vyžaduje iný prístup. V prvom rade treba vytvoriť dostatočný priestor na kreativitu a nabe-

ranie praktických skúseností. Umelecké školy sa dostali do zvláštnej pasce, keď sú nútené prijímať nadmerné množstvo študentov. Je to kvantita na úkor kvality. V konečnom dôsledku to nikomu neprospeje. Je to otázka na dlhšiu diskusiu.

Vedel by si vymenovať 5 hodnotovo najdôležitejších elementov, ktoré majú vplyv na úspešnosť študenta v praxi či v profesijnom živote vôbec?

Ak to môžem hodnotiť z môjho pohľadu, tak určite treba mať šťastie. Šťastie na správnych ľuďoch a na dobré príležitosti. Potom je to bezpochyby talent, šikovnosť a schopnosť stále sa učiť. Určite je to aj pokora k umeniu a kolektívnej tvorbe. No a v neposlednom rade je dôležité mať silu prijať prehru, kritiku a poučiť sa z toho.

Umelecky tvoríš počas celého roka, vyučuješ na VŠMU, si umeleckým šéfom v Divadle Jozefa Gregora Tajovského, organizuješ rôzne kultúrne podujatia, aktívne sa zúčastňuješ kultúrnych a spoločenských podujatí v divadelnej obci Slovenska, máš krásnu rodinku, manželku, dvoch malých synčekov. Ako a kedy oddechuješ? Kde čerpáš sily na zvládnutie psychickej a fyzickej záťaže? Dá sa to vôbec, pri takom množstve aktivít?

Je to údel. Nie vždy sa to dá ustáť bez následkov. Ak sa objaví nejaký impulz zvonku a zabrzdí ma: ako bol napríklad kovidový čas. Dnes sa snažím užívať si každú voľnú chvíľku s deťmi. Dobíja ma to energiou. Uvedomujem si, že čas rýchlo letí, za chvíľočku nám odrastú a tých spoločných chvíľ bude stále menej a menej. Rád oddychujem v prírode. Aj vďaka strašným udalostiam na Ukrajine sa teraz snažím radovať z úplne jednoduchých vecí. Akosi intenzívnejšie precitujem drobné okamihy života. Teplé lúče slnka, spev vtákov, príjemný vietor na tvári... Znie to pateticky a banálne, ale nechcem si ani len predstaviť život bez toho.

Akadémia umení vstúpila v roku 2022 do roku osláv 25 rokov od založenia. Čo by si Akadémii umení, študentom, pedagógom, zamestnancom zaželel k výročiu?

(Poznámka redaktora: budeme si želať, nech sa to naozaj splní.)

Prajem celej Akadémii umení, aby ďalej rozkvitala, získavala skúsenosti, rozširovala svoju náruč a stala sa dobrou alma mater aj pre tisíce budúcich študentov, ktorí budú na ňu hrdí.

→ Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD.
Autorka fotografie: Vanda Mesiariková

GRATULUJEME

pani Božidare Turzonovovej

Pani prof. Mgr. art. Božidara Turzonovová bola prvou dekanou Fakulty dramatických umení. Osobnosť pani Turzonovovej bola a je zárukou kvality pedagogického procesu od založenia fakulty. Počas svojho pôsobenia na Akadémii umení vychovala celú plejádu vynikajúcich hercov a osobností kultúrneho života. Dodnes je pani Božidara Turzonovová v kontakte s mnohými svojimi absolventmi s ktorými spolupracuje na spoločných umeleckých aktivitách. Výsledkom je vždy nezabudnuteľný a silný umelecký zážitok. Pokora s akou pristupuje k tvorbe je vzácna,

disciplína a profesionalita je prítomná v každom kroku. A to najdôležitejšie láska k umeniu, prejavujúca sa obrovským talentom vytvárať silné umelecké zážitky.

„Aj našej pani Božidare Turzonovovej“ prajeme v mene Akadémie umení veľa zdravia, krásne životné okamihy, neutíchajúce potlesky, spokojnosť, naplnené dni radosťou a všetko krásne, čo vieme priať.

**VŠETKO NAJLEPŠIE
pani profesorka !!!!!**

Prinášame Vám prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí Akadémie umení v Banskej Bystrici za rok 2021

- Príprava nových študijných programov v 1. stupni (Bc.) na Fakulte výtvarných umení.
- Príprava vnútorného systému kvality.
- Analýza webového prostredia AU, prípravný proces vytvorenia novej webovej stránky AU.
- Databázový web /art.sku.sk/ pre archiváciu a propagáciu prác pedagogických a študentských umeleckých výstupov.
- Inštitucionálne spolupráce s veľkou pridanou hodnotou a efektivitou v regionálnom prostredí.
- Vytvorenie novej pracovnej pozície PR a marketing AU BB.
- Projekt „Simulačné centrum ART3“ (spolupráca FDU, FMU, FVU).
- Projekty „10X – AU BB“ – komplexný návrh programových celkov pre projekt EHMK 2026.
- Rekonštrukcia objektu „Ďatelinka“ (FVU) – projekt rekonštrukcie podkrovia, koordinácia predprojektových a projektových príprav.
- Interný grantový systém 3FaU Výzva 1/2021.
- Rekonštrukcia študentského domova.
- Podpis Deklarácie o posilnení kultúry a vedeckej integrity.
- Podpis Memoranda o spolupráci so Slovak Business Agency.
- Podpis Memoranda o spolupráci s DJGT.
- Dohoda o bilaterálnej spolupráci medzi AU v Banskej Bystrici a ASP v Katočiciach vo forme memoranda, nová rámcová partnerská zmluva Erasmus+ medzi oboma inštitúciami.
- Zelená zelenej.

NAJ umelecké výstupy a projekty

2021	AU Banská Bystrica /FDU	Študenti Akadémie umení na Zámockých hrách zvolenských 2021 - Reštart
2021	AU Banská Bystrica /FDU	Divadlo v meniacom sa svete a premeny divadla – 18. roč. medzinárodnej teatrologickej konferencie
2021	AU Banská Bystrica /FDU	ARTORIUM 2021
2021	AU Banská Bystrica /FDU	Študenti na festivaloch – Dotyky a spojenia, GUČA umenia, Mičinský pitvor, Petrovské dni divadelné a Poděbradské dni poézie
2021	AU Banská Bystrica /FDU	Divadelné štúdio: premiéry Žiarlivé ženy, Zvláštny smútok citrónového koláča, Pošla deva do Turca, Ivanov, Naša trieda
2021	AU Banská Bystrica /FMU	II. ročník medzinárodnej husľovej súťaže „Prime Violin“
2021	AU Banská Bystrica /FMU	I. ročník medzinárodného hudobného festivalu „InterComp“
2021	AU Banská Bystrica /FMU	Medzinárodná súťaž v zborovom dirigovaní „Stretnutie nad zborovou partitúrou“
2021	AU Banská Bystrica /FMU	Medzinárodný festival Voce Magna 2021
2021	AU Banská Bystrica /FMU	Medzinárodná webová konferencia „Horizonty umenia 8“
2021	AU Banská Bystrica /FVU	MASTERS workshop odlievania liatiny
2021	AU Banská Bystrica /FVU	Medzinárodný workshop „3D Documentation for Heritage Buildings“
2021	AU Banská Bystrica /FVU	Medzinárodná výstava ST-ART v Paríži
2021	AU Banská Bystrica /FVU	Medzinárodná výstava ARCHÉ – Architecture of Universe v Giudecca Art District Benátky
2021	AU Banská Bystrica /FVU	Výstava International Workshops of High Temperatures 2015-19 s Maďarskou univerzitou výtvarných umení MKE Budapešť

Verný a pravdivý obraz o aktivitách, hodnotení všetkých činností, študijných a ekonomických výsledkoch vysokej školy predstavuje Výročná správa o činnosti za rok 2021, viac na webovej stránke AU.

→ Spracovala: Marta Holéciová 05.05.2022

Ako udržať motiváciu v čase lockdownu?

Workshopy prinášajú každému umelcovi a najmä študentovi mnoho nových podnetov a inšpirácií. Keď nie je možné pracovať naživo v škole, workshopy v zahraničí môžu byť druhou možnosťou, ako na sebe pracovať aj v týchto pre umenie nepriaznivých časoch. Tep 39 je pohybové štúdio na Žižkove v Prahe, v ktorom sa začiatkom decembra konali tri workshopy zamerané na tvorbu tanečného a fyzického divadla. Prvý workshop s názvom dramaturgia a rôzne prístupy k tvorbe fyzického divadla viedol interdisciplinárny tanečný umelec Viktor Černický. Zameral sa na úlohu dramaturga, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou každej pripravovanej inscenácie. Ako pristupovať k tvorbe? Aké obrazy a spomienky to vo vás vyvolalo? Kde by sa dal pohyb skrútiť a zmenila by sa plynulosť celého výstupu? Viktor ponúkol účastníkom sériu otázok, na ktoré by si mal každý umelec v procese tvorby odpovedať a analyzovať ich. Workshop postupoval od

vonkajšej vizuálnej a pohybovej časti až po vnútornú analytickú, ktorá mala pomôcť účastníkovi uchopiť zhromaždený materiál a pracovať s konkrétnosťou pohybu a jeho vyjadrením.

V sobotu viedol workshop mím, pedagóg a performer MgA. Lukáš Šimon so svojim hereckým kolegom mímom, performerom a tanečníkom Antonom Eliašom. Zamerali sa na hľadanie vhodného spôsobu, ako vyrozprávať príbeh cez svoje telo. Účastníci sa tiež naučili základy pantomímy a pomocou práce s predmetom mohli precvičovať svoju pohybovú pamäť. V krátkych improvizovaných cvičeniach si na základe fotografií mohli účastníci vybrať jedno gesto, postavu, výraz alebo predmet z danej fotografie a vytvoriť tak vlastný jedinečný charakter.

Tretí (nedeľný) workshop viedli choreografka a tanečníčka Sabina Bočková a tanečníčka Johana Pocková. Bol roz-

delený do dvoch častí. Prvá sa zamerala na základné princípy súčasného tanca: práca s vedomým telom, floorwork, kondičné a posilňovacie cvičenia, tanečná improvizácia. V druhej časti lektorky predstavili svoje tvorivé metódy, ktoré používali v tvorbe autorského predstavenia „Jáma lvova“. Využili princíp zrkadlenia vo dvojiciach. Účastníci mohli pracovať s rôznymi gestami, emóciami a s premenou dynamiky. Táto časť bola zameraná na vnímanie partnera v pohybe.

Workshopy sú príležitosťou spoznať nových inšpiratívnych ľudí a zdieľať s nimi svoje poznatky. Je to intenzívny čas stretnutí, ktoré môžu do budúcnosti priniesť zaujímavé tvorivé spolupráce a v neposlednom rade aj priateľstvá.

→ Martina Chmelanová, DiS.art.
poslucháčka 1. ročníka herectva FDU

Film spájajúci tri fakulty

Koncom roka 2020 ma zaujala možnosť uchádzať sa o internú grantovú podporu AKU. So Sandrou Cseresznyésovou z FVU sme ani na moment nezaváhali, už dlhšiu dobu sme spolupracovali a zamýšľali sa aj nad tým, ako financovať väčší projekt. Týmto projektom sa stala, a dotiahla do konca (dôležitá poznámka, nakoľko podstatná časť spoločných projektov vo voľnom čase zvykne končiť katastroficky), práve krátkometrážna snímka Správa z budúcnosti.

Náš film spája naše odlišné odbory – film a výtvarné umenie. To, čo nám je bytostne blízke, ale čo sme ešte nemali šancu spojiť v rámci jedného umeleckého diela. Správa z budúcnosti je preto animovano-hraným filmom v žánri sci-fi, obsahujúci tiež prvky dystopie. Námet vznikol v roku 2020. V spoločnom rozhovore sme so Sandrou a spoluscenáristom Šimonom Patkošom z FDU došli k bodu, kedy nám napadlo využiť pocity a istým spôsobom beznádej spôsobenú náročným obdobím, v ktorom sme sa ocitli. Načrtla sa dôležitá otázka, od ktorej sme sa odrazili – ako by vyzeral svet, kde umenie neexistuje? Dejová línia sa preto presunula do spoločne dostatočnej budúcnosti – to dalo priestor vytvoriť vlastný svet a zhmotniť vlastnú predstavu budúcnosti.

Šimon sa k scenáru vyjadril takto: „Na začiatku sme si s Nikou a Sandie objasnili, ako bude náš svet budúcnosti fungovať. Strávili sme pri tom niekoľko stretnutí, kde sme preberali nápady a inšpirácie z príbehov, ktoré dystopickú tematiku už zobrazili. Keďže išlo o animovanú časť príbehu, mali sme dosť voľnú ruku, takže najdôležitejšie bolo nájsť štýl budúcnosti, v ktorej vládol „pád umenia“. Veľkou inšpiráciou bol film Pink Floyd: The Wall od Alana Parkera, ale aj Coraline od Henryho Selicka. Do tvorby príbehu som okrem napísania scenáru animovaných retrospekcií prispel aj svojimi kresbami, ktoré si osvojil náš hlavný hrdina Viktor. Tie mu dodali istú mieru umeleckosti na jednej strane kontrastujúce so strojovou budúcnosťou, no

zároveň splyvajúcej s tmavou víziou okolitého sveta. To nám hralo do kariet, keďže záverečný malý „plot twist“ je presne o tom.”

Podstata animovanej podoby umožnila to, aby nebola produkcia tak náročnou. Nebolo potrebné stavať rekvizity sci-fi sveta a zaoberať sa veľkým množstvom futuristicky-pôsobiacich priestorov na natáčanie. Všetko sa to vytvorilo prostredníctvom počítača a dlhých, nekonečných hodín strávených za ním. Kombinácia hranej a animovanej podoby sa ukázala v našom prípade kľúčovou. Dystopický svet pôsobil o to hrozivejšie, keď mal práve túto podobu. A to bol náš zámer. Ukázať niečo, čo je desivé. A čo sa ľahko môže stať, ak si ako spoločnosť neustrážime to, čo robí život tak zaujímavým. Umenie.

Hlavná animátorka a spolutvorkyňa Sandra sa vyjadrila k svojej časti práci tiež: „Inšpirácia vychádzala spočiatku z krátko animovanej časti príbehu troch bratov z Harryho Pottera a Darov smrti. Chceli sme vytvoriť niečo „Tim Burtonovské“, ale dodať tomu niečo naše. Celá animácia bola o pochmúrnej

atmosfére, zvolili sme tmavý priestor. Pracovali sme v Adobe Photoshop, čo sa na animáciu nepoužíva, ale pre nás to bol ideálny program aj keď to bolo náročné. Tiež sme pracovali v prostredí Adobe Animate, a v Mental Canvas, ktorý nám umožnil priestor rozpochybovať.”

Hlavná časť produkcie prebehla v lete 2021. V priebehu dvoch natáčacích dní sme zvládli natočiť všetky hrane časti filmu. Natáčaniu predchádzali čítačky a herecké skúšky. Protagonistami sú Atlas – muž z ďalekej budúcnosti, Viktor – mladý muž zo súčasnosti a Viktorov otec – majiteľ stavebnej firmy Viktorex.

Postavu Atlasa stvárnil Pavol Olešňan – absolvent AKU v odbore herectva. Paľa Olešňana som prvýkrát stretla ako prváčka v roku 2019. Hralo sa magisterské predstavenie S vylúčením verejnosti (za zavretými dverami), existencialistická hra Jeana-Paula Sartreho. Bola som len v prvom ročníku, ale uzavrela som sama so sebou dohodu – keď budem raz režírovať vlastný film, obsadím ako hlavnú postavu práve Paľa. On o tejto dohode nevedel a ani

sme sa vtedy nepoznali, bol to pre mňa preto veľký osobný úspech, keď súhlasil s tým, že Atlasa stvárni. Postavu Viktora obsadil Oliver Ruttkay - študent AKU. V jeho prípade šlo o inú cestu. Postava Viktora mu bola napísaná na mieru. So Šimonom sme sa zhodli na tom, že tvorí s Paľom výborný kontrast a bol preto vybraný z hercov našej školy. Pri postave otca bola cesta o niečo ťažšia. Museli sme vypísať konkurz na sociálnej sieti. Ozvalo sa nám pomerne veľa záujemcov, ale napokon sme sa rozhodli pre pána Dušana Kojnoka, herca divadelného súboru Daxner v Tisovci. Herecké obsadenie uzavrel ešte jeden posledný

člen a to František Mikuš, študent AKU, ktorý si zahral Viktorovho dotieravého kolegu v práci.

Natáčanie prebiehalo v Banskej Bystrici, v prenajatých priestoroch rodinného domu a v budove FVU Akadémie umení.

Po dokončení hranej časti nasledovala postprodukcia trvajúca od leta 2021 do konca zimy. V tomto období sa k filmu pripojili animátori, na čele so Sandrou. Strihovú postprodukciami sme s Matúšom Ficeľom - našim kameramanom a študentom FDU, prevzala až po dokončení animácie. V produkčnej časti nám pomáhali zvukári Erik Snopko z FMU a Lukáš

Klinec z Univerzity Tomáša Bati v Zlíne a strihačka Katarína Koniarová z VŠMU.

Náš film bude čoskoro k zhladnutiu online a jeho plánovaná premiéra je na jeseň 2022 pri príležitosti osláv výročia školy.

→ Bc. Nikola Kočišová,
režisérka filmu a študentka katedry
filmovej dokumentárnej tvorby

„Prvé grantové projekty ukončené“

V prvej výzve bolo prihlásených 33 projektov zo všetkých fakúlt. Hodnotiacia komisia podporila a dotáciu schválila k 20 projektom s výškou dotácie 38 490 €. Pätnásť projektov bolo ukončených v roku 2021, žiaľ v piatich projektoch bolo riešiteľom umožnené termín realizácie presunúť a to najmä z dôvodu obmedzení spôsobených pandemickými opatreniami.

Informácie k realizácii jednotlivých projektov, fotodokumentáciu a prezentáciu výstupov sme postupne prezentovali v ostatných vydaniach ART 3 a tiež na webovej stránke školy.

Všetky realizované projekty boli výnimočné a úspešné z hľadiska jedinečnosti umeleckého výstupu a úzkej participácie a kooperácie fakúlt Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Boli to najmä projekty

Fakulty dramatických umení:

SLOVAK FILM HARVEST 2021 /web podujatia:
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLaSQTnrdLlEkTnqvFZB158Emkc-fLKoKt>

životný príbeh spracovaný v snímke ODPOČÍTAVANIE – Posledný film Ivana Palúcha a vynikajúci dokumentárny film Ovčiarskou cestou – oba boli vysielané v RTVS /možnosť vzhľadnutia cez archív/.

Projekt Pošla deva do Turca bola novodobým spracovaním Hviezdoslavových balád s cimbalovou hudbou a tiež s finančnou dotáciou Fondu na podporu umenia v októbri 2021 premiérovaná v Divadelnom štúdiu AU.

Riešitelia z **Fakulty múzických umení** vydali CD nosiče –ARENDAŘIK HRÁ RUSKŮ HUDBU a Klavírny recitál doc. Varhaníkovej. Vznik, históriu, absolventov, úspechy a tiež príbehy prináša monografia o Cimbalovom oddelení na Akadémii umení v Banskej Bystrici.

Grafika v pohybe bol študentský projekt s realizáciou workshopov s deťmi z detských domovov. Výstavy HUTA WOOD, Forgotten Future, Čím sa prikrývame a Intervencia predstavovali prezentáciu umeleckých aktivít našich pedagógov z **Fakulty výtvarných umení** v zahraničí.

Študentský projekt ConAction predstavoval pohybovú partitúru realizovanú performermi z FVU a FDU /
<https://www.umno.sk/press/>.

Nikola Kočišová a Sandra Csersznyéssová ponúkajú animovaný film Správa z budúcnosti, viac na str./keďže bude článok v tomto čísle/.

→ Marta Holéciová

Geometrická organika ako spojenie estetického s bytostným

Štefan Balázs, 2011 – 2021,
ed. Gabriela Garlatyová,
Rimavská Sobota: Mestská galéria
Rimavská Sobota, 100 s.
ISBN 978-80-971240-3-8

Tvorba maliara Štefana Balázsa býva zvyčajne koncepcne aj štýlovo zaradovaná do prúdu geometrickej abstrakcie. Špecifickosť a výnimočnosť tohto autorovho prejavu však spočíva v tom, že ním siaha k hlbším filozoficko-existenciálnym témam, vrátane zásadných kozmologických a antropologických analýz, dokonca až k vizuálnej reprezentácii fyzikálno-matematických zákonitostí priestoru a sveta. Zároveň je v ňom však stále citelný silný neo/expresívny výraz nesený predovšetkým emóciou živých až vyžarujúcich farieb a kompozíciou evokujúcou vitálne pulzujúci pohyb.

Uvedená autorova poetika bola prvýkrát sumarizovaná v katalógu s názvom Štefan Balázs, ktorý vyšiel v roku 2010 vo vydavateľstve Mestskej galérie v Rimavskej Sobote pod koncepcnou a editorskou gesciou Gabriely Garlatyovej. Odbornými textami do nej prispeli Jiří Valoch, Alena Vrbanová a Richard Gregor. Po desiatich rokoch vznikol ďalší monografický katalóg reflektujúci autorovu tvorbu v rokoch 2011 – 2021, teda až po živú súčasnosť, ktorý má snahu opätovne, teoreticky aj vizuálne, predstaviť najnovšiu genézu Balázsovej maliarskej filozofie a identifikovať v nej centrálnu ikonograficko-štýlovú transformáciu.

Nová publikácia je členená do štyroch hlavných častí: Okrem úvodu od editorky Gabriely Garlatyovej (*Prolog. Lineárne malby Štefana Balázsa*) precízne a minuciózne formulujúcej Balázsovu poetiku a jej rôzne výtvarné kontexty, sa v nej stretne s tromi odbornými štúdiami (Alena Vrbanová, Eva Kapssová, Zuzana Labudová), za

ktorými nasleduje obrazová časť rozdelená do štyroch tematických okruhov. Tie invenčne sprítomňujú hlavné ikonografické znaky, ale aj rukopisné postupy najnovšej Balázsovej tvorby. Ide o kapitoly: *Špirály a meandre, Kruhy a siete, Krčenie plochy – Skladanie tvaru – Nájdenie nového tvaru a Štúdie*. Posledná časť knihy je už tradične informačno-sumarizačného charakteru (*Výstavy, Bibliografia, Biografia autora*). Grafického dizajnu sa citlivo a kreatívne zhostil Patrik Ševčík.

Vzhľadom na náročnú filozofiu a sémantiku Balázsovaj diel sa ukazuje ako zásadné až iníciačné ako všetky odborné texty nielen nasvecujú, analyzujú, ale aj systematizujú autorovu tvorbu, a to v kontexte rôznych interpretačno-metodologických optík a pozícií. Veľmi funkčne sa tu doplnia kunsthistorické, antropologicko-estetické a filozofické hľadisko.

Prvá štúdia s názvom *Pramene fascinácie. Estetika Štefana Balázsa postavená na logike a poriadku* (Eva Kapssová) vychádza z prvotnej možnej recepcie Balázsovaj vizuálne pritažlivých diel a smeruje k prehĺbovaniu tohto zmyslového zážitku. Autorka zdôrazňuje, že tu nejde iba o efekt čistej vizuálnej senzibility, ale že je potrebné siahnuť k diskurzívnym, komparatívnym úvahám. Ďalej vedie svoje uvažovanie k smerodajným estetickým princípom – logike, poriadku, kráse – pričom ich pripomína ako atribúty posvätnej geometrie. Následne v Balázsovej tvorbe identifikuje estetické univerzálne, hľadanie spoločného antropologického základu foriem a skúmanie zákonitostí geometrie. V rámci genézy autorovej tvorby zachytáva transformáciu od naratívnej k symbolizácii až napokon k skúmaniu tzv. hlbinného pozadia, istého „zákona“. To sa deje v autorovej

tvorbe prostredníctvom vyčírených archetypálnych tvarových modelov reprezentovaných ako vizuálne symboly (kruhy, špirály, štvorce, obdĺžniky, mandaly, kvadratické špirály atď.). Podľa autorky tu dochádza k spojeniu estetického s bytostným, teda o uchovanie sveta v existenčno-estetickom móde. Všíma si tiež ako Balázs postupne smeruje k novej nepravidelnosti, inej, znepokojujúcej dynamike, oslabuje prísnosť konštrukcie a necháva geometrické štruktúry prenikať emóciou farby, niekedy sa dokonca vynorí aj organický tvar či motív zo sveta fauny či flóry. Podľa Evy Kapsovej Balázs aspiruje aj na istú mágiu optických vizuálnych hier, ktorá však prináša hlbšie asociácie: zážitok akoby paralelných svetov, (prázdnych čiernych) dier, hĺbku vesmírneho priestoru, rezonanciu znásobeného prúdenia energie.

Druhá štúdia s názvom *Hedonika redukcie, geometrie a minimalizmu malby* (Alena Vrbanová) analyzuje nový program Balázsovej tvorby, a to na základe postupnej zásadnej redukcie obrazovej reči. Poukazuje tiež na jej postavenie a zmeny pod vplyvom postmoderného umenia. Pri možnostiach čítania maliarovej poetiky vychádza z tzv. elementárnych fundamentov média

malby – farby, svetla a premeny priestoru z 3D na 2D. Autorka identifikuje postupný prechod od ešte nepriamych symbolicko-mimetických inšpirácií až k čistej abstrakcii. Všíma si kľúčové vplyvy neoplaticizmu, suprematizmu aj postmaliarskej abstrakcie. V autorovej ikonografii rozpoznáva tematizáciu pozemského aj nepozemského priestoru, heterotopické pôdorysy, nadzmyslový svet kozmológie, ale aj rozbitý obraz súčasnosti v podobe vychýlenia z pokoja prísnej geometrie a napokon aj príznaky latentnej organiky či procesy bunkového delenia.

Tretia štúdia s názvom *Mapovanie zo stredu obrazu* (Zuzana Labudová) kladie primárne akcent na povahu špecifickej estetiky a semiotiky priestoru v Balázsových dielach. Tie sa podľa autorky práve rozvíjajú do plochy a priestoru, pričom obraz je to ohnisko, z ktorého sa pohyb v obraze odvíja. Tým síce podľa Zuzany Labudovej pripomína op-art, u Balázsa však podľa nej nejde o optické vibrovanie a klam oka. Jeho obrazy chápe ako miesta, kde sa pretáli symbolické, racionálne a prírodné kvality existencie. Upozorňuje tiež na autorovu vieru v centrum obrazu a jeho dôveru v organizáciu sveta z jeho jadra, stredu, zmyslu. Všíma si tiež, že názvy

Balázsových diel odkazujú na geografické, symbolické, mýtické aj konkrétne miesta, čím sa potvrdzuje, že ide o isté modely civilizačného a kultúrneho priestoru (barokové, osvietenecké, ale aj modernistické vrátane zauzľujúceho princípu labyrintu). Autorka štúdie napokon potvrdzuje závery z predošlých textov o istej novej dynamike a nepokojnosti posledných Balázsových diel. Uvádza, že v autorovej tvorbe síce stred zostal, ale sa „vyosil“ zo stredu obrazu, cesta ku kruhu je tu už polámaná na fragmenty s možnosťou ale neistotou jeho opätovného obnovenia a spojenia do celku.

Najnovší katalóg o Balázsovej tvorbe v rokoch 2011 – 2021 tak čitateľovi/divákovi prináša ďalšiu autorovu reflexiu sveta ako príťažlivo farebnej a vibrujúcej „geometrickej organiky“. Takej, ktorá hľadá spojenie medzi estetickým a bytostným, zmyslovým a filozofickým, post/moderným aj archetypálnym. A stále nádejne hľadá stred napriek dynamike a často aj fragmentárnosti vnímania našej životnej reality.

→ Eva Pariláková

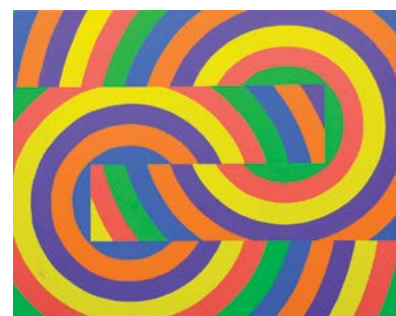
38

Elovz I. 2015
akryl na plátno
acrylic on canvas
80 x 100 cm

Deira 2017
akryl na plátno
acrylic on canvas
120 x 150 cm
The Collection, Abu Dhabi Art Hub,
Abu Dhabi, United Arab Emirates

Elovz II. 2015
akryl na plátno
acrylic on canvas
80 x 100 cm
Majetok mesta
Békéscsaba, Maďarsko
Békéscsaba City Col-
lection, Hungary

39

Zlepšovanie kvality e-vzdelávania v hudobnom umení

Nadnárodné projektové stretnutie na pôde FMU AU

Tesne pred začatím letného semestra, 4.2.2022, sa na pôde Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici realizovalo nadnárodné projektové stretnutie *Transnational Project Meeting* v rámci projektu *A new era of digital platform in music e-ducation*, ktorý vznikol ako odpoveď na aktuálnu situáciu v oblasti celosvetového vzdelávania spôsobenú šírením ochorenia covid-19 a presunom vyučovania do virtuálneho prostredia. Projekt je zameraný na zlepšovanie prakticko-teoretických vedomostí a zručností pedagógov pôsobiacich v oblasti hudobného umenia. Jeho zámerom je inovácia vzdelávania v zmysle používania digitálnych technológií, modernizácie a digitálnej transformácie hudobného vzdelávania. Výstupy projektu smerujú k lepšiemu prispôbavaniu vokálneho, inštrumentálneho a teoretického štúdia

hudby podmienkam online a k zvýšeniu používania digitálnych platforiem a zdrojov na obohatenie tradičného hudobného vzdelávania. Zameriavajú sa na odkrytie, prípadne redefinovanie základných metodologických prvkov prezenčného vyučovania, ktoré sú kompatibilné aj s online vzdelávaním.

Medzi hlavné výstupy projektu patrí metodický sprievodca pre vytváranie a využívanie audiodatabázy na vyučovanie spevu, inštrumentálnej interpretácie i teoretických predmetov; v rámci projektu sa navrhne progresívne integrované digitálne kurikulum a vytvorí sa inovatívna audiodatabáza hudobných kompozícií a ich častí, ktoré sú súčasťou kurikula. Výstupy doplnia akademické publikácie, ktoré budú sprístupňovať výsledky projektu aj širšej pedagogickej komunite. Uvedené výstupy by mali byť výsledkom inter-

kultúrneho dialógu medzi odborníkmi z rôznych európskych štátov, ktorí na základe zmenených podmienok prešli na dištančné vzdelávanie – sú teda založené na reálnej akademickej praxi a na cenných skúsenostiach zúčastnených partnerov.

Na projekte participujú rôzne vzdelávacie inštitúcie z Maďarska, Poľska, Talianska, Slovenska a Rumunska. Za Akadémiu umení projekt koordinuje prorektor pre vzdelávanie a kvalitu PaedDr. Peter Vítko.

Na februárovom stretnutí v Banskej Bystrici sa zúčastnili zástupcovia zo všetkých zúčastnených škôl: koordinátor projektu Dr. Bence Asztalos, riaditeľ Hudobného inštitútu Eszterházy Károly Catholic University (Eger), zástupcovia zo Zeneiroda Kft. (Maďarsko), z Rumunska vyučujúci z Babeş-Bolyai (Cluj-Napoca), z Poľska (Uniwersy-

tet Rzeszowski) a v online priestore sa k stretnutiu pripojili aj kolegovia z talianskych škôl Conservatorio di Musica Lorenzo Perosi Campobasso a Conservatorio di Musica Ottorino Respighi Latina. Akadémiu umení zastupovali prorektor pre vzdelávaciu činnosť a kvalitu na AU PaedDr. Peter Vítko, doc. Mgr. art. Klaudia Račic Derner, ArtD.; Mgr. art. Daniel Simandl, ArtD.; Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD. a doc. PaedDr. Mgr. Mária Strenáčiková, PhD. Výraznou mierou k realizácii stretnutia prispeli Irena Glézlová a Zuzana Bedecsová.

Cieľom stretnutia bolo konzultovať časový harmonogram, metodologické otázky, tvorbu audiodatabázy vyučovacích hodín a integrovaného kurikula, možnosti spoločných koncertov, financovanie a propagáciu činnosti participantov projektu.

Do budúcnosti plánujeme ďalšie spoločné stretnutia na pôde zahraničných partnerov. Po skončení projektu by mali získať pedagógovia širší prehľad o možnostiach využitia digitálnych technológií v hudobnej edukácii, prehĺbiť svoje kompetencie v IKT, získať nové podnety pre prehodnotenie vlastného pedagogického prístupu k študentom, a tak by mali zlepšiť svoju pripravenosť pre budovanie digitálneho vzdelávania a pre reflektovanie progresu v tzv. blended learning. Nová audiodatabáza hudobných kompozícií a ich častí bude poskytovať cenné materiály pre efektívne e-vzdelávanie a v procese testovania tejto databázy sa budú realizovať koncertné aktivity, ktoré prispejú k obnoveniu aktívneho hudobného života.

→ doc. PaedDr. Mgr. Mária Strenáčiková, PhD.

→ PaedDr. Peter Vítko

Novinky v Akademickej knižnici

nakúpené s finančnou podporou Fondu na podporu umenia

Akademická knižnica Akadémie umení sa opätovne zapojila do výzvy Fondu na podporu umenia a stala sa úspešným riešiteľom projektu s názvom Akademická knižnica Akadémie umení v Banskej Bystrici - Akvizícia 2021. Získané finančné prostriedky vo výške 2240,00 eur (z toho je 240,00 spoluúčasť) sme použili na doplnenie knižného fondu o špecializované odborné publikácie zamerané na umelecké odvetvia, ktoré sa študujú na našej Akadémii – výtvarné, hudobné, dramatické a filmové, s dôrazom na aktuálnosť a kvalitu knižného fondu.

Zámerom nášho projektu je uspokojenie neustále rastúcich požiadaviek zo strany našich používateľov na rozsah a kvalitu knižničného fondu. Táto potreba vyplynula z výsledkov dotazníkového prieskumu spokojnosti používateľov knižnice, v ktorom naši používatelia prejavili záujem o doplnenie fondu o najnovšie odborné

publikácie z oblasti umenia. Viac ako 20% zakúpených publikácií sú knihy vydané s finančnou podporou Fondu na podporu umenia a inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR (Divadelný ústav Bratislava, Hudobné centrum Bratislava). Knižný fond sme rozšírili o množstvo novínok pre všetkých našich čitateľov z jednotlivých fakúlt – nájdete u nás nové publikácie pre výtvarníkov, hudobníkov, hercov aj filmárov. Veríme, že tieto novinky prilákajú do našej knižnice ďalších spokojných čitateľov.

Prajeme Vám príjemné čítanie nových knižných titulov získaných vďaka projektu Fondu na podporu umenia.

→ Ing. Ivana Badinská

The Sound design and audio recording course

Finland lecturer teaching in Academy of Art's Simulation Centre by Heikki Timonen, Peter Vítko

In the month of April, from 5.4. to 12.4.2022, in the premises of the Academy of Art's Simulation Centre, a professional course was held under the guidance of a foreign lecturer Heikki Timonen focused on Sound design and audio recording. Twelve students (Hriňák, Viatrová, Marcsa, Matušeková, Košút, Mozdík, Polerecký, Tuček, Chytilék, Neskaradziany, Mojžišová, Momotenko) from all three faculties from Academy of Arts gained knowledge about professional audio technology and practiced their skills in recording and audio processing of 5 events whose artistic content was realized by students and teachers from Faculty of Performing Arts (Komorný koncert Kosková Zázrivá; klavírne duo Dekrét Bukovský; Muzikál dievčatko so zápalkami; koncert Gitarové trio Hromadová, Králik, Sivák; doktorandský koncert Kučerová Tůma)

Interview transcript between Peter Vítko and Heikki Timonen

PV: Welcome to the Academy of Arts, could you tell us more about yourself and your school?

HT: My name is Heikki Timonen and I come from Oulu which is the city in Finland. I teach at University of Applied sciences, mostly the video subjects, for example video editing, camera work, multi-camera productions, 360 degrees video and also video color corrections. I also have business company which main focus is on short documentary film production, music videos and advertisement.

PV: You are a regularly returning foreign lecturer to our school. Do you remember how many times you have been at the Academy of Arts till today?

HT: Let's count. I first come to teach in Slovakia in 2009. There was also short break during covid pandemic. So it means I have been in Academy of Arts more than 10 times. Sorry, I do not know exact number.

PV: This time you are lecturing The Sound design and recording course for our students. Could you tell us more about it and what it is about?

HT: The course is a common project of me and Peter Vítko, who is responsible for the simulation center and study affairs here at Academy. We were thinking we should join students from different departments from different faculty in one intensive course and I will teach theory and train practical skills with sound design and audiovisual recording and postproduction in real life scenarios which Peter will reserve for this purpose.

I had 12 students in course, which is little bit more compared to the other years I have been here, but it went very well. We have been working in nice place - Simulation center in Faculty of Drama which as Peter told me is a new place for all students from academy. I find it very well designed for teaching in small groups and I find out as well it is also well equipped for audiovisual production.

PV: You mentioned real life events that students who participate in the workshop was recording. What do you think about their performance, competencies, knowledge and skills?

HT: Yes, we went out from a classroom to record 5 artistic events during one week. Double piano concert, piano and violin concert, guitar trio concert, musical and theatrical play and finally vocal singers' doctoral final concert. Peter Vitko together with people from Faculty of music plan very well this external event and synchronize it with the teaching and training activity in my course. Some of the event was in school in concert hall, gallery or theatre, some of them was outside in concert hall in town.

What I think about the students? I'm impressed, because, for example, I have two musicians in the course who has not touched microphone maybe ever before this course, but they know lots about how the classical music should sound. After they got some information from me, how to start, they immediately start to work actively. They were very, very motivated.

We were working with a new equipment academy bought lately. It is a professional audio and video recording equipment so there is always something to learn not only for students but also for me. I need to read the documentation for this equipment because in my professional life I am working with different models or little older equipment.

Students from documentary film they were very capable to work with microphones already, but I find out during the course that they wanted to learn more and test their skill practical in real life project. So, I think the course was perfect for them as well.

I find out that many students form documentary study programs or intermedia has a extended video shooting and editing skill we do not plan to use in this course but we include it in run. Video camera shooting and video editing perfectly fit together with audio recording and mixing, so video extend the possibility to document those artistic events I was mentioning.

PV: How was the teaching and training organized?

HT: The course was planned from the beginning to be for students from different faculties and from different study programs. The course was also part of activities of the Academy of arts

newly built Simulation Centre which focuses on training students in real life situations. We understand that it can be the challenge to join, teach and train students with different background and skills but the opportunity to create teams of student with different skills, knowledge and level of expertise has a big value because it is always so in real life project that different professionals meet together to make their part of job.

Before course we meet together with Peter Vitko, Juraj Mišík and Valery Neskaradziany who give me a more detail about artistic events we will be recording. We visited the places where the recording will happen. Later together

with students we prepare the wiring diagram, make selection of microphones, test devices and students pack, transport and install everything at recording places. After recording students wrap up everything as professionals and make backup of files from devices to network drive in Simulation centrum. Usually next day in the morning we go through materials and we listen some critical parts of the recordings, discuss in group about it, analyze good or bad set ups and suggest adjustments for improvement.

I think that there were no crises during the training and recording processes at all. Your students are very

capable to talk and negotiate with each other, they had good sense of humor and motivation to learn something which is always very good.

PV: Your school has also different study programs like documentary film, dance, music, journalism and others. Do the students cooperate on the common project? Is the course or project lead by professionals from companies outside from your school?

HT: Yeah. Yeah. We have a many kind of practical courses which are project based some of them are led by group of teachers only in some also participate external professionals. Almost every course is open for our students from different study programs, Erasmus exchange students, students from Open university and others.

I was participating in Sight and sound Lab, which is nowadays called, the Visual design factory where we guide the students to make documentary films, make music videos, graphic design, augmented reality, electronic

magazine and other practical output. They are working in groups, have meeting with teachers, professionals and maybe clients and are working with deadlines in head to finish the project on time.

Maybe the difference between this kind of practical training and the course I provide to your students is that these Lab or factories are operating whole semester or year has a lot of subject interconnected together and has a lot of ECTS credits.

PV: Is it possible for Academy of Art's students to apply study in these Labs?

HT: Yes of course, as I said it is open to exchange students as well. We have a something like 10 to 15 international students every year, coming to this factory studies or lab studies, we call them also. The teaching and training is in English and the application period is usually in earlier autumn, and also in spring.

PV: So what do you like or dislike about Academy of arts and Slovakia?

HT: I like Academy of Arts very much. As I told I come almost every year from 2009, I like the atmosphere, students and teachers. School is in beautiful historic area, with UNESCO heritage places, cultural and natural wonders. I like your students, especially this year, I noticed that they didn't know each other. They were not friends, but now after one week they know each other, make new friends from different departments and they are willing to cooperate together in near future.

PV: Thank you for your visit and professional intensive work. It was nice to meet you and have you here.

HT: Thank you very much. The pleasure is mine.

→ PaedDr. Peter Vítko

Valentínsky expres

Umenie ako prekvapenie
pre cestujúcich MHD v Banskej Bystrici

Hovorí sa, že všetci ľudia na tejto Zemi sú spojení neviditeľnou niťou. Keď sa táto niť začne trhať, je zle. Jeden druhému sa vzdalujeme a svojimi rozhodnutiami niekedy nevedomky ničíme spojenia a väzby s okolím. Hovorí sa tiež, že na to, aby svet fungoval tak, ako má, stačí jediné slovo – láska. Slovo zrozumiteľné ľuďom na celom svete.

„Lásky nikdy nie je dost.“ Tento odkaz niesol 14. februára 2022 Valentínsky expres, jeden z autobusov Slovenskej autobusovej dopravy Zvolen, a. s., ktorý premával na vybranej linke MHD č. 21/22 v Banskej Bystrici. Tento autobus nebolo možné prehliadnuť. Keď Mgr. Miroslava Kornošová zo SAD Zvolen požiadala FDU AU BB o spoluprácu, neváhali sme. Myšlienka priniesť kultúru takýmto spôsobom do ulíc Banskej Bystrice sa nám od začiatku veľmi páčila. Tešíme sa, že sme mohli byť súčasťou tejto akcie a potešiť štipkou umenia ľudí, ktorí sa vracali domov zo školy či práce. Zo štipky umenia bola nakoniec celá náruč a pomyselná čerešnička na torte.

Študentom Fakulty dramatických umení patrí veľká vďaka za to, že pripra-

vili v čase od 16:00 do 18:00 hod. špeciálnu jazdu. Cestujúci si mohli vypočuť interpretáciu poézie či dramatických textov o láske, vášni, ale aj o zlomenom srdci. Zazneli ľudové aj autorské piesne Ondreja Ferka a Ondru Gizmana. Pre cestujúcich bol tiež pripravený zázvorový „nápoj lásky“ plný vitamínov, ktorý namiešal malý rodinný podnik Ihličkovo a s láskou rozdal stovky fľaštičiek. Vo vnútri autobusu čakala na cestujúcich výzdoba s balónmi a srdiečkami a make-ta srdca, pri ktorej si mohli urobiť selfie.

Množstvo ďalších pozitívnych ohlasov hovorí za všetko: „Jó, či sa mi to páči? Veď ja som už precestovala tri zastávky od tej mojej a idem s vami na konečnú. Vystúpim cestou späť!“ povedala pani Milka. Janko a Vierka sa o Valentínskom exprese dozvedeli z plagátov: „Nevedeli sme si predstaviť, že to bude až taká zábava. Tlieskame študentom Akadémie umení za krásny program. Mrzelo by nás, keby sme museli v tom najlepšom vystúpiť von.“ Pán Karol podľa vlastných slov tiež už má „svoje roky“ a autobusom jazdí pravidelne: „Názov expres na tento autobus dnes naozaj sedí.

Jazdievam vždy takmer od konečnej po konečnú, nakoľko pracujem v priemyselnej zóne a bežne mi táto cesta ubieha pomaly. Teraz to šlo naozaj expresne vďaka kope zábavy, ktorou ste rozveselili určite aj ďalších cestujúcich. Dnes táto cesta ubehla naozaj rýchlo. Veľmi rýchlo.“

Veru, veľmi dobre nám všetkým padlo spolu prežívať radosť a úsmev, zaspievať si a otvoriť srdcia. Láska sa dá prejať rôznymi spôsobmi. My sme jeden z nich našli.

<https://fdu.aku.sk/sk/aktivity-fakulty/podujatia/707-valentinsky-express.html>

→ Soňa Kočanová (FDU)
Foto: Gabriela Birošová

UM, n. o.

Rozhovor s Jurajom Schikorom

Lucia Jarotta: Na úvod prezrad' niečo o sebe. Čo si študoval a čomu sa venuješ vo svojej tvorbe?

Juraj Schikor: Študoval som na Akadémii umení v BB v ateliéri socha a aplikované médiá u doc. Juraja Saparu. Inklinujem ku konceptuálnemu umeniu, ktoré v sebe prepája vedu a nové technológie.

L. J.: Ako vzniklo Um, n. o.? Aká bola prvotná koncepcia a čo znamená názov UM, n. o. ?

J. S.: UM n. o. vzniklo v roku 2016 ako platforma pre umeleckú a výstavnú činnosť, ktorá mala za úlohu rozvíjať kultúrny a kreatívny priemysel v BB. UM je skratka pre umenie.

L. J.: Ako sa vyvíjalo?

J. S.: Po založení neziskovej organizácie UM sme hľadali priestory na fungovanie, spočiatku najmä pre výstavnú činnosť a neskôr aj ateliéry pre umelcov zainteresovaných pod UM, n. o. S mestom Banská Bystrica a s Fakultou zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave so sídlom v Banskej Bystrici sme nadviazali spoluprácu pomocou Akadémie umení v Banskej Bystrici. V prvých dvoch rokoch fungovania sa nám podarilo popri škole organizovať tri skupinové výstavy: 2018 UMENIE ZDRAVIA, Fakulta zdravotníctva v Banskej Bystrici; 2018 POD OPERNÝM BALKÓNOM, Štátna Opera Banská Bystrica; 2017 MISIE TELA, Robotnícky dom, kurátorka Alena Vrbanová, Banská Bystrica. V roku 2019 sme mali pauzu, to sme boli čerství absolventi Akadémie. V roku 2020 sme získali priestory na Hornej ulici č. 36 a založili sme Centrum nezávislého vizuálneho umenia UM a Rozkvet Gallery a už to išlo: workshopy a výstavy sme organizovali v pravidelných mesačných intervaloch. Snažíme sa vytvoriť pre ľudí bohatý kultúrny program.

L. J.: V čom spočíva spolupráca UM, n. o., a Akadémie umení v Banskej Bystrici?

J. S.: Vo vzájomnej participácii na projektoch.

L. J.: Aké projekty UM, n. o., v súčasnosti zastrešuje?

J. S.: Rozkvet Gallery, Centrum nezávislého vizuálneho umenia UM, Kláštor opening, podcast It Blooms.

L. J.: Aká je bližšia koncepcia Rozkvet gallery? Na akých umelcov sa zameriava a na aké výstavy sa môžeme tešiť v najbližšej dobe?

J. S.: V roku 2022 sa Rozkvet Gallery vo svojom výstavnom programe drží zámeru vystavovať diela mladých autorov a autoriek tvoriacich v oblasti vizuálneho umenia. Pôvodný výstavný plán pozostával z desiatich výstav, neskôr sa ich počet zvýšil.

Vo februári a menci sme realizovali dve samostatné výstavy autoriek Ľubice Jedinej a Lenky Cisárovej (kurátorka Michaela Šuranská). Nasledovala výstava ANTROPODERMIA autorov Martina Jombíka a Adama Macka (kurátor Branislav Zurko). Začiatkom leta nás čaká samostatná výstava Samuela Kollárika (Bolders – Odvážlivci) a výstava Matky-pozorovateľky autoriek Evy Török a Veroniky Valašťanovej (kurátor-

ka Magdaléna Masárová).

V máji u nás bude prezentovať svoju dizertačnú prácu Viktor Fuček a vystavovať budeme semestrálne práce študentov z Katedry intermédií a digitálnych médií. V auguste sa uskutoční skupinová výstava autorov a autoriek, ktorí pôsobia v našich priestoroch alebo ktorí sa podieľajú na fungovaní centra či organizácie (Marcela Záchen- ská, Lucia Jarotta, Michal Petriska, Nikola Ferenczová, Róbert Chromý, Juraj Schikor, Michaela Šuranská). V tom istom mesiaci prezentuje Anton Gráf svoju fotografickú tvorbu na samostatnej autorskej výstave.

Počas tohto roku sme časť našich výstav presunuli do priestorov Laboratória výrobné družstvo aj v prípade výstavy Inequality v kurátorskej koncepcii Michaela Luzsiczu (autorok: Terézia Nunhardtová, Michaela Štieberová, Kristína Kerekešová, Anastasiia Voloshyna, Petra Rubešová). Na jeseň sa uskutoční výstava, ktorú bude koncipovať a realizovať Lucia Jarotta. Na toto obdobie bude tiež vypísaná výzva na prihlasovanie výstavných projektov. Pôjde o priestor vstupného

schodiska, preto sa vo výbere diel budeme orientovať na tie, ktoré budú mať charakter diela vo verejnom priestore alebo intervencie do architektúry či site-specific.

V septembri sa uskutoční samostatná výstava Dušany Vrbovskej (Premeny živej hmoty) a ročný výstavný program uzavrie projekt Kristíny Mičovej – Éter zaplním svojou prítomnosťou (kurátorka oboch: Michaela Šuranská).

Z akých možností má výber potenciálny účastník workshopov? Čo všetko sa môže na nich naučiť?

J. S.: Máme pestrú ponuku workshopov, ktoré zachytávajú skoro všetky vizuálne médiá. Malba, kresba, grafika, fotka, socha, keramika, 3D tlač. Učebný plán zostavujeme podľa rôznorodosti účastníkov, ide sa od základu, od remesla až po rozvíjanie umeleckého talentu jednotlivých uchádzačov.

Ktorí umelci tvoria v ateliéroch v priestoroch UM, n. o., a aké sú ich ďalšie aktivity?

J. S.: Marcela Záchenská, Michal Petriská, Róbert Chromý, Nikola Ferencová, Lucia Jarotta, Mária Petrisková, Juraj Schikor, Andrea Laková. Počas roka tu máme rôzne aktivity, napríklad Deň otvorených ateliérov, venujeme sa stážistom, vedíme prípravné kurzy a hlavne pracujeme na svojich umeleckých dielach.

Nakoľko obmedzilo aktivity Centra nezávislého vizuálneho umenia a Rozkvet gallery obdobie pandémie?

J. S.: Počas pandémie sme sa presunuli do priestoru online a robili sme tak vernisáže a videoreporty z výstav, ktoré môžete vidieť na kanáli youtube. Workshopy sa konali v obmedzenom počte podľa vtedajšieho kovidového semaforu.

L. J.: Čo si myslíš o kultúre v Banskej Bystrici a jej smerovaní za posledné roky?

J. S.: Kultúru v Banskej Bystrici by podľa mňa bolo treba poriadne našťarovať. Máme síce množstvo veľmi zaují-

mavých inštitúcií, ale trochu to stagnuje na treťom sektore. Preto jedným z mojich hlavných predsavzatí bolo vzbudiť u mladých umelcov záujem o vytváranie nových organizácií zameraných na rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Banskej Bystrici. Pretože keď nás bude viac, budeme vedieť vyvíňať na mesto väčší tlak, aby sa kultúra pohla smerom vpred a nestagnovala.

Akú máš predstavu v smerovaní umeleckého centra v nasledujúcich rokoch?

Najradšej by som bol, keby Centrum nezávislého vizuálneho umenia UM expandovalo, vytvorilo viac základní v Banskej Bystrici a nabralo k sebe viacej šikovných umelcov.

→ Lucia Jarotta
Foto: Martin Jombík

Čítanie srdcom v Panta Rhei

Študenti FDU pomohli pripraviť milé podujatie organizované pre deti a ich rodičov, ktorí ešte stále nezabudli snívať, možno aj o tom, že v rozprávkach by chceli bývať.

Podujatie Čítanie srdcom organizovalo OZ Pomáhame srdcom (Anton Minárik), Fakulta dramatických umení AU BB a Panta Rhei. Práve v tomto kníhkupectve v OC Európa v Banskej Bystrici 2. apríla 2022 od 16:00 do 18:00 hod. študenti FDU čítali dobrodružné príbehy, ktoré napísali absolventi herectva FDU Boris Kováč (Dobrodružstvá medveďa Beďa, ktorý radšej pestoval šport ako cesnak; Dobrodružstvá syslíka Pisklíka) a Tomáš Krištof (Bláznivé dobrodružstvá holuba Ernesta). Medveď Beďo dokonca po prvých prečítaných slovách z knihy vyskočil rovno medzi deti a priniesol aj svoje lyže.

O pripravovanom podujatí sme informovali na sociálnych sieťach (facebook a instagram FDU), cez ktoré sme zdieľali videopozvánky od autorov kníh. Verejnosť sa o akcii mohla dozvedieť z BB FM rádia a portálov BOnline.sk a Bystricoviny.sk. Ďakujeme Monike Timočkovej, Janke Balkovej, Martine Chmelanovej, Andrejovi Bilíkovi a Kevinovi Ivankovi za interpretačné a herecké výkony a tiež všetkým tým, ktorí priložili ruku k dielu. A ďakujeme tiež všetkým, ktorí za nami prišli, aby sme spoločne strávili čas pri krásnych rozprávkových knihách.

→ Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD.

Benca/Makar/Ševčík v Katoviciach

V Galérii Szala Otwarta na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach sa v januári konala výstava Igora Bencu, Róberta Makara a Patrika Ševčíka. Výstava vznikla v rámci projektu LAB 303 v kurátorskej koncepcii Dareka Gajewského. Výstava trojice autorov je ďalšou z kolekcie spoločných výstav. Autorov spájajú príbuzné témy a tiež grafické, v tomto prípade sieťotlačové, formy. Výstava ponúkla tvorbu autorov z obdobia ostatných rokov. Igor Benca sa prezentoval sériou veľkoformátových grafičiek vytvorených v technike sieťotlače, ktoré autorsky ďalej dotvára a „zviditeľňuje“. Jeho obrazy sú príznačné „retro feelingom“ napriek tomu, že témy sú aktuálne. Róbert Makar sa prezentoval sériou „dadaistických“ spracovaní kníh a textov, ktoré kompozične a farebne upravuje, vrství a tým vytvára série realizované v technike sieťotlače. Patrik Ševčík sa na výstave predstavil sériou autorských grafičiek. Časť kolekcie autor vytvoril technikou sieťotlače, na ktorých skombinoval textové odkazy s upraveným a transformovaným fotografickým záznamom. Druhá časť prezentovaných prác bola vytvorená autorskou technikou ručnej tlače.

→ doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.

SYMULARIS – súčasný priestor pre umenie – 2 výstavy z cyklu

V uplynulom období sa Akadémia umení zúčastnila na dvoch výstavách z cyklu Symularis. SYMULARIS je projekt Dr. Hab. Tomasza Wendlanda z Poľskej Akadémie v Szczecine, realizovaný od roku 2019 a pozostávajúci zo série výstav, ktoré sa doteraz konali v Boxes Museum Foshan v Číne, South Sour Water / Performance and Media Art Festival v Taipei na Taiwane a v Poľskom tanečnom divadle v Poznani. Symularis je priestorom umenia, v ktorom diela vstupujú do vzájomného dialógu a vytvárajú priestor pulzujúcich vzájomných simulácií, podstatou nie je jeden akt umelcovej tvorby, ale reťazce udalostí odohrávajúcich sa v slučke medzi nimi.

Symularis 4

Vernisáž medzinárodnej interdisciplinárnej výstavy grafiky a multimédií pod názvom SYMULARIS 4 sa uskutočnila 20. januára 2022 v Galérii súčasného umenia (GSW) Elektrownia.

V poradí štvrtá výstava v rámci projektu SYMULARIS vychádzala z myšlienky, ktorá narážala na kanonické dielo SOLARIS od Stanisława Lema. Na výstave boli prezentované svetelné inštalácie, digitálne tlače, autorské grafiky, štrukturálna maľba, projekcie a multimediálne inštalácie v podaní 21 umelcov z Poľska, Nemecka, Maďarska, Bieloruska, Argentíny, Japonska, Slovenska a Českej republiky. Zástupcami Slovenska v projekte sú pedagógovia Igor Benca (dekan FVU), Patrik Ševčík a Róbert Makar z katedry grafiky FVU AU v BB. Konceptiou výstavy je dialóg a generativita medzi umeleckými dielami bez straty ich autonómie. Celú výstavu tak bolo možné zažiť ako simulakrum, topologickú zvláštnosť ukrytú vo výstavných priestoroch.

Ďalšie dve výstavy v rámci projektu Symularis sa konali v tomto roku pod názvom Symularis 5 v Ostrave/Důl Michal (Česká republika) a Symularis 6 v Galérii Fx v Banskej Bystrici (Slovensko).

Symularis 6 v Galérii Fx v Banskej Bystrici

Symularis 6 – 6. výstava z cyklu Symularis, sa konala v termíne 7.2. – 31.3.2022 v Galérii FX v Akadémii umení v Banskej Bystrici. Všetky diela zúčastnených autorov boli čiernobiele a minimalistickým spôsobom tak odkazovali na tému výstavy. Simulakre sú umelecké diela, nezávislé bytosti, zdanlivo pripomínajúce našu realitu. V tomto prípade bol svet podaný v napätí medzi čiernou a bielou. Vystavujúci autori: Csilla Babinsky, Grzegorz Hańderek, Filip Gajewski, István Eröss, Raman Tratsiuk, Dariusz Gajewski, Arkadiusz Marcinkowski, Patrik Ševčík, Tajny_Projekt, Ewa Czerwińska-Romanowska, Tomasz Wendland.

→ doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.

Výmenný pobyt vo Francúzsku na univerzite École supérieure d'arts & médias de Caen/Cherbourg

Účastníci Acoustic Camera LAB workshopu

Na školu vo Francúzsku som sa dostal na základe svojej aktivity a vášne k tejto krajine, jazyku a kultúre. Oslovil som niekoľko škôl po celom Francúzsku so žiadosťou o pobyt Erasmus. Odpovedala mi škola v meste Caen, a preto som neváhal a ako frankofil som vedel, že tam budem spokojný. Týmto by som chcel poukázať na nevyhnutnosť nasledovať svoje túžby, ciele a sny.

Ako „erasmoví“ študenti (a pravdepodobne aj pre súčasnú pandémiu) sme mali výhody, ale aj nevýhody. Pri príchode do školy sme ihneď pocítili tradičný francúzsky problém s jazykovou bariérou, ale našťastie iba pár ľudí na škole nevedelo po anglicky, a tak sme aj na francúzskej škole dokázali fungovať a mať kvalitnú výučbu v anglickom jazyku.

Na škole sú len dva odbory jeden je FINE ART a druhý GRAPHIC DESIGN, takže voľnosť rozličných médií je vítaná až priamo požadovaná.

Semester začal prvými workshopmi,

ktoré sme si mohli zvoliť. Mali sme na výber blow up workshop, acoustic camera a prácu s hudobnými nástrojmi. Zvolil som si acoustic camera, kde sme pracovali s profesionálnymi mikrofónmi a pracovali v zvukovom štúdiu. Výstupom tohto workshopu bol zvuk, ktorí sme implementovali na nami vopred zvolený obraz na živé kamery.

Hodnotím veľmi pozitívne možnosť zvoliť si workshopy, na ktorých človek niečo vytvorí a zároveň aj vyskúša rôzne techniky.

Ďalšie workshopy, ktoré boli dlhodobejšie, sme si tiež zvolili z tých, ktoré boli k dispozícii. Moja voľba bol SCIFI Experimentálny film a „Le lieu du son“ v preklade miesto zvuku. Okrem, teda workshopov sme mali ešte aj pravidelnú výučbu ako anglický jazyk, semestrálne práce či typografiu a kritiku.

Priestory školy

Samotná škola bola veľmi zaujímavá a moderne architektonicky vymys-

lená. Pri vstupe sa človek ocitol vo veľkom otvorenom priestore určenom na oddych a relax. Kuchynka, kávovar, gauče a klavír... Okrem odpočinku tam mali študenti možnosť vystaviť svoje práce a ukázať ich ostatným študentom. Samozrejme bol o tento priestor veľký záujem a práce sa tam menili týždenne.

Na prízemí boli situované viaceré ateliéry aj s majstrami, ktorí študentov učili rôzne techniky a metódy: keramika, práca s hlinou, s drevom, s kovom; fotografický ateliér, ateliér pre prácu s novými médiami, grafické ateliéry, videoateliér, ateliér tlače.

Na škole sa nachádzal aj študentský obchod, ktorí prevádzkovali študenti, a tak ste si mohli kúpiť rôzne materiály od papierov, fotopapierov, študentských výrobkov, farieb...

Škola disponuje záhradami medzi jednotlivými blokmi, vlastnou dvojposchodovou knižnicou, študentskými ateliérami (kde mal každý k dispozícii svoj stôl), veľkou sálou na prednášky

a koncerty, počítačovou miestnosťou a prázdny priestormi určenými na koncoročný prieskum.

Mesto Caen a študentský život

Toto malé mestečko je veľmi príjemným miestom pre každého študenta. Leží na severozápade Francúzska v oblasti Normandie. Je situované 30 minút autobusom od mora a 3 hodiny od hlavného mesta Francúzska. Lístky na autobus sú dostupné a za 15 € sa zveziete do Paríža aj späť.

K dispozícii ako študenti sme mali kampus, ktorý bol súčasťou hlavnej univerzity v Caen. Mali sme možnosť stravovať sa v školskej kantíne, kde samozrejme varili veľmi chutné jedlá, aj ako vegetariáni sme mali veľa možností. Pre pandémiu francúzsky štát prispieval na stravu pre študentov, a tak nás jedno jedlo vyšlo iba 1 €.

Okrem toho majú študenti k dispozícii aj rôzne športové kurzy, každý týždeň si môžu vybrať z niekoľkých

a prihlásiť sa na maximálne dva. Tenis, basketbal, joga, pilates, meditácia, plávanie, streľba, potápanie či bedminton a iné druhy určite podporujú fyzické zdravie študentov. My sme žiaľ – pre pandémiu – nemali túto možnosť.

Protikovidové opatrenia

Samozrejmosťou boli rúška v interiéri, v škole a na prednáškach. Vďaka chápatosti a porozumeniu francúzskej vlády bola naša škola otvorená skoro celý semester. Nevyhnutnosť ponechať študentom umenia možnosť pracovať v ateliéroch a v dielňach je samozrejmosťou, ale nie vždy pochopená. Otváracie hodiny školy boli síce limitované, ale stále bolo pre nás veľmi príjemné byť v kontakte so študentmi a so školou, ako byť zatvorení na izbe s notebookom na kolenách.

Zahraničný študenti, Erasmus a socializácia

Táto časť je veľmi individuálna a ur-

číte aj Ružena ju videla úplne inak. Pre mňa to bolo veľmi pozitívne a priateľské. Učítelia aj študenti nám pomáhali a boli na nás príjemní. V škole si nás vážili a učítelia mali pochopenie aj pre našu jazykovú bariéru. Majú pravidlo, že 10-15% študentov je zahraničných, preto bola rôznorodosť študentov zaujímavá (z Indie, Kórey, Číny..). Takže pre nich nebolo nič prekvapivé stretnúť a spoznať nových zahraničných študentov.

Nové kontakty, network, nové priateľstvá a lásky, ktoré vznikli na tomto pobyte, sa zapísali ako neoddeliteľná súčasť môjho života. Pohľad na umenie, na svet, na iné krajiny a na Európu sa mení každým zahraničným pobytom, vidím tak viac nedostatkov na škole, kde študujem; meste, kde žijem a v štáte, odkiaľ pochádzam. Verím, že svojou prácou prispem k tomu, aby sa podmienky na Slovensku zlepšili.

→ Alan Bujdák, FVU

Natália Šimonová: T-RUST LANDSCAPES

17.02. – 18.03.2022

Strabag, Artlounge, Viedeň

Samostatná výstava mladej slovenskej výtvarníčky Natálie Šimonovej (držiteľky ceny uznania medzinárodného ocenenia Strabag artwatt 2021) reflektuje tendencie súčasnej maľby. Šimonová sa ponára do „archeologického prieskumu socialistických ihrísk v kolektívnej pamäti“. Velkoryso maľované plochy a „hrdzavé“ krajiny možno chápať aj ako metaforu premeny dnešnej spoločnosti – neustále nanášame nový náter, aj keď nás zožiera hrdza pod povrchom. Súčasná maľba vychádza zo záujmu Šimonovej o mestskú krajinu. Okrem iného sú tu frotáže: odtlačky mestských fragmentov, ako sú chodníky, poklapy a steny. Na druhej strane na jej veľkoformátových plátnach, ktoré maľuje pastelom, olejom a hrdzou, sú preliezačky, kolotočové kone či šmýkačky. Tak vzniká jedinečný dialóg medzi geometrickými štruktúrami a „organickou“ hrdzou – experimentálna, procesuálna maľba, živý organizmus tvorený monochromatickou krajinou a poranenou „kožou“ maľby. Rozšírený koncept maľby Natálie Šimonovej zahŕňa mestské inštalácie a krajiny v súlade s mottom „IN ARE WE T-RUST“.

→ Vladimír Beskid
Foto: Rudi Froese

Vernisáž výstavy PROJEKCIE SVETA

Slávnostná vernisáž kolektívnej výstavy *Projekcie sveta* sa konala 25. marca v Brezne v Bombure (nezávislý kultúrny priestor). Svoju tvorbu predstavili nádejní umelci z jedného ateliéru: Dávid Bátora, Karolína Kacvinská, Alžbeta Hrnčiarová, Monika Ferenčáková, Lívia Vereščáková a Dominika Škorváneková (študenti Otvoreného ateliéru maľby na Akadémii umení v Banskej Bystrici pod vedením Rastislava Podobu). Elixír hudby namiešal Matúš Polonec a Matej Hlbočan. Matúš je študentom na Akadémii umení v Banskej Bystrici, v ateliéri grafiky a vizuálnej tvorby pod vedením Patrika Ševčíka. Matej sa venuje multimédiám a ich implementácii v súčasnom digitálnom svete. Strelili sa tí správní ľudia a akcia trvala do skorých ranných hodín.

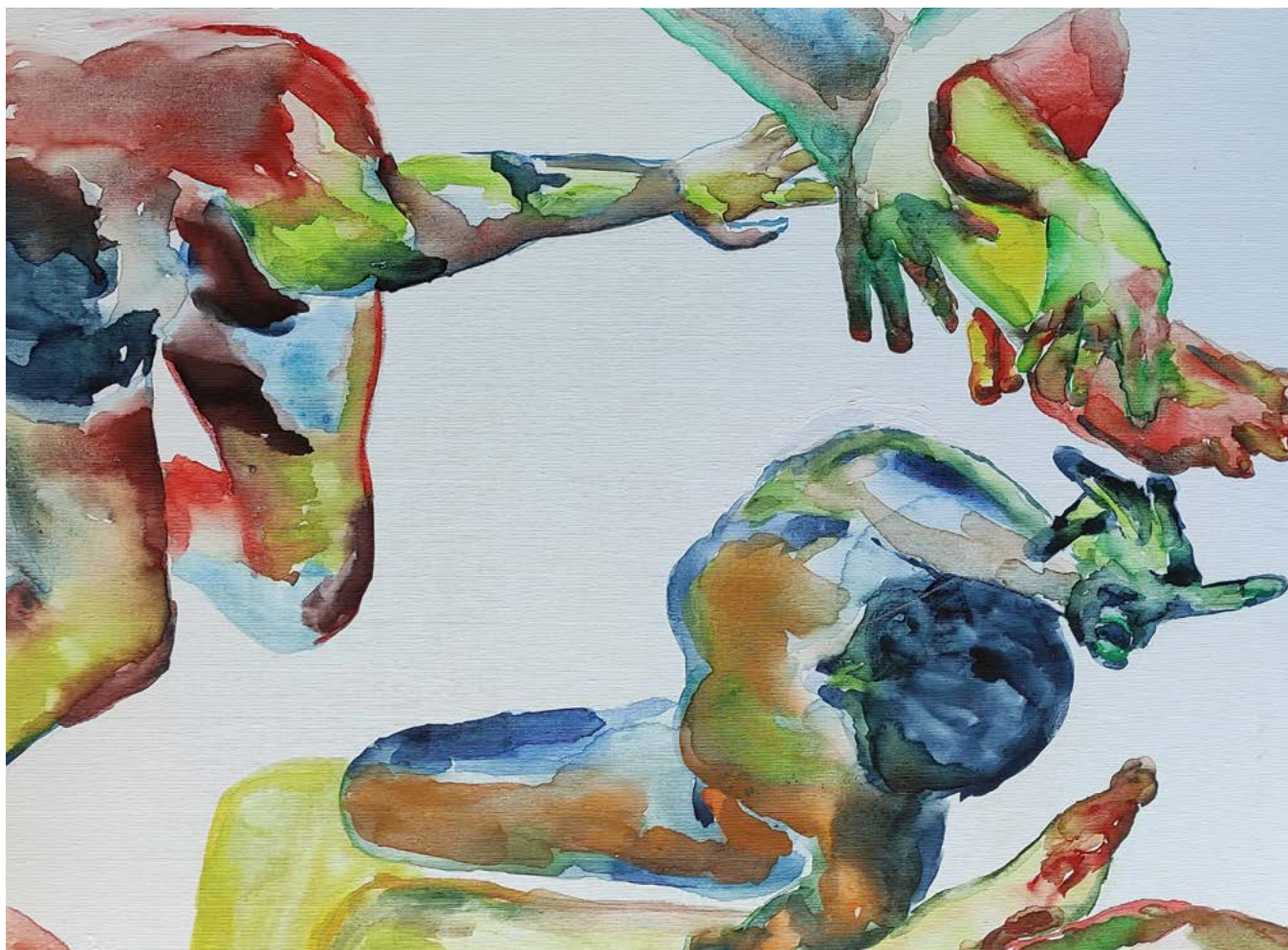
Výstava je sprístupnená do konca mája.

Výstavný projekt s názvom PROJEKCIE SVETA predstavuje sondu do problematiky rozličných tém a jeho úlohou je ukázať mikrosvety a myšlienky, ktorými sa vystavujúci autor a autorky zaoberajú. Jedinečnosť rozmanitosti tém, ktoré reflektujú, predstavuje súčasť kontextu aktuálnej tvorby mladej generácie maliarov. Autori sa programovo venujú individuálnym témam krajinného priestoru a figúry, skúmajú svet cez maľbu a svojou maľbou navrhujú hmatateľnú skutočnosť. Oscilujú na hrane reálneho, zároveň túto skutočnosť pretavujú cez svoje vlastné videnie. Autori v procese tvorby včlenili do diela autentické pocity a predstavy ich vlastnej každodennosti. Maliarsky diskurz umelcov kolektívnej výstavy, v nezávislom kultúrnom priestore, je zároveň svojráznym územím, pretože

vystavené diela sú výpoveďou a súčasťou ich bytia. Umelci z jedného ateliéru sú samostatne tvoriace bytosti, ktoré svojou tvorbou projektujú realitu a menia vaše vnímanie sveta.

„Prírodné štruktúry, plenér, atmosféra nočného mesta, krehkosť pomínuteľného okamihu, figurálne kompozície a aj radostné spomienky z VHS kaziet – to všetko a viac je súčasťou výstavy Projekcie sveta.“

→ Dominika Škorváneková
(konceptcia výstavy a kurátorský sprievod)
Foto: Samuel Marčok

Intervencia

Výstava: Intervencia

Salón ALUZA, Národný múzej Zrenjanin, Srbsko

Autor: Ján Triaška

Kurátor: Dejan Vorgić

Trvanie: 16.11. – 30.11.2021

Projekt podporil interný grantový program Akadémie umeni v B. Bystrici

Výstava „Intervencia“ v Salóne ALUZA Národného múzea Zrenjanin predstavuje ďalšiu vývinovú líniu autorovho cyklu nástenných malieb zo série „Štúdia ruky“ (prezentované na výstave v Stredoslovenskej galérii, 2017; Artwall gallery v Prahe, 2019; v galérii Poklon zbirka Rajka Mamuzića v Novom Sade,

2020, Srbsko). Veľkorozmerné nástenné malby z uvedeného cyklu majú dualistický charakter. Autor zdvojuje motív ruky – monochróm, realisticky maľovaná ruka je konfrontovaná kresbou ruky prevzatej z popkultúry komiksu. Reálne maľované ruky znázorňujú známe gestá (modlitba, prosba, nacistický pozdrav...). Do týchto „scén“ sú maľované/ kreslené komiksovú gestikulácie ruky. Oba motívy formálne odlišnej realizácie a výrazovej hodnoty vytvárajú vzájomný kontrast, negáciu až provokáciu – obraz súčasnej spoločenskej hodnotovej polarizácie. Projekt „Intervencia“ ide o krok ďalej, v muzeálnom prostredí sa pracuje z historickými artefaktmi

a ich významami. Výstava prezentovala realizácie nástennej malby, malby na plátne v kombinácii s dobovými (barokovými) rámami na obrazy doplnené o dobové strelné zbrane. Na základe uvedených vizuálnych prvkov autor skúma spoločenské fenomény v strednej Európe ako sú populizmus, vzostup extrémizmu a militantizmu. Muzeálne prvky sa v tomto prípade prelínajú so súčasnou maľbou a vytvárajú výrazovú symbiózu – nové obsahové súvislosti a vyjadrovacie možnosti, ktoré ponúka prepojenie súčasného umenia a muzeálnej inštitúcie.

→ doc. Mgr. art. Ján Triaška, ArtD.

Ľubica Jediná: Raz a navždy

Samostatnú výstavu Ľubice Jedinéj pod názvom Raz a navždy, ktorej kurátorkou je súčasná poslucháčka doktorandského štúdia Akadémie umení v Banskej Bystrici Michaela Šuranská, organizovala galéria Rozkvet a konala sa v priestoroch galérie Laboratórium výrobné družstvo na Hornej ulici v Banskej Bystrici od 01.02.2022 do 25.03.2022.

Ľubica Jediná (*1991) vyštudovala v rokoch 2012 – 2018 na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení maľbu v ateliéri klasických maliarskych disciplín pod vedením prof. Ľudovíta Hološku. V súčasnosti žije a tvorí v Liptovskom Mikuláši. Jej tvorba reflektuje hlavne jej hlboký vzťah k prírodnému prostrediu. Môžeme ju vnímať v kontexte protikladu aspektov a špecifik súčasnej spoločnosti, presýtenia techno-

lógii a uponáhľaného spôsobu života.

Výstava obsahovala kolekciu obrazov z rokov 2017 až 2021, prevažne ide o väčšie formáty. Námety, s ktorými dlhodobo pracuje, aj ich technické spracovanie môžeme zaradiť do klasickej maľby v pravom význame slova, vo všetkých ide o krajinomaľbu v podobe závesného obrazu (olej na plátne). Tvorí ich priamo v plenéri, ale aj v prostredí svojho ateliéru. Zážitok z krajiny vyjadruje citlivou prácou s farebnou a svetelnou škvrnou.

Tieto diela nemajú kritický charakter, sú skôr prirodzeným a romantizovaným zobrazením toho, k čomu umelkyňa úprimne pociťuje osobnú sympatiu a náklonnosť. Kladú však aj environmentálne otázky, sú impulzom k úvahám o zodpovednosti človeka, ako sa správa k prírode.

Časť malieb vo výstave zobrazuje náhľady na terény vysokohorských masívov, napr. obrazy s názvom „Západné Tatry“ a „Vysoké Tatry II“, ďalším námetom sú voľne žijúce zvieratá v prírode alebo stopy po ich prítomnosti, napr. v obrazoch „Bez názvu“, „Los/t“ a „Stopy vlka“.

→ Lucia Jarotta
Foto: Michaela Šuranská

Divadelný knižný trh

Fakulta dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici bola súčasťou prvého Divadelného knižného trhu, ktorý organizoval Divadelný ústav. V priestoroch Štúdia 12 na Jakubovom námestí v Bratislave si v termíne od 25. do 26. marca 2022 mohli milovníci divadla či filmu zakúpiť nielen knižné tituly Akademickkej knižnice Akadémie umení, ale tiež ďalších vydavateľstiev. Okrem FDU a Divadelného ústavu sa knižného trhu zúčastnili aj Asociácia Corpus, Drewo a srd., Divadelná fakulta VŠMU a Ústav divadelnej a filmovej vedy – ÚDFV SAV.

Okrem predaja publikácií, z ktorých výťažok venovali usporiadatelia na pomoc Ukrajine prostredníctvom neziskovej organizácie Človek v ohrození, návštevníkov čakal bohatý sprievodný program. Ten v piatok otvorili poslucháčky Katedry herectva FDU pásmom „Umenie živého slova“. Eva Gribová interpretovala text Daniila Charmsa Osud profesorovej ženy a Zuzana Ogurčáková text Jany Beňovej Kam do mesta. Za interpretáciu uvedených textov boli obe

poslucháčky ocenené na niekoľkých medzinárodných festivaloch. Autor a prekladateľ Robo Švarc v rámci diskusie uviedol svoju esejistickú štúdiu NON EXIT a preklad knihy uznávaného švajčiarskeho režiséra, esejistu, dramatika a filmára Mila Raua Kongo Tribunál. Peter Brezňan viedol prednášku, ktorej ťažisko tvorila štruktúra a dôsledky fenoménov moci a násilia, ako ich stvárnjuje a reflektuje Sarah Kane v dráme Spustošenie. V sobotu Karol Rédlí a Marek Lupták s poslucháčmi Divadelnej fakulty VŠMU pripravili inscenované čítanie z pripravovanej publikácie Antológia modernej maďarskej drámy. V diskusiách, ktoré viedla Elena Knopová, Miloš Mistrík a Michaela Mojžišová priblížili výrazné osobnosti svetového divadla Jacquesa Dalcroza a Petra Konwitschneho. Dagmar Podmaková predstavila pripravovanú publikáciu o 100 rokoch SND a Karol Mišovic predstavil publikáciu Témy na okraji záujmu? Sprievodný program uzatvorila slávnostná prezentácia novej publikácie Divadelného ústavu 9 hier o slobode od autora Viliama Klimáčka,

ktorú sám autor predstavil v rozhovore s Marekom Godovičom.

Dva dni plné inšpiratívnej literatúry a milých stretnutí stáli za to. Vladislava Fekete, riaditeľka Divadelného ústavu, na záver tohto podujatia hovorila o prípravách ďalšieho ročníka. Už teraz sa tešíme.

<https://fdu.aku.sk/sk/aktivity-fakulty/podujatia/720-divadelny-knizny-trh.html>

→ Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD.
Foto: Gabriela Birošová

O krajine, etike a uspokojujúcej maľbe

Päť otázok pre Ľubicu Jedinú o výstave v Rozkvet Gallery

1

Vo februári a marci tohto roku sa uskutočnila výstava s názvom Raz a Navždy [?] – prvá samostatná výstava Ľubicí Jedinéj, absolventky Akadémie umení v Banskej Bystrici. Bola situovaná na prízemí budovy, v Laboratóriu Výrobné Družstvo, ktoré je vďačným priestorom pre maliarske sólo výstavy. Rozkvet Gallery tu nadviazala „priestorovú“ spoluprácu – časť tohtoročného výstavného programu, vrátane Ľubicínej výstavy, inštaluje v Laboratóriu.

1.
Michaela Šuranská: Sama si mi o výstave povedala, že zachytáva vývoj a zmeny v Tvojom spôsobe maľby a prístupe k maľbe. Môžeš mi to bližšie opísať? Viem, že v Tvojej tvorbe má svetelná škvrna dôležitú úlohu.

Ľubica Jediná: Výstava neodzrkadľuje nejaké vývojové zmeny, čo sa týka maliarskych postupov a stratégií. Skôr je chronologickou prezentáciou postupného vývoja samotnej témy krajiny v mojom maliarskom programe. Pri maľbách horských masívov zachytávam čistotu a krásu našej krajiny. Tieto maľby predstavujú akýsi protiklad a únik pred dnešnou spoločnosťou presýtenou novými technológiami a uponáhlaným spôsobom života. Zaznamenávanie romantickej krajiny sa však postupne pre mňa stávalo nepostačujúce. Vznikla potreba poukazovať na aktuálne problémy krajiny, ktoré sú aj našimi spoločenskými problémami. Takýmito obrazmi sú napríklad Stopy vlka, Los/t, ktoré hovoria o nadradenosti ľudí nad inými tvormi. Človek na jednej strane tieto zvery mýtizuje, berie ich ako nebezpeč-

né a chce ich mať pod kontrolou, no na strane druhej on sám je ten deštruktívny a nebezpečný činiteľ, ktorý si potrebuje podmaňovať prírodu a zvieratá. Výstava tak nehovorí iba o prírode a jej stave, ale aj o ľuďoch samotných, ktorí sa od nej odvracajú.

2.
M. Š. Viem, že sa nedefinuješ ako výhradne „plenérová maliarka“. Aj v prípade vystavených diel sú podstatné iné veci, než to, či boli maľované v plenéri alebo ateliéri. Napriek tomu máš dosť skúseností s maľbou v teréne. Môžeš opísať špecifiká maľby v ateliéri a priamo v krajine?

Ľ. J. Každý so spomínaných spôsobov má svoje výhody ale aj tienisté stránky. Určité špecifiká námetu, ako

napríklad plnohodnotná objektívna farebnosť (neskreslená fotoaparátom), rôzne svetelné variácie, no predovšetkým atmosféra miesta doplnená o zmysly a haptickú skúsenosť, sú nám sprostredkované iba priamou fyzickou konfrontáciou so skutočnosťou. Na druhú stranu maľovanie v krajine má aj isté nedostatky, akými sú časové ohraničenie tvorivého procesu, nestálosť svetelno-farebných premien či počasie. Rovnako aj plánovanie a samotná realizácia je niekedy veľmi náročná. Je potrebné sa dopraviť na dané miesto so všetkým materiálom- farbami, plátnom, stojanom. V prípade, že má plátno väčší rozmer, musím myslieť aj na jeho uskladnenie, keďže pracujem na etapy. Chodím teda po okolitých chatách a pýtam sa miestnych, či si u nich môžem dočasne odkladať obraz.

Naproti tomu práca v ateliéri je oveľa pohodlnejšia a umožňuje racionálnejší a systematickejší tvorivý postup, ktorý nie je striktno časovo ohraňovaný.

3.

M. Š. Myslíš, že štúdium maľby nejakým spôsobom ovplyvnilo Tvoje vnímanie krajiny?

L. J. Samozrejme, myslím, že práve plenérová maľba výrazným spôsobom ovplyvnila moje vnímanie krajiny. Pri práci v teréne som dokázala intenzívne vnímať farebnú rozmanitosť krajiny. Videný námet som analyzovala ako sled malých farebných polí, ktoré ako celok pôsobili kompaktno a harmonicky vyvážené. Pozorovanie širokej farebnej škály krajiny ma veľmi baví a to aj napriek tomu, že nie vždy videnú skutočnosť prenesiem na plátno alebo papier.

4.

M. Š. Na výstave sa nachádzajú maľby s motívmi horských masívov a maľby zobrazujúce zvieratá alebo stopy zvierat. Nájdeš tu tiež maľbu s názvom Dolina vymierania, ktorá sa svojím námetom a spôsobom maľby odlišuje od ostatných diel. Je na nej zachytený fragment architektúry. „Dolina“ bola počas minulého leta súčasťou výstavy III. Trienále portrétu v Liptovskej galérii P. M. Bohúňa.

Môžeš mi, prosím Ťa objasniť obsah a vznik tejto maľby?

L. J. Nápad namaľovať rozbitú drevenú strechu ako symbol devastovanej krajiny, prišiel pri prechádzke po Demänovskej doline, kedy krásne výhľady

2

na naše končiare vystriedal pohľad na vyplienenú krajinu. Práve tu sa nachádzala aj rozbitá drevená striediška, ktorá slúžila ako prístrešok pre potrubie. Obraz rozbitej drevenej strechy je teda reakciou na tento masívny úbytok starých lesov a celkovo na developer-ské aktivity prebiehajúce v národných parkoch. Tento zdanlivo jednoduchý námet strechy/domu, ktorá už neplní svoju funkciu, v sebe nesie symbolický odkaz ničenej krajiny, ktorá je našim domovom.

5.

M. Š. Môže mať umelec radosť z tvorivého procesu aj napriek tomu, že dielo, na ktorom pracuje reflektuje témy, ktoré sú problematické, smutné alebo až tragické?

L. J. Áno, môže. Riešenie konkrétneho výtvarného problému a najmä samotná práca s farbou je pre mňa uspokojujúca, a to aj napriek tomu, že samotná téma môže reflektovať nejakú smutnú skutočnosť.

Lubica Jedina (*1991)

študovala maľbu na Akadémii umení v B. Bystrici v ateliéri prof. Ľudovíta Hološku a doc. Mgr. art. Rastislava Podobu, ArtD. (2012-2018). Vystavovala na kolektívnych výstavách na Slovensku aj v zahraničí (PL – Toruń, Ilawa, CZ – Plzeň, Kuks).

Text je publikovaný so súhlasom Ľubici Jedinej.

Lubica Jedina: Raz a Navždy [?]

kurátorka: Michaela Šuranská
Rozkvet Gallery, Laboratórium Výrobné Družstvo
Banská Bystrica / 2. 2. – 25. 3. 2022

Produkcia: Michaela Šuranská
Grafika: Marcela Záchenská
Asistentka výstav: Rebeka Bizubová
foto: Michaela Šuranská

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

→ Michaela Šuranská
FVU, II. roč., doktorandské štúdium,
Katedra maľby
Rozkvet Gallery

Foto:

1 Dolina Vymierania, 2020, olej na plátne,
190 x 125 cm. Maľba Ľubici Jedinej z výstavy Raz
a Navždy [?]. Foto: Michaela Šuranská

2 Vysoké Tatry II, 2021, olej na plátne, 100 x 85 cm.
Maľba Ľubici Jedinej z výstavy Raz a Navždy [?].
Foto: Michaela Šuranská

Monografia „Cimbalové oddelenie na Akadémii umení v Banskej Bystrici“ vydaná pri príležitosti 25. výročia Akadémie umení v Banskej Bystrici

V roku 2022 oslavuje Akadémia umení v Banskej Bystrici 25. výročie svojho založenia. No tento sviatok nie je len oslavou Akadémie, ale i cimbalového oddelenia, ktoré existuje už od jej založenia v roku 1997.

Zavedenie cimbalového oddelenia do umeleckého vzdelávania bolo dôležitou udalosťou nielen na Slovensku, ale aj vo svete. V tom čase študenti cimbalu nemali možnosť umeleckého vzdelávania. Pri príležitosti 25. výročia napísala prof. Viktória Herencsár, ArtD. knihu o činnosti a edukačnom systéme cimbalového oddelenia s názvom „Cimbalové oddelenie na Akadémii umení v Banskej Bystrici“. Profesorka Herencsár vyučuje na Akadémii od roku 1997 až do súčasnosti.

Činnosť cimbalového oddelenia bola za posledných 25 rokov veľmi bohatá a efektívna. Všetci študenti, ktorí tu získali akademické tituly, našli svoje uplatnenie v živote. Dnes sa dá povedať, že spomedzi absolventov Akadémie vzišli najúspešnejší pedagógovia a cimbaloví interpreti na Slovensku. Viacerí z nich sú už svetoznámi. Táto kniha obsahuje históriu cimbalového oddelenia Akadémie umení v Banskej Bystrici od jeho založenia, prezentuje 25 rokov činnosti katedry, jej predmety, metódy výučby, zoznamuje čitateľa s pedagógmi a študentmi. Fotografie zachytávajú a dokumentujú rôzne dôležité udalosti, osobnosti, stretnutia či koncertné podujatia. Monografiou chceme podporiť fungovanie cimbalového oddelenia, predstaviť výsledky cimbalovej triedy a inšpirovať tých, ktorí sa pripravujú na umelecké povolanie, aby pokračovali v štúdiu na vyššej úrovni. Každý, kto chce byť profesionálnym umelcom, sa musí oboznámiť s hudobnou vedou, poznať technické

Alexander Melicher, Viktória Herencsár, Vojtech Didi

možnosti, literatúru, históriu svojho nástroja a vedieť, ako sa interpretujú rôzne hudobné štýly. Štúdium na Akadémii je však užitočné nielen po umeleckej stránke, ale aj po stránke pedagogickej, pretože kvalitne vzdelaní pedagógovia môžu vykonávať svoju prácu na vyššej profesionálnej úrovni. Preto autorka odporúča túto knihu študentom a učiteľom hry na cimbele, hudobníkom a všetkým, komu nie je známy význam a postavenie cimbalu v klasickej hudbe. Účel vzniku tejto knihy najlepšie vystihujú záverečné slová prof. Viktórie Herencsár, ArtD.: „Nech hudba patrí všetkým, povedal známy maďarský skladateľ Zoltán Kodály. Nech je však v tejto hudbe aj náš nástroj, cimbal!“ Monografia vznikla vďaka finančnej podpore interného grantového systému

Akadémie umení v Banskej Bystrici. Projekt č. 21/2020/02/21 a jeho výstupy boli podporené z inštitucionálnych zdrojov na podporu rozvoja umeleckej a vedeckej (publikačnej) činnosti AU. Kniha vyšla v tlačenej podobe a tiež vo forme e-book. Vytlačenú knihu venujeme všetkým, ktorí sa podieľali na realizácii a organizovaní cimbalových koncertov a workshopov, ďalej knižniciam, vzdelávacím a umeleckým inštitúciám. Viktória Herencsár darovala knihu predstaviteľom slovenských etnických obcí žijúcich v Maďarsku aj riaditeľovi Slovenského inštitútu v Budapešti. Slovenské samosprávy a kultúrne spolky v Maďarsku plánujú uviesť knihu a zorganizovať v Maďarsku koncertné programy na počesť 25. výročia AU BB.

Knihu vo forme e-book pošleme bývalým študentom, pedagógom a súčasným študentom Akadémie, členom Slovenskej cimbalovej asociácie a propagovaná bude i na viacerých webových stránkach. Profesorka Herencsár chce v blízkej budúcnosti svoju knihu vydať aj v anglickom jazyku, pretože chce propagovať a šíriť dobré meno cimbalového oddelenia a Akadémie umení v Banskej Bystrici i v ostatných krajinách sveta.

→ Mgr. art. Andrea Stračinová

Medzimesto(m) telom(a)krajinou

Medzimesto(m)telom(a)krajinou

Vystavujúci/-e:

Dávid Batora, Natália Šimonová, Dominika Škorváneková, Kristína Záhorová

Kurátor:

Omar Mirza

Trvanie výstavy:

29. apríla – 12. júna 2022

Miesto konania:

Galéria mladých Nitrianskej galérie

Vernisáž:

28. apríla 2022 o 18.00 hod.

Výstava predstavuje tvorbu troch študentiek a jedného študenta Katedry maľby Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Vybrané diela tematicky oscilujú na trajektórii mesto – človek/telo – krajina, z čoho vychádza aj názov výstavy. Nájdeme v ňom tiež slovo „medzimesto“ ako odkaz na skutočnosť, že vystavujúci síce študujú v Banskej Bystrici, no žijú na rôznych miestach Slovenska (Prievidza, Prašice, Brezno, Dolný Kubín). Autorky a autor zobrazujú stopy či zásahy človeka do mestskej a prírodnej krajiny, skúmajú vzťah ľudí a prírody, zaoberajú sa osobnou a kolektívnou históriou a pamäťou, plynutím času a procesualnosťou – a to všetko z pohľadu dnešných dvadsiatnikov. Z formálnej stránky sa pohybujú od realistickej a figuratívnej maľby smerom k postupnému abstrahovaniu motívov, experimentujú s prírodnými pigmentmi a materiálmi...

Viac o výstave na:

<https://nitrianskagaléria.sk/event/medzimestomtelomakrajinou/>

Doktorandské koncerty katedry vokálnej interpretácie

Po dvoch rokoch bez „živej kultúry“, keď bola prezentácia doktorandských koncertov obmedzená prevažne na virtuálnu sféru, sme sa konečne dočkali aj koncertov naživo. Študenti doktorandského štúdia na Katedre vokálnej interpretácie FMU AU predviedli svoje umenie pred širšou verejnosťou v rámci svojich doktorandských koncertov.

8. apríla 2022 v historickej sále Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici predviedli svoje vokálne majstrovstvo dve doktorandky Mgr. art. Michaela Kušteková – soprán (3. ročník doktorandského štúdia v dennej forme, študijný program interpretačné umenie) a Mgr. art. Mária Tajtáková – soprán (2. ročník doktorandského štúdia v externej forme, študijný program interpretačné umenie) – obe pod vedením školiteľky prof. Mgr. art. Márie Tomanovej, ArtD. Umelecké výstupy zahrňali veľmi zaujímavú a náročnú dramaturgiu obsahujúcu diela baroka, klasicizmu, romantizmu a hudby 20. a 21. storočia. Ťažisko prezentácie bolo späť s témami ich dizertačných prác.

Mgr. art. Michaela Kušteková spracovala tému Interpretácia operných sopránových postáv v tvorbe skladateľov 20. a 21. storočia (výber), a tak interpretovala diela v našich končinách takmer neznáme alebo úplne neznáme, napr. G. C. Menotti: No, no, no... – dueto Amelie a Manžela z opery Amelia al ballo; C. Floyd: Ain't it a pretty night – ária Susannah z opery Susannah; J. Adams: I don't daydream – ária Pat Nixonovej z opery Nixonová v Číne; A. Previn: I want magic – ária Blanche z opery A Streetcar Named Desire; E. Schiffauer: Pane Vávro, co jsem vám udělala... – monológ Maryše z hry bratov Mrštíkov; L. Janáček: Bóžinku, ten je hezký... – dueto lišky Bystroušky

a lišáka Zlatohřbítka z opery Příhody lišky Bystroušky; G. Gershwin: My man's gone now – ária Seleny z opery Porgy a Bess.

Mgr. art. Mária Tajtáková sa venuje v dizertačnej práci problematike Lyrický soprán vo francúzskej opere druhej polovice 19. storočia – Charles Gounod, Jules Massenet, Georges Bizet, a tak široký priestor jej dizertačného koncertu tvorili nasledovné árie: J. Massenet: Voyons, Manon, plus de chimères; Adieu notre petite table; Obéisson, quand leur voix appelle – ária Manon z opery Manon; G. Bizet: Me voilà seule... Comme autrefois dans la nuit... – ária Leily z opery Les pêcheurs des perles, Ch. Gounod: Je veux vivre dans le rêve; Dieu! Quel frisson! – árie Juliette z opery Romeo a Júlia.

Obe interpretky predviedli umelecké výkony na vysokej interpretačnej úrovni. Prezentácia sopranistiek zožala veľmi pozitívny ohlas publika. Dizertačné umelecké výstupy zazneli v klavírnej spolupráci Daniela Gabča, Mateja Arendárika a Bohdana Kovala so spoluúčinkujúcimi Gabrielom Sárossym (barytón) a Petrom Račkom (tenor).

11. apríla 2022 sa uskutočnil ďalší koncert v Cikkerovej sieni Radnice mesta Banská Bystrica, kde si diváci mohli vypočuť svetové operné a operetné diela, ale aj piesňovú tvorbu v podaní Mgr. art. Adrianu Kučerovej a Mgr. art. Filipa Tůmu. Obaja sú študentmi 4. ročníka externej formy doktorandského štúdia v študijnom programe interpretačné umenie pod vedením školiteľky prof. Vlasty Hudecovej. Konceptcia dramaturgie dizertačného koncertu okrem vybraných diel zo všetkých štýlových období súvisela so spracovávanými dizertačnými témami: A. Kučerová: Špecifiká poučenej interpretácie sopránových postáv v operách G. F. Händla s dôrazom

na Romildu (Xerxes), Angelicu (Orlando) a Morganu (Alcina), a tak časť koncertu tvorili sopranové árie – G. F. Händel: Se l'idol mio rapir mi vuoi ária Romildy z opery Xerxes, Verdi piante, erbette liete ária Angelicy z opery Orlando, O s'apre al riso ária Morgany z opery Alcina.

Inú polohu vniesol na koncertné pódium Mgr. art. Filip Tůma, ktorý okrem operných árií rozoznel svoj hlas aj v operetných „bonbónikoch“: E. Kálmán: Joj cica... (pieseň Boniho z operety Čardášová princezná) a G. Dusík: Keby víno z neba pršalo (pieseň Šándora z operety Hrnčiarsky bál). Témou jeho dizertačnej práce je Diferenciácia interpretačných požiadaviek v opere a operete s prihliadnutím na vybrané diela. Výborným partnerom sprevádzajúcim interpretov bol klavírny majster Róbert Pechanec.

Plná sála a množstvo záujemcov, ktorí zostali pred bránami radnice, svedčí o tom, že zo strany milovníkov umenia bol po dlhej pauze veľký záujem vypočuť si opäť krásne hlasy priamo z pódia. Dokazuje to aj záverečné „standing ovation“.

Posledným zo série koncertov doktorandov Katedry vokálnej interpretácie bol koncert mezzosopranistky Mgr. Silvie Lelkes Sklovskej, ktorá je študentkou 4. ročníka externej formy doktorandského štúdia na FMU AU pod vedením školiteľky prof. Mgr. art. Márie Tomanovej, ArtD. Napriek tomu, že Mgr. Silviu Lelkes Sklovskú verejnosť vníma ako interpretku muzikálového a popového žánru, zhostila sa náročnej úlohy interpretovať aj klasické diela opernej a piesňovej literatúry.

21. apríla 2022 v Cikkerovej sieni Radnice mesta Banská Bystrica predviedla doktorandský umelecký výstup, ktorého dramaturgia koncertu taktiež súvisela s témou jej dizertačnej práce

Femme Fatale – mezzosopránové postavy v opernej literatúre (výber), a tak svoj hlas „prešaltovala“ do operných árií – G. Verdi: Stride la vampa (ária Azuceny z opery Il trovatore), Camille Saint-Saëns: Printemps qui commence (ária Dalily z opery Samson a Dalila), A. Dvořák: Čury mury fuk (ária Ježibaba z opery Rusalka), G. Bizet: Près des remparts de Séville – Seguidilla (ária Carmen z opery Carmen), L'amour est un oiseau rebelle – Habanera (ária Carmen z opery Carmen), J. Massenet: Ne penson qu'au plaisir d'aimer (ária Dulciney z opery Don Quichotte). Vystúpenie bolo obohatené aj o tieto diela: Manuel de Falla: El amor brujo

(Chanson du chagrin d'amour, Chanson du feu follet, Danse du jeu d'amour), G. Mahler: Kindertotenlieder (Nun will die Sonn' so hell aufgehn, Nun seh' ich wohl, warum so dunkle Flammen, Wenn dein Mütterlein, Oft denk' ich, sie sind nur ausgegangen, In diesem Wetter).

Diela zazneli v spolupráci s klavírnym sprievodom Richarda Rikkona a gitaristu Adama Marca. Ďalším spolúčinkujúcim bol klavirista Bohdan Koval. Potlesk, ktorý sa sálou niesol nielen počas koncertu, ale hlavne po jeho skončení, bol zaslúženou odmenou pre interpretku za predvedený výkon.

Verím, že tieto výnimočné koncerty znovu odštartovali éru živých a kvalitných koncertov v podaní študentov doktorandského štúdia katedry vokálnej interpretácie. Najbližšie sa môžete tešiť na koncert doktorandov tejto katedry venovaný 25. výročiu vzniku Akadémie umení v Banskej Bystrici 20. mája 2022 v priestoroch Robotníckeho domu, na ktorý vás srdečne pozývame.

→ prof. Mgr. art. Mária Tomanová, ArtD. vedúca katedry vokálnej interpretácie

AR A ART

Augmentovaná realita (AR) je technológia založená na videní digitálneho priestoru v reálnom svete. Často sa mylne označuje aj pomenovaniami virtuálna realita (VR) alebo mixovaná realita (MR), avšak v skutočnosti sú to tri technológie. Zatiaľ čo VR je založená čisto na digitálnom svete, s ktorým sa dá interagovať, AR je založená v svete reálnom, v ktorom sa s digitálnymi objektmi interagovať nedá. V MR vieme s digitálnymi objektmi interagovať a zároveň sa nachádzajú v reálnom svete. Vznik AR sa datuje už od šesťdesiatych rokov, ale s nástupom a rozvojom mobilných zariadení sa táto technológia stala dostupnejšou a lákavejšou pre širšiu verejnosť.

Stret s augmentovanou realitou je v súčasnosti natoľko prepojený s naším každodenným prežívaním, že si to často neuvedomujeme. Bežné využitie, najznámejšie a pravdepodobnej najbližšie dnešnému človeku, je „filter na tvár“ dostupný prostredníctvom sociálnych sietí. Filter umožňuje zmeniť hĺbku hlasu, zväčšiť oči, vyhladiť nedokonalosti, pridať nálepky, premeniť nás na príšeru alebo poslať do vesmíru.

Pomocou digitálnych technológií sa umelcom otvárajú dvere nových inovatívnych vyjadrení kreativity. Digitálni

umelci majú jedinečnú príležitosť experimentovať s možnosťami prenesenia svojich diel do sveta hmotného, rovnako ako „tradiční“ umelci môžu prepájať vlastné diela so svetom virtuálnym. Jedným z príkladov je umelecké dielo založené na fyzickom obraze, ktoré sa pomocou nasnímania mobilom oživí. Umeleckému dielu dokáže AR napomôcť vyrozprávať celý príbeh pomocou animácie, 3D alebo aj hudby.

Zaujímavým spôsobom využitia augmentovanej reality je lokalizácia virtuálneho umenia. Umelec rozmiestni rôzne záchytné body zvolenou lokalitou v meste, pričom každý post zobrazí iné virtuálne prostredie. Záchytným bodom môžu byť rôznorodé výjavy (grafity na stene alebo jednoduchý QR kód). Takýto AR projekt vytvorila aj ČSOB banka v roku 2021, keď pomocou filtra na sociálnej sieti umožnila ľuďom umiestniť digitálnu lavičku na miestach v Bratislave. Participanti chodili po meste a skúmali oblasti, kam by sa podľa nich lavička hodila. Na týchto miestach následne vytvorili fotografie, ktoré slúžili ako priama spätná väzba potrieb obyvateľov. Banka vybrala spomedzi snímkov približne 300 lokalít, na ktoré boli neskôr lavičky umiestnené.

Rozvoju AR technológie pomohla aj

dodnes pretrvávajúca celosvetová pandémia, ktorá donútila umelcov skúmať alternatívne možnosti vystavovania a prezentácie diel. Jedným z využití AR bolo aj vytvorenie virtuálnej galérie, v ktorej sa dalo voľne prechádzať a prezerať si obrazy či sochy. Divák dokonca nemusel ani opustiť pohodlie vlastnej postele, aby sa zúčastnil výstav kdekolvek na svete.

V roku 2021 som realizoval projekt s názvom „PocketOli“, ktorý prebiehal na sociálnej sieti instagram. Vytvoril som jednoduchý 3D model seba samého a následne som ho použil ako AR filter. Pomocou augmentovanej reality mohol ktokoľvek umiestniť môj model do priestoru, urobiť si so mnou fotografiu a zdieľať tak spoločný moment so mnou – bezo mňa. Projekt bol reakciou na sprísnenie protipandemických opatrení, keď bolo sa stretávanie ľudí obmedzované a v určitých prípadoch vyslovene zakazovalo.

V súčasnosti je AR technológia veľmi ľahko prístupná pre každého, kto by mal o ňu záujem. Znalosť programovania už nie je potrebná, pretože väčšina programov je založená na vizuálnej podstate.

→ Oliver Dulík

Koncert poslucháčov FMU v Slovenskej filharmónii

Slovenská filharmónia v Bratislave v spolupráci s Vysokou školou múzických umení a Akadémiou umení uviedla 18. marca koncert, na ktorom sa predstavili študenti sólisti z oboch škôl. Projekt sa realizoval ešte počas bývalého vedenia vlajkovej lode slovenského hudobného umenia a začal dôsledným výberom hlavných protagonistov. Profesor Marián Lapšanský (vtedajší riaditeľ SF) a Juraj Bubnáš (dramaturg inštitúcie) nakoniec spomedzi mnohých uchádzačov vybrali päťicu talentovaných poslucháčov – víťazov viacerých interpretačných súťaží. VŠMU zastupovala hobojistka Alžbeta Struňáková, klaviristka Kristína Borbat, barytonista Martin Morháč a AU sopranistka Mária Tajtáková a huslista Martin Pavlík. Koncert z cyklu Junior odznel pod taktovkou osobnosti mladej dirigentskej generácie Ondreja Olosa. Dirigentovou domovskou scénou je Národné divadlo v Brne, hosťuje na domácich a zahraničných operných a koncertných pódiiach, pričom koncert so Slovenskou filharmóniou bol jeho debutom. Pestrý program večera vytvoril potpourri štýlov, žánrov a interpretov.

V úvode koncertu zaznela premiéra diela Pezzo sinfonico per orchestra začínajúceho slovenského skladateľa Ľuboša Gabča. Program pokračoval Koncertom pre hoboj a orchester C dur RV 447 Antonia Vivaldiho v podaní Alžbety Struňákovvej z triedy Róberta Krchniaka, recitatívom a áriou grófa (z opery Figarova svadba Wolfganga Amadea Mozarta) Hai già vinta la causa v podaní Martina Morháča, študenta spevu z triedy Dagmar Podkamenskej-Bezačinskej. V jeho podaní zaznela aj do kavatína (z opery Aleko) Ves tabor spit Sergeja Rachmaninova. Trojicu poslucháčov bratislavskej školy doplnila Kristína Borbat z triedy Františka Perglera Koncertom pre klavír a orchester č. 1 g mol, op. 25 Felixa Mendelssohna-Bartholdyho.

Poslucháčov VŠMU na pódii vystriedali sólisti z Fakulty múzických umení Akadémie umení. Mária Tajtáková je nepopierateľne zrelou umelkyňou,

ktorá už má za sebou nemalé skúsenosti z operných a koncertných pódii. Je absolventkou bratislavského konzervatória a Akadémie umení a v súčasnosti pokračuje v doktorandskom štúdiu v triede profesorky Márie Tomanovej. Tajtáková už počas štúdií získala viacero medzinárodných ocenení, zúčastňovala sa rôznych majstrovských kurzov, spolupracovala s významnými osobnosťami nielen vokálneho umenia a svoje interpretačné majstrovstvo pretavila do množstva postáv v operných domoch v Košiciach, Miláne, Turíne, Altenburgu, ale aj na koncertoch v Európe či Japonsku. Na koncerte v Slovenskej filharmónii sa predstavila dielom expresionistu Albana Berga Sedem raných piesní, ktoré skladateľ v roku 1928 upravil pre mezzosoprán a orchester. Máriina interpretácia diela, v ktorom sa snúbi doznievajúci romantizmus a impresionizmus s vplyvmi schonbergovského expresionizmu, bola presvedčivá a do piesní vložila subtilný prejav s výnimočne farebnou textúrou vo všetkých hlasových polohách.

Martin Pavlík, študent druhého ročníka bakalárskeho štúdia v triede huslového virtuóza Milana Paľu, mal prvý kontakt s huslami už ako štvorročný. Napriek hudobnému nadaniu nastúpil na gymnázium a popri ňom koncertoval ako sólista aj komorný hráč s viacerými profesionálnymi telesami. V súčasnosti je hudba jeho prioritou, o čom nás presvedčil svojou interpretáciou dvojčastového Koncertu pre husle a orchester č. 1, Sz. 36 Bélu Bartóka. Už samotný výber je pre začínajúceho umelca výzvou a očakáva technickú disponovanosť a umeleckú zrelosť interpreta. Martin tieto podmienky výborne zvládol, čím oslovil aj náročné publikum. Dovolím si tvrdiť, že v jeho hre (v hĺbke prejavu, v práci s frázou a dynamickými škálami) badať rukopis jeho mentora. Výber protagonistov koncertu so Slovenskou filharmóniou bol nepochybne vydarený a obaja interpreti, Mária Tajtáková a Martin Pavlík, skvele reprezentovali Akadémiu umení.

→ Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD.

Absolventi herectva Fakulty dramatických umení AU v BB

Mikuláš DZURÍK

absolvent herectva FDU v roku 2012

Pochádza z Bardejova. V Spišskom divadle pôsobí už jedenásť rokov. Na profesionálnu scénu ho prijímali Emil Spišák a Ján Sládeček, keď ho obsadili do hry Sanatórium od Petra Raševa, ktorú režírovala Ľuba Blaškovičová. Divákom sa doteraz predstavil vo viac ako tridsiatich divadelných hrách. Výrazne v postavách Jánošíka (Jánošík), Nikolaja (Biele noci), Manninghama (Plynová lampa), Šimona (Sneh pod limbou) či ako Miško (Ženský zákon po špiski). Účinkoval aj v menších televíznych rolách.

„Štúdium na FDU je pre mňa naozaj srdcová záležitosť, pretože mi táto škola dala veľa nielen po študijnej stránke, ale aj po ľudskej. Spoznal som tam naozaj veľa šikovných a talentovaných ľudí v podobe spolužiakov nielen z môjho ročníka, ale aj z iných. A čo ma najviac teší, že s niektorými udržiavam kontakt dodnes, nehovoriac o tom, že škola bola veľmi ústretová aj voči mne. Už počas štúdia, keď som bol poslucháčom štvrtého ročníka, mi umožnila prijať ponuku Spišského divadla, kde som vlastne dodnes. Som za to naozaj vďačný, pretože čo je viac ako hýbať sa vo sfére, ktorú ste študovali. Mám dve deti a som šťastne ženatý.“ (M. DZ.)

Odkaz: <https://www.spisskedivadlo.sk/>

Gabriela OČKAJOVÁ

absolventka herectva FDU v roku 2015

Od ukončenia štúdia pôsobí ako interná herečka na scéne Divadla Jonáša Záborského v Prešove. Aktuálne hrá v predstaveniach Sugar, Jesus Christ Superstar, Kráľova reč či Sluha dvoch pánov. Je speváčkou jazzovej kapely Log out. Pravidelne účinkuje vo viacerých epizódach seriálov TV Markíza a TV JOJ. Súčasne hosťuje v kočovných divadlách pre deti ako Scéna, Divadlo bez opony a Na doske. Už počas štúdia sa venovala umeleckému prednesu a bola viacnásobnou úspešnou účastníčkou medzinárodného festivalu Podebradské dni poézie. Pochádza z Martina.

„Na vysokoškolské roky spomínam rada. Stalo sa, že sa už smejem i pri spomienkach, na ktorých som sa zo začiatku nesmiala... A tak to má byť. Boli sme rozmanitým kolektívom, stále sa niečo dialo, stále sme niečím žili. Mali sme veľa skvelých pedagógov a každý z nás spolužiakov si zobral zo štúdia to, čo mu bolo najmilšie. Niekedy mi je ľúto, že sa teraz v praxi venujem niektorým umeleckým oblastiam, ktoré som si na škole obľúbila, len máličko. Cítim však, že raz príde čas...“ (G. O.)

Odkaz: <https://www.djz.sk/>

→ Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.

Umelecký stisk na Dolnej

Stisk predstavuje zovretie dlaní pri podaní rúk. Ten umelecký, ktorý sa premiérovu realizoval 22. februára v umeleckej kaviarni Bothár, otvoril sériu programov, kde sa na jednom mieste spájajú viaceré druhy umenia. Hudobné, výtvarné, literárne a v neposlednom rade aj divadelné, ktoré divákovi ponúka pestrú paletu umeleckých podnetov. Umelecký stisk na Dolnej sa ako nápad zrodil v pandemickom období roka 2021. Práve pandémia v mnohých smeroch, teda aj v kultúre, znamenala razantné stop. Množstvo plánovaných umeleckých počínov sa zrušilo, prípadne sa termínovo presúvali, a keď už sa aj konali, neraz nadväzne na náročnú situáciu s prísnyimi opatreniami či zúženým publikom. „Zvykli sme si, že osobný kontakt sa stal obmedzeným, stisky ruky nesamozrejým, nehovoriac o objatiach. Preto sa v názve nového podujatia schádzajú práve slová, ktoré symbolizujú prepojenie umenia so stretnutím. Občasný stisk rúk či stisk ako objatie zrazu vnímame v novom rozmere, podobne aj rôzne umelecké stisky, stretnutia, prepoje-

nia...“ konštatuje dramaturg podujatia, spisovateľ Marcel Páleš, ktorý podujatie organizuje v spolupráci s Generáciou nula, Stredoslovenským osvetovým strediskom a Akadémiou umení. Literárne zoskupenie autorov Generácia Nula, ktorého je M. Páleš členom, vzniklo v roku 2011 na pôde mesta Banská Bystrica. Momentálne združuje deväť autorov, ktorí sa venujú poézii, próze, aforizmom, piesňovým či odborným textom, ale aj ďalším literárnym žánrom. Postupne sa rozrastá a svoju tvorbu pravidelne prezentuje. „Za vyše desať rokov, odkedy pôsobíme, máme za sebou množstvo rôznych podujatí, a tak sme v minulosti už opakovane spolupracovali aj s interpretmi, vďaka ktorým sme si mohli vyskúšať prezentáciu tvorby z druhej strany. Sedieť v publiku a počúvať, ako niekto skúsený v interpretačnom umení uchopí našu literárnu tvorbu a predstaví ju publiku, to býva pre nás zväčša okúzľujúce“ (M. P.) Tento raz si v rámci podujatia prizvali na prednes textov poslucháčky herectva Akadémie umení, ktoré okrem pôsobivého čítania textov Generácie nula, po-

núkli publiku aj zaujímavé interpretácie súčasnej tvorby iných autorov v ich vlastnom čítaní a umeleckom spracovaní. „V prípade Umeleckého stisku na Dolnej sa v programe predstavili už aj medzinárodne ocenené Eva Gribová a Zuzana Ogurčáková, ktoré zanechali skvelý dojem. Chytili sa slova a pustili ho k publiku tak, že v ňom rezonovalo. Verím, že aj pre dievčatá sú podobné skúsenosti z hľadiska ich budúcej profesie prínosné“, konštatoval Marcel Páleš a dodal: „Nie je študent ako študent, no môžem zhodnotiť, že tí, s ktorými sme mali možnosť teraz či v minulosti spolupracovať, výrazne spríjemnili jednotlivé podujatia. Bolo to aj vďaka pedagogickému vedeniu, čo predstavuje svedomitú prípravu. Zároveň je to vizitka Akadémie umení ako vzdelávacej inštitúcie, že na jej pôde vyrastajú rôzne talenty, ktoré ukazujú svoj potenciál aj prostredníctvom umeleckých podujatí tohto typu.“ Generácia nula v spolupráci s režisérkou a scenáristkou Katarínou Hitzingerovou, ženským triom Krajka a hercami Fakulty dramatických umení už dlhší čas spoločne pripravujú projekt

divadla poézie, ktorý ak sa podarí získať financie z grantových zdrojov, by mal uzrieť svetlo sveta koncom roka 2022. V dramatickom tvare ožije tvorba banskobystrických autorov a niektoré básne sa dočkajú aj svojho zhudobnenia. Po úspešných autorských divadlách poézie, realizovaných v roku 2021 na pôde javiska Akadémie umení, tak pôjde o ďalší pokus popularizácie súčasnej slovenskej tvorby nevšedným spôsobom. „Zaujať širšie publikum v súčasnosti je nemálo náročnou úlohou. Hľadanie originálnych uchopení, jedinečných možností

spracovania literárnej tvorby a v neposlednom rade aj prostriedkov, aby sa projektové slovo skutkom stalo, to všetko chce množstvo tvorivej energie, zohratý tvorivý tím a náklonnosť potrebných okolností. Podobné pokusy preto vnímam s obdivom, v našom prípade aj s poďakovaním, že máme tú česť stať sa pre projekt literárnym východiskom. Pozorujem, ako sa tvorivému tímu darí, ako hľadá cesty a možnosti a ako vďaka tomu napreduje. Veľmi sa teším na výsledok. Niektorí z členov Generácie nula už majú skúsenosť so zhudobnením svojich textov, dokonca niektoré sa hrávajú aj

v slovenských rádiách, ale tento projekt je jedinečný práve tým, že ide o divadlo poézie, čo v súčasnej slovenskej kultúre, myslím si, absentuje. O to skôr môže prekvapiť publikum a stať sa preň zaujímavým, čím si staronovým a pre mnohých úplne novým. Verím, že projekt má veľký potenciál. Už len držať tvorcom a interpretom palce, aby zotrvali a plány priviedli do úspešného cieľa. Cesta bude ešte dlhá.“ (M. P.)

→ Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
Autorka fotografie: Lenka Korenková

Divadelná dielňa 2022

Memorandum o spolupráci medzi Trenčianskym osvetovým strediskom v Trenčíne a Fakultou dramatických umení už viackrát prinieslo svoje ovocie v spoločných umeleckých a vzdelávacích projektoch. Tento raz v podobe divadelnej dielne, ktorá sa uskutočnila tretí marcový víkend v Novom Meste nad Váhom s podporou Fondu na podporu umenia. Tvorivé workshopy a diskusie s profesionálnymi lektorkami, pedagogičkami Fakulty dramatických umení Soňou Kočanovou a Barborou Špánikovou boli určené amatérskym divadelným tvor-

com a študentom stredných škôl, z ktorých niektorí majú záujem študovať na vysokej umeleckej škole s divadelným zameraním. Tvorivá dielňa Sone Kočanovej sa orientovala na javiskový pohyb a na základe rôznych vytvorených situácií mohli účastníci skúšať, tvoriť a hľadať odpovede. Barbora Špániková sa lektorsky zamerala na proces vnímania umeleckého prednesu ako súhrn výrazových prostriedkov recitátora. S účastníkmi dielne sa sústredila na podrobnú analýzu jednotlivých fáz prípravy prednesu, rozvoj interpretačných schopností,

emóciu v umeleckej interpretácii i praktické ukážky.

V minulosti bolo vždy podnetné, keď profesionáli prichádzali medzi amatérov, aby ich nielen vzdelávali, ale súčasne povzbudzovali v tvorbe a prinášali inšpiračné podnety. Spomínaná aktivita pedagógov pre externé prostredie nepochybne prispieva aj k propagácii vysokého umeleckého školstva i samotnej Akadémie umení.

→ Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
Autor fotografií: Lukáš Kubičina

Medzinárodná prezentácia autorskej tvorby v kontexte prepojenia tvorivých činností a výstupov školiteľa a študenta doktorandského štúdia na FVU AU

V intenciách témy doktorandky Mgr. art. Terézie Krnáčovej „Spoj...“ školiteľ a doktorandka pri realizácii projektu pre 8th European Quilt Triennial 2021 zámerne pôsobili ako autorská dvojica. Jedným z dôvodov bola participácia a prirodzené kontexty medzi výstupmi tvorivých činností garanta, školiteľa a študenta doktorandského štúdia.

Projekt mal kolaboratívny, participatívny charakter s orientáciou na ekologické kontexty. Výstupy projektu mali v zmysle svojej priebežnej transformácie procesualný charakter. Autorská dvojica do procesu tvorby diela zámerne zahrnula špecifické prvky, ktoré aktivizujú vzťahy medzi prostredím, autormi, dielom a divákom. Išlo o prezentáciu aktívneho vzťahu k prostrediu, význam participácie, interakcie a chápania umenia nielen ako estetického, ale aj ako kultúrneho a sociálneho fenoménu.

Metodicky bol projekt aj s realizáciou chápaný ako úvodná špecifická udalosť v situačno-orientačnom charaktere umelecko-vzdelávacieho procesu v prvých semestroch doktorandského štúdia. Pre situačno-orientačný charakter vzdelávacieho procesu je charakteristické procesuálne poňatie edukácie. Východiskovú úlohu v tomto procese zohrávajú špecifické udalosti, ktoré iniciujú sústavu následných situácií, pri ktorých dochádza k potvrdzovaniu, prehodnocovaniu alebo vzniku osobných orientácií, postojov a hodnotovej štruktúry osobnosti.

Pri tvorbe projektu a následnej tvorivej činnosti v rámci autorskej výpovede dochádzalo k poznaniu svojho miesta v prostredí a vzťahov k nemu. Samotná autorská výpoveď je charakteristická vysokou mierou individualizácie a otvorenosti, čím pozitívne ovplyvňuje komunikačno-sociálnu dimenziu edukačného procesu.

Keďže projekt bol zámerne určený pre autorskú dvojicu, vytvorila sa špecifická situácia, ktorá oslobodila školiteľa od inštitucionálnych spôsobov riadenia edukačných procesov. Objekt edukácie sa stal subjektom s možnosťou aktívne ovplyvňovať obsah, formu a priebeh celého procesu. Takto štruktúrovaná situácia vytvárala možnosť vnímať celý proces ako neriadený, prirodzený. Zároveň sa vytvárali podmienky pre autentické reakcie, voľbu individuálnych postojov a rozvoj komunikačných, akceptačných a kooperatívnych schopností s využívaním interpersonálnych vzťahov, ktoré pri takýchto situáciách prirodzene vznikajú.

Na 8th European Quilt Triennial 2021 boli prezentované diela autorov zo 16 krajín v troch európskych galériách/múzeách: Nemecko, október 2020 – január 2022, Textilsammlung Max Berk/Kurpfälzisches Museum – Heiglberg, január – apríl 2022, Kreismuseum Zons-Dor-

magen, november 2022 - január 2023, Švajčiarsko, Textilmuseum v St. Gallen.

Ako autorská dvojica s Teréziou Krnáčovou sme prezentovali inštaláciu „Čím sa prikrývame...“, cca 140 cm x 150 cm x 75 cm. Účasť na trienále bola realizovaná v programe 02 v rámci grantu AU v Banskej Bystrici.

Súčasťou spomínaného grantu bola aj účasť v bulharskej Sofii na Sofia Paper Art Fest 2021, na celosvetovej prehliadke umenia papiera (viackrát ocenennej European Innovation Label from the European Commission).

Porota vybrala diela z Argentíny, Austrálie, Brazílie, Bulharska, Kanady, Francúzska, Fínska, Nemecka, Grécka, Maďarska, Izraela, Japonska, Mexika, Holandska, Nórska, Poľska, Slovenska, Slovinska, Turecka, Rumunska, Ukrajiny a USA. Vybrané diela boli prezentované od 12. mája do 26. mája v Národnom paláci kultúry v Sofii v Bulharsku. Na tomto podujatí som prezentoval inštaláciu „Cut ond open“ (z cyklu „Fruits of Paper“), 20 objektov, cca 250 cm x 500 cm x 120 cm.

Považujem za dôležité, že aj na AU v Banskej Bystrici sa už môžu pedagógovia aj študenti uchádzať o udelenie grantu pre svoje umelecké či umelecko-pedagogické projekty. Hoci poskytnuté prostriedky z grantov väčšinou len čiastočne pokrývajú celkové finančné náklady (v mojom prípade boli použité na prepravu diel), celkovo grantový systém prispieva k skvalitneniu odborného prostredia inštitúcie, k individuálnej aktivizácii študentov a pedagógov a dalo by sa povedať, k cieľenej prezentácii AU v zahraničí.

→ prof. Miroslav Brooš, akademický maliar

Cimbal vo farbách

21. storočia

Koncertný recitál Martina Budinského a jeho hostí predstavil cimbal v moderných farbách súčasnej slovenskej tvorby. V piatok 4. marca zazneli v Trenčíne skladby hudobného skladateľa Petra Jantoščiaka, časť z nich aj premiérovu.

Koncert bol prirodzeným výstupom trojdňovej vzdelávacej aktivity Cimbalovej dielne 2022, ktorú lektor Martin Budinský realizuje posledné roky v spolupráci s Trenčianskym osvetovým strediskom v Trenčíne, Slovenskou cimbalovou asociáciou a s podporou FPU. Systematické vzdelávanie mladých cimbalistov má snahu byť nielen odborným, ale aj motivačným impulzom.

Tento rok sa spoločne rozhodli v Trenčíne zorganizovať koncert profesionálov, ktorý bol záverečnou bodkou za snažením tých, ktorí k profesionalite ešte len smerujú. Súčasne ponúkol verejnosti nevšedný umelecký zážitok a poukázal na výnimočnosť cimbalu ako koncertného nástroja.

Cimbal bol dlhodobo vnímaný predovšetkým ako ľudový nástroj, a tak

je prirodzené, že klasickej cimbalovej literatúry je málo, lebo sa začala rozširovať až v 20. a 21. storočí, teda neskôr ako pre iné nástroje. Prispeli k tomu niektorí renomovaní slovenskí skladatelia, medzi nimi aj Peter Jantoščiak, ktorého skladby zazneli na koncerte.

Interpretačný potenciál cimbalistu Martina Budinského inšpiroval aj samotného skladateľa Jantoščiaka napísať niektoré kompozície priamo pre neho. Koncert tak dokumentoval a zachytával momenty vzájomnej spolupráce skladateľa a interpreta, ktorí spoločne podporujú pôvodnú slovenskú tvorbu a súčasne obohacujú rozmer vývoja cimbalovej hry na Slovensku. Spoločne s Budinským modernými farbami cimbalu 21. storočia maľovali koncertná klaviristka Marta Turčanová, bicista Peter Solárik a cimbalista Ján Šufliarský.

→ Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
Foto: Lukáš Kubičina

Herecký tréning v škótskom Glasgowe

Ako interný doktorand na Fakulte dramatických umení sa venujem v našich končinách pomerne neznámej hereckej technike s názvom practical aesthetics (v slovenskom preklade praktická estetika). Všetky moje doterajšie poznatky a skúsenosti pozostávali najmä z teoretického štúdia zahraničnej literatúry, počúvaní rozhovorov s tvorcami tejto techniky a pozeraní rôznych verejne dostupných videí z workshopov a hodín hereckej tvorby. S podporou Fondu na podporu umenia, ktorý mi poskytol štipendium na zahraničnú mobilitu, som mohol uvedené teoretické poznatky konfrontovať s praxou.

Zúčastnil som sa intenzívneho hereckého tréningu praktickej estetiky v škótskom Glasgowe, kde vyučuje jej jediný oficiálny šíriteľ v Európe Mark Westbrook. Pôsobí ako herecký kouč, režisér, ale aj dramatik. Študoval na Royal Conservatoire of Scotland a svoje poznatky v oblasti hereckých techník

si prehlboval v New Yorku počas štúdia na hereckej škole, ktorá je súčasťou Atlantic Theatre Company. Tú založil spoluzakladateľ praktickej estetiky David Mamet. Westbrook následne založil v roku 2008 súkromné herecké štúdio v Glasgowe s názvom Acting Coach Scotland, kde doteraz vyučuje rôzne herecké programy so zameraním na praktickú estetiku.

Prvá časť hereckého tréningu spočívala v dôkladnej analýze dramatického textu. Pravidlá, ktoré som poznal dovtedy, boli doplnené o veľa ďalších praktických nástrojov a postupov. Westbrook k nim dospel počas svojej dlhoročnej praxe a sám o sebe tvrdí, že praktická estetika, ktorú vyučuje, je mierne odlišná od praktickej estetiky oficiálne vyučovanej v New Yorku. Počas pedagogického pôsobenia do nej implementoval svoje pohľady a modifikácie, ktoré v skúšobnom, ale aj tréningovom procese herca pozoroval ako efektívnejšie. Jadro

techniky a jej základná filozofia však zostali nemenné. Modifikácie súvisia aj s mentalitou hercov, keďže podľa neho sú americkí herci emocionálne otvorenjší ako britskí. Osobne hodnotím tento prístup za efektívnejší aj pre našich slovenských hercov.

Pravidlá analýzy sme aplikovali na rôzne cvičné fragmenty dramatických textov. Zaujímavý bol podrobný analytický prístup k jednotlivým textom, ktorí sme zapisovali do prehľadných tabuliek. Jednotlivé tabuľky boli dokonca od seba oddelené rôznymi farbami pre lepšiu orientáciu. Niekedy som mal pocit, že študujeme matematiku a nie herectvo. Dôkladná analýza je však prvým dôležitým krokom tejto hereckej techniky. Jedine v tomto štádiu herci zapájajú svoje racionálne myslenie. Hlavným cieľom je objaviť v texte skutočnosti, ktoré sú dôležité pre praktické fungovanie herca na javisku, teda nájsť v texte tzv. hrateľné elementy. Na

javisku však už herec musí fungovať spontánne a inštinktívne, preto je veľmi dôležité byť dôkladný v analytickej časti hereckej práce s textom.

Po analýze dramatického textu sme začali pracovať s hereckým cvičením repetície, ktoré je prevzaté od Sanforda Meisnera. Je veľmi dôležitou súčasťou praktickej estetiky, a preto sme sa mu venovali na začiatku každého stretnutia. Medzi jeho hlavné ciele patrí rozvoj pozorovacích schopností hercov, kultivácia spontánneho správania, rozpoznanie jednotlivých impulzov a konanie na ich podklade. Mojm partnerom bol pedagóg z Acting Coach Scotland Michael-Alan Read. Mierne problémy vznikali v súvislosti s jazykovou bariérou, nakoľko v cvičení ide o rýchle impulzívne fungovanie hercov, v rámci ktorého je najprirodzenejší materinský jazyk. Navyše herecká vyspelosť a dlhoročná divadelná, ale aj filmová prax oboch pedagógov bola určitou skúškou ohňom, ktorá mi priniesla neoceniteľné poznatky a skúsenosti. Osobitným

prínosom Westbrooka do repetícií je napríklad ich vykonávanie počas prechádzky pri rieke, prípadne počas stavania helikoptéry z lega. Do cvičenia tak bola implementovaná určitá nezávislá činnosť, ktorá nepriamo ovplyvňovala samotné cvičenie a jeho účastníkov.

Ďalším zásadným krokom bolo naučenie sa textu naspamäť. Text dialógu sme museli ovládať do takej miery, aby sme mohli popri jeho hovorení hrať s partnerom pingpong. Práca s textom v priestore bola možná až vtedy, keď sme sa ani raz nepomýlili, prípadne už nevznikali pauzy súvisiace s premýšľaním. Texty sa musia stať podvedomou súčasťou herca, nakoľko na javisku musí naplno vnímať iné podnety. V tomto štádiu je prvoradá partner a zvolená úloha, ktorá hercovi určuje cieľ v danom úseku dramatického textu. Tým je vždy určitá zmena hereckého partnera. Celá pozornosť herca sa musí zamerať na partnerovo správanie, to nám vždy dáva informáciu, či sa darí plniť našu úlohu. Podľa toho sme museli

voliť ďalší postup, teda nefungovali nijaké vopred vymyslené a vykalkulované konania, prípadne vymyslené podtexty. Všetko vznikalo tu a teraz v kontakte s partnerom. Využívali sme všetky nástroje a taktiky praktickej estetiky (napríklad „as if game“).

V závere tréningu sme mali verejnú prezentáciu práce na danom dialógu pred ostatnými pedagógmi a študentmi Acting Coach Scotland. Tréning bol pre mňa veľkým prínosom nielen v hereckej práci, ale aj v pedagogickom procese. Všetky poznatky sa budem snažiť využiť vo výchove ďalších adeptov herectva na Akadémii umení. Medzi najdôležitejšie skúsenosti, ktoré som si zo Škótska odniesol, patria veľmi konkrétne nástroje aplikovateľné v práci s akýmkoľvek dramatickým textom a pocit spontánnosti, ktorý je, napriek presným postupom a nástrojom, pilierom tejto techniky. Zahraničnú mobilitu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

→ Mgr. et Mgr. art. Filip Jekkel

Návrat do prostredia

V období od 07. do 14. marca 2022 sa ateliérové dielo VolleyHome 2020 (venujúce sa pandemickej situácii a obmedzeniam vykonávať rôzne činnosti, medzi ktoré sa radili aj opatrenia vo svete športu a s nimi súvisiace odohrané zápasy bez diváckov) presunulo do pôvodného priestoru športovej haly na Myjave. Tam s odstupom času aktívne reagovalo na uvoľnenie opatrení a návrat divákov na tribúny.

Inštalované boli tri vybrané fotografie z daného prostredia zachytávajúce umelé zaplnenie haly diváčkou spolu s QR kódmi, ktoré odkazovali na video-performance. Celé dielo bolo zverejnené v databáze umenia Akadémie umení v Banskej Bystrici (art.aku.sk).

Športoví diváci mohli prežiť frustráciu pred dvoch rokov, keď sa sezóna odohrala s prázdnu tribúnou. Odkaz na celé dielo im posúva aj druhú časť, kde majú na dosah introspektívu sveta

športovca v karanténe. Dozvedajú sa o diele viac a doceňujú zmenu situácie.

→ Text a foto: Martina Suváková

Odkaz na dielo:

<https://art.aku.sk/app/artworks/131>

Fakulta dramatických umení otvárala záujemcom o štúdium dvere online

Už minulý rok sa Deň otvorených dverí na Fakulte dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici uskutočnil pre pandemickú situáciu v priestore online. Tento rok to nebolo inak: uskutočnil sa 9. marca o 14:00 hod. cez facebookovú stránku fakulty. O Dni otvorených dverí na FDU sme vopred informovali verejnosť prostredníctvom informačného plagátu na webovej, facebookovej a instagramovej stránke fakulty.

Všetci tí, ktorí mali chuť a záujem dozvedieť sa viac o prijímacích pohovoroch a o štúdiu na jednotlivých katedrách, mohli počas podujatia klásť v čete svoje otázky, na ktoré im odpovedal dekan FDU, zástupcovia jednotlivých katedier a tiež poslucháčka Katedry herectva Terézia Šusteková, ktorá ako minulý rok všetkých privítala. Návštevníkov virtuálne previedla fakultou a cez

obrazovku mohli nahliadnuť do niektorých z priestorov FDU, učební a tiež mohli vidieť časť vyučovacieho procesu. Prevažnú väčšinu čítajúcich zaujímala forma a priebeh prijímacích skúšok. Katedru filmovej dokumentárnej tvorby predstavil dekan fakulty doc. Mgr. art. Lubomír Viluda, ArtD. Ďalšie katedry prezentovali a o štúdiu informovali PhDr. Katerina Javorská (Katedra filmovej dramaturgie a scenáristiky), prof. Mgr. art. Matúš Olha, PhD. (Katedra dramaturgie, réžie a teatrologie), Mgr. art. Richard Sanitra, ArtD. a doktorand Filip Jekkel (Katedra herectva).

Hoci sme nemohli v tomto akademickom roku otvoriť dvere fakulty fyzicky, naša alma mater privítala hostí online. Zistili sme, že aj takýto priestor ponúka možnosti, ako fakultu prezentovať aj pre tých, ktorí sa Dňa otvorených dverí nemohli zúčastniť osobne.

Záznam z Dňa otvorených dverí je dostupný na:

<https://www.facebook.com/112005787598346/videos/481472656818402>

→ Mgr. art Soňa Kočanová, ArtD.

Nové spolupráce FDU s externým prostredím

Memorandum o spolupráci s agentúrou Casting Bratislava

V nedeľu 9. januára 2022 odštartoval na Jednotke RTVS nový seriál, ktorý je voľným pokračovaním úspešného seriálu Hniezdo. Róbert Sipos, študent katedry herectva FDU, v ňom stvárnil Juraja, odchovanca detského domova, ktorý sa zaplietol do pašovania cigariet. Róbert vyhral konkurz v kastingovej agentúre (Casting Bratislava) a teší nás, že na základe rozbiehajúcej sa spolupráce s touto agentúrou sme 20. januára 2022 podpísali Memorandum o spolupráci, aby sme mohli našim študentom sprostredkovať ešte viac príležitostí účinkovať v rôznych projektoch. Agentúra robí výbery na hrané a dokumentárne filmy, reklamy, televízne projekty, videoklipy, firemné videá, fotobanky. Ponúka kastingový skauting v rámci celého Slovenska. Má skúsenosti v oblastiach ako mailcasting, streetcasting, fotocasting a casting directing. Jednou zo zakladateľiek je Diana Blatnická, absolventka filmovej dokumentárnej tvorby na FDU v ak. roku 2009/2010; a ako sama hovorí: „Na FDU je veľa šikovných a talentovaných ľudí, ktorí si zaslúžia dostať príležitosť.“. Veríme, že naši študenti budú mať možnosť pracovať na ďalších zaujímavých projektoch.

Zmluva a vzájomnej spolupráci s Vojskou políciou MO SR

Dva svety, ktoré sa zdanlivo nedajú prepojiť, našli spoločnú reč. Herectvo a vojenská polícia. Za Vojenskú políciu Ministerstva obrany SR je garantom výcviku príslušníkov vojenskej polície odbor krízového manažmentu, výcviku a kynológie (OKMVaK) Vlkanová-Hronsek. Praktická príprava sa zameriava na reálne činnosti príslušníkov VP, s ktorými sa môžu stretnúť v rámci výkonu svojej práce. V modelových situáciách doposiaľ aktívne vystupovali ako figuranti príslušníci. Nakoľko ich však frekventanti poznali, nebrali modelové situácie ako úplne reálne. Preto psychológ Mgr. Ivan Sopoliga (jeden zo

skupiny inštruktorov, ktorý praktický výcvik modelových situácií vytvorili) oslovil v roku 2020 Fakultu dramatických umení s možnosťou spolupráce. Študenti herectva sú schopní pohotovo improvizovať a reagovať v rôznych simulovaných situáciách, vytvárať rôzne charaktery či typy, spätne analyzovať situáciu, podať konštruktívnu spätnú väzbu a majú možnosť zažiť neopakovateľnú autentickú skúsenosť.

16. februára 2022 sme na pôde FDU túto spoluprácu spečatili podpisom Zmluvy o vzájomnej spolupráci a hovorili aj o ďalších možnostiach, ako túto spoluprácu naďalej obojstranne rozvíjať.

Zmluvu podpísal dekan FDU AU doc. Mgr. art. Ľubomír Viluda, ArtD.;

a riaditeľ Vojenskej polície MO SR plk. Ing. Valentin Cebo.

Prítomný bol aj riaditeľ OKMVaK Vlkanová-Hronsek pplk. Ing. Marián Turanský a prodekan pre umenie, vedu, výskum a medzinárodné vzťahy Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD.

→ Mgr. art Soňa Kočanová, ArtD.

Majerov Bastard

„Nemám potrebu dávať do popredia svoje ego...“ vyznáva sa v rozhovore divadelný režisér a vysokoškolský pedagóg Ľuboslav Majera, ktorý svojimi inscenáciami preniká k ľudskej podstate, odhaľuje človeka a jeho nedostatky, bojuje za to, aby sme žili ľudsky, a súčasne hľadá odpovede ako žiť. Môže sa pochváliť prvenstvami, že spomedzi vojvodinských Slovákov získal ako prvý diplom z divadelnej réžie a pôsobil ako profesor na dvoch vysokých školách súčasne: v Banskej Bystrici a Akadémii v Novom Sade. A predsa zostáva pokorný voči životu, k divadlu pristupuje s úctou, pátra po citovosti, ktorá lieči aj jeho samého. Svojimi predstavami zúfalo volá po добрote. Aktuálne našťudoval a premiérovu uviedol na javisku Divadla Akadémie umení inscenáciu **Bastard**.

Je to dosť odvážny názov inscenácie. A možno aj nie, keď si uvedomíme, čo všetko sa okolo nás deje...

V príprave išlo o súvis s „kovidovou“ situáciou, do akej miery vlastne vplýva na ľudí. Aký je generálny pocit voči každodenným problémom, s ktorými sa stretávame, a ako to doriešiť. Zrazu mi tú bezradnosť a bezmocnosť ponúkol text Niny Sadur. Ale nie v tom zmysle, že dá odpoveď na otázku, ale uvedie tému a problémy, ktoré sú zakamuflované a sú dosť ťažko tlmočiteľné, lebo je to istý rébus. Ide o komplikovanú štruktúru samotnej predlohy. Ja som niečo doplnil z jej prozaických diel, dokonca aj jednu Brechtovu časť z Baala, aby som si vytvoril nejaký dramaturgický a dramatický celok.

Inscenácia zosobňuje komplikovanú sieť vzťahov, iracionalitu, mystiku, emocionalitu. Vyvoláva určitý tlak, ktorý necelú hodinu nedá divákovi vydýchnuť. Z predstavenia tak odchádza zasiahnutý formou umeleckého spracovania, ktoré mu nastavuje zrkadlo.

Uvediem príklad. Dvaja chlapci stoja pri ceste a stopujú ma. Ja sa ponáhľam na skúšku a ukazujem im, že nemám čas. V momente, ako prejdem popri nich, vidím v spätnom zrkadle, že mi ukazujú hanlivé gesto. Ten preklatý

ľudský paradox je asi v tom, že najprv prosím (pomôž mi, odvez ma) a na druhej strane, keď sa mi to nesplní, sa rúham. Tak sa pýtam, do akej miery sme vlastne my ľudia dôslední v ťahaní svojho kríža do konca? Vychádzam z problému, že osobnosť sa počas života rozštiepi na milión kúskov, zrkadiel a sklíčok, ktoré sú a boli v jednom momente celok. Rozštiepime sa na bohviečo. Potom tie kúsky reflektujú nálady, emócie a názory, zrazu je to konglomerát rôznych súbojov a vzťahov, ktoré tie sklíčka v sebe poodrážajú. To sme my ľudia. Sme rozštiepení. A len sa pokúšame ten rozbitý džbán voľajako dať dokopy. Už nikdy nebude taký funkčný ako bol predtým, kým mal celistvý tvar, keď sme boli malí. Postupne sa to začalo štiepať a odlupovať, či už vplyvom rodičov, alebo okolia. Dieťaťu, keď sa narodí, nikto nepovie, že je bastard. To len s rokmi sa z neho vytvára bastard. A pokojne môžem „zabohovať“ tomu Bohu, od ktorého

žiadam pomoc. Ja som si vytvoril o ňom nejakú chiméru, nejaký obraz, ideál, ale Boh má všetky atribúty ľudskosti. Tak sa pýtam: sme stvorení na jeho obraz, či my sme si pretvorili jeho obraz na náš vlastný? Vždy je to súboj síl nejakej harmónie a chaosu. To nás stále posúva vpred na pocity úrovni. Racionálne to nevieme presne definovať. Ale ak by sme to definovali presne, je koniec.

Nastolujete teda otázku, kto je vlastne bastard. Či moja chiméra, alebo ja sám...

Z tejto inscenácie vyplýva, že som prišiel na vlka ako stelesnenie zla a dravosti, niečo zvieracie a inštinktívne. Alebo som natrafil sám na seba? Spôsobom, že začnem rozmýšľať a trápiť sa, kto som, čo som a kam smerujem? Je to hodené do sféry hereckého rozmýšľania, lebo ja som tu nielen v pozícii režiséra, ale aj pedagóga a ide mi o to, aby budúci herci boli schopní zamyslieť sa, aby boli bytosti, ktoré nevojdu do súboja bezhlavo, mysliac len na seba, ale mysliac aj

na kolektívnu podstatu divadla. Môžu splniť zadanú úlohu režiséra, ale mojou základnou povinnosťou je rozvíjať a nechať všetky inteligenčné a vzdelanostné sféry, ktoré vo mne sú, pokiaľ dočiahnu. Sú to puzzle, ktoré musíte vedieť poskladať, aby to bolo zaujímavé, zrozumiteľné, ale samozrejme v zmysle metafor, ktoré potrápia myslenie. Akonáhle sa stretnete s myslením, začínate vytvárať a dotvárať. Práve o to ide. Na predstavivosti a fantázii v našom remesle trváme. Nateraz to volám remeslo. Dobré sa mu vyučme a dobre sa naučme používať všetky tie elementy.

Je o vás známe, že s poslucháčmi komunikujete veľmi otvorene a tí, čo sa s vami stretnú premiérovu, chvíľu spracovávajú vašu „majerovskú rétoriku“. Nakoniec vždy pochopia, že to s nimi v procese tvorby, aj ľudsky, myslíte dobre.

Veľa ráz používam (ale s upozornením, aby som sa nedotkol ich citenia, vierovyznania či vzťahu k duchovnosti) vulgarizmy a drsné spôsoby v reči. Prečo? Lebo prvoradá je otvorenosť. Aby necítili nejaký môj zisťovací moment, lebo nemám potrebu do popredia dávať svoje ego. Vždy sa vytvorí k vodcovskej dirigentskej pozícii prirodzený vzťah. Lahko by som im dokázal, že som múdrejší a skúsenejší ako oni. Ale to nie je môj cieľ. Je to učenie života. Vyzerá to honosne, že doceňujem sám seba, ale dávam do kontextu veci a súvislosti, čo sa zo mňa stáva v tejto mase a hmote. Už či duchovnej, materiálnej, alebo fyzickej. Keď prestanem lietať, som hotový. Som stále biliardová guľa a chcem lietať.

Za tie roky už máte svoj osobitý prístup k hercovi, ktorý vo výsledku funguje.

Prirovnal by som to k oriešku. Ten oriešok treba tak rozbiť, aby sa rozbila škrupina, ale snaha je, aby sa jadro neporušilo. Potom zistíš, že niektoré orechy majú veľmi tvrdú škrupinu, a kým ju rozlúskneš, poškodí sa aj jadro. Ešte sa mi nestalo, žeby som orech nerozobil. O orechu hovorím ako o plode, ktorého polovička jadra sa podobá na ľudský mozog. A keď nezasiahnem jeho tvar a chuť, teda emóciu aj rozum, tak si vybral zlú školu. Či chcem, alebo nechcem, na orech musím udrieť, aby som ho rozbil. Aby som videl, aký má plod a aká je jeho chuť. Buchnem ho slovom. Je rozdiel rozštiepiť vlašský orech a rozštiepiť niečo, čo je divočina, teda tvrdý orech a jadro žiadne. Orechy sú rôzne.

Počas inscenačného procesu pomenovávate veci priamo bez servítky. Rovnakú výpovednú úprimnosť majú aj vaše inscenácie, ktoré neraz označujú za drsné, nešetriace, až naturálne, každopádne s plným nasadením, aj hereckým. Máte už svoj rukopis.

Veľa sa formuje výchovou. Aj svetónázor. Dvojtvárnosť rozbíja. Pokojne idem do kostola na omšu s maximálnou oddanosťou a pokorou. A pošmyknem sa cestou do kostola na banánovej šupke a „zabohujem“. A tam mi to potom bude odpustené? Ako to teda je? Nerozumiem tomu. Vlastne rozumiem... Je to podstata ľudského človečenstva, že ten súboj vo mne, čo sa patrí a čo nepatrí, čo je dobré a čo zlé, to pôsobenie týchto pólov, nosím v sebe. Poslucháči sú zaskočení otvorenosťou, ale vedome skraccujem cestu. A to ich často prekvapuje, lebo narúšam stereotyp spoločenského, teda toho, ako je to u nich v rodine. Má to očistný, katarzný moment a preto sa to oplatí robiť.

Rozumiete hercom viac ako ktorýkoľvek iný režisér. Je to možno aj tým, že vy sám ste sa v mladších rokoch neraz ocitli v hereckej úlohe a viete presne, s čím tvorivosť herca bojuje v procese vzniku diela. Na fakulte pôsobíte už viacero rokov, poslucháči chvália prácu s vami a vždy sa na ňu tešia. Čo teší vás, keď pravidelne meriate cestu spoza hraníc, aby ste prišli za nimi do Banskej Bystrice?

Pre mňa je to normálne. Tak strata energie, ako aj získavanie. Je to konštantný proces. Musím najprv dať, aby som niečo dostal. Musím merať tie kilometre.

Veľa rokov som robil paralelne na dvoch akademiách: v Srbsku a na Slovensku. Srbov som učil ich materinský jazyk a tu som učil slovenský. Paradoxne, keď mi nechceli dať slovenské občianstvo, sa ma opýtali, či viem po slovensky. Nie, ja iba učím hercov po slovensky... (smiech). Po pol hodine plynulého rozprávania a tárania sa ma ten chudák policajt znovu opýtal, či viem po slovensky. To hraničí s Gogolovou absurditou. Ako žart by som to bral. Viem aj to, kedy bola zmena slovenskej hymny. Aj kto ju zmenil a prečo.

Tento semester ste sa po rokoch pôsobenia na Fakulte dramatických umení rozhodli ako interný pedagóg skončiť. Mnohým nám je to úprimne ľúto, lebo ste boli s ňou bytostne spätý, nebol rok bez vašej inscenácie a život na nej

bez vašej prítomnosti. Chcete na záver tohto rozhovoru povedať niečo, na čo sa vás nikto doteraz neopýtal?

Patrilo by sa, podľa ľudského a kosmického poriadku, poďakovať všetkým, s ktorými som mal česť roky sa stretávať v budove fakulty. Poďakovať im za to, že ma prijali, že ma trpeli takého nijakého, aký som, a že sme to do ukončenia môjho pôsobenia na škole čestne obhájili. To by som chcel povedať a nikto sa ma nepýtal...

Ďakujeme, dedo Lubo... V mene kolegov a študentov, ktorí si vás vážia a ktorým bude chýbať prítomnosť oduševneného režiséra, ktorý výdatne a prirodzene používa srbské nadávky, lebo v slovenskej reči takých niet. V mene slovenskej reči, za ktorú vás obdivoval aj sám profesor slova Viliam Záborský. V mene tejto zeme, ktorú nosíte v srdci, aj na srdci v kabátci v podobe rokmi ošúchaného kúska papiera s textom slovenskej hymny. A dovidenia výrokom vášho bývalého profesora a priateľa dr. Kreta: „Niet väčšieho frajera ako Lubo Majera!“

→ Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.

Scenár Prievozník slovenského scenáristu Jána Koóša získal na filmovom festivale v Cannes Zvláštnu cenu poroty ScripTeast Workshops. Komédia o 76-ročnom jazzmanovi, majiteľovi pohrebného ústavu a jeho dvoch sestrách, ktorí hľadajú stopy po identite svojho otca, je pripravovaná v produkcii spoločnosti ALEF FILM & MEDIA a réžii Juraja Nvotu. Ján Kooš skončil bakalárske štúdium scenáristiky na FDU v roku 2015, kedy napísal vynikajúci bakalársky scenár Večná sviňa.

Radi nášmu bývalému študentovi k skvelému úspechu blahozeláme prichystáme aj rozsiahlejší rozhovor.

→ Kateřina Javorská

Jaroslav Voľanský: Nemali by sme škatuľkovať ľudí bez toho, aby sme racionálne uvažovali

Rozhovor s režisérom inscenácie *Mámenie mysle*

Jaroslav Voľanský je v súčasnosti poslucháč 2. ročníka magisterského stupňa v študijnom programe divadelná dramaturgia a réžia na FDU AU. Po režijnom uvedení dvoch monodramatických titulov (*Nekonečno* a *Rozum do pixlu*) sa tentokrát rozhodol uviesť celovečernú činohernú inscenáciu hry amerického dramatika Sama Sheparda *Mámenie mysle*, ktorá sa zároveň stala jeho absolventskou magisterskou inscenáciou.

TM: Sam Shepard napísal hru *Mámenie mysle* pred skoro 40 rokmi.

Prečo si si vybral práve túto hru?

JV: Pri prvom čítaní hry, okolo roku 2018, som si skoro vôbec neuvedomoval, že bola napísaná niekedy v 80. rokoch. Nesústredil som sa na dobovo-spoločenské udalosti v hre, ale skôr na témy vzťahov. Ak hra disponuje kvalitne napísanými charaktermi dramatických osôb – čo *Mámenie mysle* spĺňa – vo výsledku z toho môže vzniknúť zaujímavý herecký koncert. Čiže už vtedy som pravdepodobne podvedome pociťoval aktuálnosť hry a šípil akýsi potenciál inscenovať ju. Samozrejme, situácie z pôvodiny súvisiace napríklad s 2. svetovou vojnou ma uzemňovali,

aby som nezabúdal na to, v akom časovom období autor hru napísal.

Vybral som si ju na základe vlastnej dramaturgickej preferencie. Americká dráma 20. storočia ponúka silne psychologicky determinované charaktery, ktoré ja ako režisér rád vyhľadávam a rád prežívam ich osudy spolu s nimi. Je to výzva. Počas skúšobného procesu totiž spoločne s hercami môžeme „pitvať“ v charaktery, fabulovať rôzne motivácie atď. Pre mňa je to zábava a zároveň učenie sa. Niet nad spokojnejšieho režiséra, keď vidíš, ako sú tvoji herci ponorení do uvažovania nad svojimi postavami a neraz ti ponúknu taký

pohľad na ne, až sa ty sám divíš, ako to, že to tebe samotnému nenapadlo. A potom sa trochu zapýriš... A potom sa v tom začnete „pitvať“ ešte viac... (smiech). Jednoducho vzrušujúce.

LL: V čom je tvoja dramaturgicko-režijná koncepcia aktuálna?

JV: Ako som už povedal, keď si odmyslíme nejaké dobovo-spoločenské kontexty, hra je aktuálna vzťahmi, tie sme zachovali. Rovnako aj témami, ktoré som sa rozhodol tiež zachovať, nakoľko mi prišli aktuálne aj po tých skoro štyridsiatich rokoch. Text však najväčšmi „utrpel“ pri transformácii z typicky amerického kontextu a prostredia do slovenského. Priznajme sa, kolkí z nás poznajú detailne americké realie, udalosti späť s históriou USA atď. Vzhľadom na skutočnosť, že ma počas vysokoškolského štúdia zaujala téma etnologického divadla, rozhodol som sa pre tento radikálny krok. Veľmi som si cenil, keď ma deň-dva po premiére zastavovali náhodní diváci a diváčky a pýtali sa ma na niektoré javiskové situácie, konania postáv, ktoré im počas predstavenia neboli jasné. Práve tým som chcel poukázať na skutočnosť, že sa síce môžeme považovať za hrdých Slovákov a hrdé Slovenky, no o tradíciách a zvykoch, ktoré dodržiavali naši predkovia a bytostne sa dotýkajú aj našej identity, nevieme niekedy skoro vôbec nič.

TM: Dej Mámenia mysle je zasadený súbežne do americkej Montany a Oklahomy. Ty si sa rozhodol prostredie zameniť za slovenské. Čo ťa k tomu viedlo?

JV: (Smiech.) Momentálne som si spomenul na to, ako som sa počas skúšobného procesu zahral na učiteľa geografie. Nuž. Montana sa nachádza na severe USA, Oklahoma viac-menej na juhu. Už len to môže predstavovať akýsi kontrast. Môžeme si to spájať s konfliktom Severu proti Juhu, ale nemusíme. V rámci koncepcie som však tento odkaz chcel nejako zachovať. Vzhľadom na to, že som rodený Košičan a niekoľko rokov som študoval v Bratislave, bol som častokrát svedkom akéhosi „doťahovania“ pre pôvod toho druhého apod. Čiže som považoval za zaujímavý nápad pootočiť svetové strany na kompas. Keď k tomu pripojíme myšlienky späť s víziou etnologického divadla, môže nám z toho vzniknúť nevšedná kombinácia a koncepcia.

LL: Aké územia zo slovenského prostredia sa nachádzajú na javisku?

JV: Územie Záhoria a Zamaguria. A to som už prezradil veľa... Viac nepoviem, pridte na reprízu a po nej môžeme diskutovať ďalej!

TM: Skúšobný proces ste začali v januári 2022. V tom čase opatrenia súvisiace s pandemiou nedovoľovali skúšanie v priestore a naživo. Ako veľmi ťa tieto okolnosti obmedzili a ako ste si s nimi poradili?

JV: Či ma tieto okolnosti obmedzili, nad tým som nikdy nepremýšľal. Spočiatku som odmietal viesť skúšobný proces online, no nebola iná možnosť, keď sme museli dodržať vopred stanovený termín premiéry. Ale tvorili sme aj takto – a to je podstatné! Herci ma podporovali, za čo som im bol vďačný.

Už si to veľmi nepamätám, ale asi druhý alebo tretí týždeň sme sa už fyzicky stretávali v škole. No poviem ti, to bolo obdobie... (smiech). Krútim hlavou, ale zároveň sa nad tým aj zasmejem. Skoro každý týždeň sa niekto z nás ocitol v karanténe, čiže aj napriek tomu, že bola snaha skúšať spoločne a fyzicky, často to nevyšlo. Fungovali sme teda kombinovanou formou... Niekedy piati v škole a jeden online... Niekedy aj jeden v škole a traja online... A zrazu – o dva týždne premiéra... (smiech). Ale napokon sme to zvládli až do samého konca v zdraví a myslím, že úspešne!

LL: Inscenovanie Shepardových hier v kamenných alebo študentských divadlách na Slovensku je veľmi ojedinelé. Bol aj toto jeden z dôvodov, prečo si sa rozhodol siahnuť práve po tomto autorovi?

JV: Určite áno. Sporadickosť uvádzania Shepardových hier na Slovensku o niečom svedčí. Ale o čom? (Smiech.) To sa pokúšam zistiť vo svojej diplomovej práci. Shepard je predsa jeden z najvýznamnejších amerických dramatikov 20. storočia. A nemyslím si, že jeho tvorba je len o kovbojkách, westerne alebo alkohole. Nemali by sme škatulkovať ľudí bez toho, aby sme racionálne uvažovali.

Diváci, ktorí navštívili alebo navštívia „územie“ Mámenia mysle, pochopia, že inscenácia je výpravná, predovšetkým rekvizitami a prácou s nimi. Je to tak pre spomínaný etnologický aspekt a spoločnú potrebu nejako reinterpretovať slovenské ľudové tradície a zvyky na javisku. To by sa nám určite nepodarilo bez finančnej podpory IGS. V druhom rade som sa snažil účinkujúcich čo najviac aktivizovať, aby divákom a diváčkam ukázali, čo sa niektorí na sklonku svojho štúdia na Akadémii umení v Banskej Bystrici naučili a ako dokážu nadobudnuté vedomosti a informácie zo štúdia aplikovať v praxi. Mne to dokázali ešte počas skúšobného procesu, teraz – v reprízovom období – je na čase ukázať sa aj diváckemu zázemiu Divadla Akadémie umení.

→ Za rozhovor ďakujú:

Tereza Mankovecká a Lukáš Lipčák, poslucháči 3. ročníka bakalárskeho štúdia na Katedre divadelnej dramaturgie, réžie a teatrológie FDU AU

Na konkurzy nie je ťažké chodiť, ale ich vyhrať

Róbert Sipos je aktuálne poslucháčom herectva druhého ročníka magisterského stupňa na Fakulte dramatických umení. V seriáli Priznanie, ktorý mohli diváci vidieť na televíznych obrazovkách RTVS, stvárňuje Juraja, jednu z hlavných postáv. S Robom sme sa rozprávali o nakrúcaní seriálu, divadle, škole, o tom, čo ho baví, a jeho ďalších plánoch.

Hovoril si, že od malička si rád robil program pre rodinu. Smerovali tvoje kroky k herectvu cielene, navštevoval si napr. ZUŠ alebo chodil do nejakého súboru?

Nie, vôbec. Vtedy som sa veľmi hanbil a zdupkal by som odtiaľ. Aj na tanečnú ma rodičia prihlásili, ale vydržalo to asi tri tréningy. Doma mi nevedilo jašiť sa a ukazovať sa. A radšej som hrával futbal.

Čo ťa zaujímal okrem futbalu?

Futbal ma bavil najmä počas základnej školy, tam som ho hrával najviac. Asi rok po nástupe na strednú som s ním skončil. Počas strednej ma bavilo (začalo to už na základnej) písať básne aj poviedky. Dokonca som si písal vlastné hudobné texty a rapoval (smiech)! Písal som si veľa týchto vecí. Na konci základnej u mňa začala ďalšia éra – pozeranie filmov. Na ČSFD som si otvoril rebríček a tie najlepšie hodnotené filmy som pozeral rad za radom. Stalo sa to mojím hobby. A začalo ma tiež zaujímať, ako sa filmy točia. Filmy ma bavia doteraz. A keď som už potom nehrával futbal, tak som začal cvičiť. Najskôr sezónne, ale po príchode na Akadémiu som začal poriadne a to mi vydržalo dodnes.

Takže si prišiel na hereckú školu, aby si začal športovať?

No nečakal som to, ale áno, aj (smiech).

Akadémia umení bola tvoja jediná voľba po strednej škole, alebo si zvažoval aj iné smerovanie?

Keď sme si v seminárnom ročníku mali vyberať, čo by sme chceli robiť, mojou prvou voľbou bola psychológia. Potom začali semináre z biológie, ale tam som rýchlo pochopil, že biológia nie. Ešte som sa zaujímal o tlmočníctvo, angličtina mi šla super, hľadal som si vzťah k ruštine. Ale stále ma lákalo aj herectvo. Raz som sa rozprával s Andrejom Bilíkom (poslucháč herectva FDU) a ten mi povedal, že majú u nich na dedine ochotnícky súbor, skúšajú Štyroch mušketerov a mohol by som im robiť komparz. Že len prídem, pichnú ma,

zomriem a odveľčú ma. A ja že dobre, to beriem, idem (smiech). A potom skúšali ďalšiu hru a tam mi už dali aj texty. Neskôr som stretol kamaráta Martina Stolára (absolvent herectva FDU, herec Štátneho divadla Košice) a ten mi povedal, že študuje herectvo v Banskej Bystrici a že je to super. Veľa sme sa potom o tom rozprávali, a hoci ma prijali aj na tlmočníctvo, rozhodol som sa pre herectvo.

Seriálová rola Juraja je Tvojou prvou skúsenosťou pred kamerou. Ako si sa na ňu pripravoval?

Texty sme dostali vopred a tie som sa naučil. Postava Juraja mi je veľmi podobná. Nie v tom, že by som nemal rodičov a vyrastal v detskom domove, ale je to normálny chalan v mojom veku, a teda som vychádzal tiež zo seba. Aj režisér Braňo Mišík často hovoril, buďte takí, akí ste, aby zachoval autentickosť a civilnosť prejavu. Povedal, ako si predstavuje, aby sme v situáciách konali, ale pripomínal, že sú to emócie, ktoré veľmi dobre poznáme, aby sme ich len „vytiahli“. Napr. strach, ktorý zažívajú postavy, je možno väčší, ale je v niečom podobný tomu, čo sme už zažili. Bolo najmä dôležité pochopiť vzťahy medzi postavami. Skôr som mal čo robiť už na natáčaní s technickými vecami, to bolo pre mňa asi najťažšie. Ťažšie ako herectvo. Prišli sme na natáčanie, režisér zobral scenár a povedal, čo si ako predstavuje, vyhadzoval priamo na mieste repliky, ktoré hovoriť nemusíme, text okresal. Takže sme išli točiť scénu s upravenými textami, ktoré som si musel hneď zapamätať, potom prišli pripomienky, napr. v akom smere musím stáť, a keď si môj kolega odstúpi alebo ma zakryje, musím cítiť kameru a odokryť sa, musel som fixovať gestá, aby som ich vedel pre strih opakovať a ďalších asi pätnásť technických pripomienok. Pre človeka, ktorý s tým nemá skúsenosť, je to veľa vecí naraz. A do toho nejako korigovať herectvo. Seriál sme netočili chronologicky, takže som musel ustriechnuť aj vývoj postavy.

Ako ťa ako nováčika prijal kolektív už ostrieľaných hercov?

Ja som väčšinu času točil s Ivanom Krúpom a Renátou Ryníkovou a myslím, že sme si veľmi dobre sadli, porozprávali sa, boli veľmi príjemní. Ale čas som trávil tiež s novými tvármi Andrejom Remeníkom a Martinou Zábranskou. Fungovali sme spolu ako na Rokforte Harry, Ron a Hermiona (smiech)

a veľmi sme sa skamarátili. A štáb bol tiež vynikajúci. Nevie, ako fungujú iní režiséri a iný štáb, ale mali s nami veľkú trpezlivosť a pomáhali nám.

Bolo pre teba náročné prejsť konkurzom na túto úlohu?

Na konkurzy nie je ťažké chodiť, ale ich vyhrať (smiech). O tomto konkurze som sa dozvedel zo skupiny na facebooku, v ktorej sú študenti, absolventi aj pedagógovia FDU. Tam zdieľame rôzne informácie o rôznych projektoch, workshopoch, podujatiach, prednáškach a aj konkurzoch. Tam som to zachytil. Mali sme poslať nahratý dialóg, keďže bola pandémia. Dohodli sme sa so spolužiačkou, ale mne sa do toho na druhý deň vôbec nechcelo, dokonca sme v tom čase ani neboli v jednom meste. Ale nakoniec sme to nahrali formou online rozhovoru a agentúra Casting Bratislava nás pozvala na prvé kolo do Bratislavy. Odchádzal som odtiaľ s pocitom, že bude najlepšie na to čo najrýchlejšie zabudnúť, lebo som z toho vôbec nemal dobrý pocit (smiech). Ale asi o hodinu mi volali, že mám prísť na ďalšie kolo, tak som sa vrátil a tam už ma dali do páru s Martinou Zábranskou a v ten deň nás aj obsadili.

Na škole si stvárnil niekoľko javiskových postáv.

Áno, účinkoval som v niekoľkých predstaveniach. Ale ak môžem povedať, že som si prvýkrát naozaj od základu „ušil“ hereckú postavu, odstúpil od nej povedal si: toto som vytvoril, môžem sa do tej postavy kedykoľvek obliecť a sedí mi na mieru, tak je to postava Helvera z predstavenia Helverova noc, ktorú sme skúšali v Divadle Akadémie umení. Dovtedy som hral, ale mám pocit, že som vyťahoval nejaké svoje „šuflíky“. Pri Helverovi som sa musel zbaviť všetkých svojich stereotypov a začať od základov. Bola to skvelá robota. Príďte sa pozrieť.

Je nejaká divadelná postava, ktorú by si chcel zahrať?

Je. Je! Bude to znieť možno na jednej strane ako kliše, ale na druhej strane je to veľká herecká výzva. Hamlet.

Máš nejaké hranice, ktoré by si nikdy kvôli natáčaniu či divadlu neprekročil?

Prvé, čo mi napadlo, je intimita, nahota. Ale skôr asi to, že by som mal nejakou akciou ublížiť človeku. Alebo zvieraťu. Toto nie. Ak by išlo o to, že by som mal obmedziť komfort, bezpečnosť či ohroziť zdravie niekoho, aby sme

dosiahli nejakú umeleckú hodnotu, tak do toho by som nešiel. To predsa s umením nemá nič spoločné.

Pracuješ aj v BB FM rádiu. Využívaš aj v rádiu nejaké herecké zručnosti?

Určite techniku reči. Snažím sa dodržiavať dĺžne, pracovať s asimiláciou, podsadeným hlasom, dychom, logikou textu. Tiež mi pomohlo, že sme na hodinách pracovali s čítaním neznámeho textu. To, čo som na škole naučil, je pre mňa plus, hoci v prvom ročníku som nechápal, na čo to robíme (smiech). Živé vysielanie je o prinášaní zaujímavých tém. Aj o tom byť zábavný, aby sa poslucháči nenudili, čiže veľmi tenká hranica. Celkovo si myslím, že humor je veľmi intímna vec, pre mňa zároveň veľmi sexi. Práca v rádiu ma tiež učí viac sa uvoľniť a zbavovať sa trémy, všetko totiž počuť.

Tento rok svoje štúdium na FDU končíš. Bude ti smutno?

Bude mi riadne smutno. Už mi bolo smutno po bakalárskych štátniciach. Začal som si uvedomovať, že som bakalár a už ma čakajú len dva roky. A že spolužiaci a kamaráti, ktorí v tom čase končili magisterský ročník, už naozaj odchádzajú. Aj som si vtedy poplakal a teraz to asi nebude inak. Bude mi to riadne chýbať. Ozaj.

Odporučil by si teda štúdium herectva u nás na FDU?

Určite áno, na sto percent. Kam inam, keď nie do Bystrice (smiech).

Máš už nejaké plány, čo budeš robiť, keď už nebudeš študent?

Teraz ma sužuje strach, čo bude ďalej. Čo iné ostáva človeku, ako chodiť na všetky možné konkurzy a dávať si žiadosti? Na jednej strane si myslím, že je to o šťastí, ale na druhej, že netreba byť úplne skeptický. Keď človek naozaj niečo chce a niečo pre to robí, tak je život „v pohode týpek“ a nie je až taký nespravodlivý. Rád by som pracoval v nejakom kamennom divadle. A som vďačný za všetky príležitosti a skúsenosti, ktoré ma posúvajú vpred.

Ďakujem za rozhovor a držím ti palce na ďalších cestách.

→ Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD.

30 rokov Svetovej cimbalovej asociácie

Správa prezidentky Svetovej cimbalovej asociácie – organizovanie, vedenie a moderovanie výročných programov

30. výročie založenia Svetovej cimbalovej asociácie sme si pripomenuli 3. novembra 2021. Pôvodný plán, ako si túto pre nás významnú udalosť pripomenúť, bolo organizovanie kongresu, na ktorom by sa zúčastnili všetky členské krajiny. Bohužiaľ, pandémia naše plány zmenila. Kongres sme museli odložiť pre komplikácie súvisiace s protipandemickými opatreniami. Preto som sa ako prezidentka asociácie rozhodla napísať knihu, ktorá dokumentuje 30 rokov činnosti Svetovej cimbalovej asociácie a ktorú môžeme poslať všetkým našim členom. Potom som si uvedomila, že to bude dar nielen pre členov, ale aj pre ostatných záujemcov, ktorí sa z tejto publikácie môžu dozvedieť o tridsaťročnej činnosti nášho združenia. Kniha „30 ROKOV SVETOVEJ CIMBALOVEJ

ASOCIÁCIE“ poskytuje informácie o histórii asociácie, procese založenia, programoch kongresov, medzinárodných koncertov, seminárov, workshopov a o činnosti v období medzi kongresmi. Kniha je ilustrovaná a vyšla v tlačenej aj v elektronickej podobe v maďarskom a anglickom jazyku. Ako dar ju dostali členovia 33 krajín sveta na štyroch kontinentoch. Knihu sme zaslali aj veľvyslanectvám, inštitúciám, obciam a etnickým samosprávam, ktoré počas posledných 30 rokov podporovali naše aktivity. Okrem toho publikáciu priebežne zasielame do knižníc, hudobných škôl a hudobných inštitúcií.

S podporou sponzorov (uvedených na konci tohto príspevku) sa nám podarilo vydať aj noty v tlačenej a elektro-

nickej podobe. Náš zväzok „Maďarská cimbalová hudba III“ obsahuje spolu 10 sólových a komorných diel pre cimbal od siedmich maďarských skladateľov.

Ďalším hudobným dielom pre cimbal, ktoré sa nám podarilo vydať v tlačenej a elektronickej forme, je „Cimbalom Concerto“ (autor Dezső Zádor). Noty obsahujú partitúru aj klavírnú transkripciu partitúry. Rozširujeme tak cimbalovú literatúru o diela, ktoré boli doteraz len v rukopisoch. Spomenuté noty dostali členovia združenia v elektronickej podobe taktiež ako darček v výročiu. Knižnica Akadémie umení v Banskej Bystrici dostala výtlačky všetkých publikácií.

V rámci výročných osláv sme okrem vydania knihy a nôt organizovali medzinárodný festival, v rámci ktorého

Zuzana Stračinová,
Viktória Herencsár,
Andrea Stračinová

sa uskutočnilo 5 koncertov, kde sme cimbal predstavili vo všetkých žánroch. Na koncertoch účinkovali maďarský, slovenský, český, ukrajinský, moldavský, iránski a kórejskí cimbalisti. Okrem zahraničných interpretov sa predstavili aj bývalí študenti AU BB. Prvý koncert, ktorý sa konal 5. novembra 2021 v Hudobnom dome Bartóka v Rákoshegyi v Budapešti (Rákoshegyi Bartók Zeneházban), sme venovali dielam maďarských súčasných skladateľov, ktorí svojou tvorbou prispeli do klasickej cimbalovej literatúry. Interpretované boli diela z novo vydaného zväzku „Maďarská cimbalová hudba III“. Publikum si s nadšením vypočulo zaujímavý program v podaní Viktórie Herencsár a slovenských cimbalistiek Andrey Stračinovej a Zuzany Stračinovej.

Na druhom koncerte (6. novembra 2021) zazneli v Kultúrnom dome Eötvös v Budapešti netradičné a výnimočné diela z medzinárodnej cimbalovej literatúry. Slovenka Andrea Stračinová interpretovala pôvodnú cimbalovú skladbu z 18. storočia na nemeckom type cimbalu (hackbrett). Iránsky hosťujúci umelec Roozbeh Nafisi očaril publikum perzskou klasickou hudbou, Marcel Comendant z Moldavska a Mykhaylo Zakhariya z Ukrajiny, Růžena Děcká a Gabriela Krchňáčková z Českej republiky prezentovali hudobné diela z klasického repertoáru svojej krajiny. V podaní Zuzany Stračinovej zo Slovenska sme si vypočuli mongolskú skladbu interpretovanú bambusovými paličkami. Viktória Herencsár zahrála dve skladby z vlastnej tvorby. Jedna z nich

bola pre cimbal a tibetské misy, na ktoré hrala Anita Horváth. Kombinovaný efekt cimbalu a liečivých zvukových miesiek dodal koncertu osobitú farebnosť, ktorá rozširuje možnosti komornej hry nášho nástroja.

Miestom konania v poradí tretieho koncertu bola Soltiho sála Hudobnej univerzity Ferenc Liszta (Liszt Ferenc Zeneakadémia Solti Terem), spoluorganizátorom bola Katedra ľudovej hudby HUFL. Na cimbele hrali Viktória Herencsár (H), Kálmán Balogh (H), Dániel Szabó (H), Krisztián Fekete (H), Vince Solymosi (H), Růžena Děcká (CZ), Marcel Comendant (MO), Mykhaylo Zakhariya (UA), Roozbeh Nafisi (IR).

Štvrtý koncert sa uskutočnil 12. novembra 2021 v Kultúrnom centre Sándora Vigyázóa v Budapešti, kde sa záujemcovia stali svedkami stretnutia kórejskej a maďarskej hudby. Účinkovali tri výnimočné interpretky z Kórey: Yun Eunhwa, Im Eun Byeol a An Jin, ktoré mali veľký úspech s prezentáciou kórejského cimbalu janggeum. Hosťujúce umelkyne oblečené v tradičných odevoch predstavili hudbu svojej krajiny v novej podobe, ktorou si podmanili mládež a získali veľkú popularitu po celom svete. Na koncerte zazneli aj diela Bélu Bartóka, Mátého Hollósa a vlastná tvorba Viktórie Herencsár. V programe účinkovala aj kórejská huslistka Serin Son a spevák Levente Galda. Skladba spoločnej maďarskej a kórejskej produkcie uzatvárajúca koncert bola pre publikum skutočným prekvapením. Dielo s názvom „Burska“ napísal Géza Allaga v 19. storočí a skladba prvýkrát

zaznela na janggeume.

Záverečný koncert festivalu sa konal v Dome umenia v Gödöllő dňa 14. novembra, kde si diváci mohli vypočuť rôznožánrové cimbalové zoskupenia. Koncert otvorila Viktória Herencsár vlastnou skladbou, potom zazneli produkcie rôznych formácií. Maďarsko reprezentovalo zoskupenie Couple Quartetom Dániel Szabó, Kálmán Balogh a jeho priatelia, zoskupenie Cimbaliband pod vedením Balázsa Ungera, Česko zastúpil Flair Ensemble pod vedením Jana Rokytu, Slovensko Čendeš Orchestra – na cimbele hrala Zuzana Stračinová, Kóreu Yanggeum Assosication Trio.

Sprievodným programom k záverečnému koncertu bola výstava, ktorá prezentovala programy za 30 rokov činnosti Svetovej cimbalovej asociácie a rôzne druhy cimbalov, ktoré si diváci mohli vyskúšať. Na výstave boli aj maďarskí výrobcovia cimbalov Balázs Kovács a Ákos Nagy, ktorí poskytli ľuďom zaujímavé informácie o cimbele.

Záznamy koncertov Svetovej cimbalovej asociácie (Cimbalom World Association) si môžete pozrieť na youtube. Naše programy podporili maďarské štátne inštitúcie (Ministerstvo ľudských zdrojov, Národný fond spolupráce, Národný kultúrny fond, Hlavné mesto Budapešť, XVII. miestna samospráva okresu Rákosmente a jej zástupcovia, Hudobná univerzita Ferenc Liszta a Slovenský inštitút v Budapešti.

→ prof. Viktória Herencsár, ArtD.

Milan Olšiak – interpret, pedagóg, podnikateľ

„Interpretácia vo mne vyvoláva radosť, šťastie, poslanie. Hudba je oslava Boha. To je to, prečo i aktívne hrám“

Úspešný interpret, pedagóg a podnikateľ Mgr. art. Milan Olšiak, PhD. je absolventom Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Hudbu má v krvi od malička. Fascinovali ho husličky vyložené na otcovej skrini a tie sa stali neskôr aj centrom jeho záujmu. Ako výnimočný žiak Základnej umeleckej školy vo Fiľakove bol prijatý v roku 1994 na Konzervatórium J. L. Bellu v Banskej Bystrici, ktoré ukončil absolútoriom v roku 2000. Po maturite na konzervatóriu uspel na prijímacích skúškach na Akadémiu umení v Banskej Bystrici, kde na Fakulte múzických umení študoval v rokoch 1999 – 2004 hru na husliach u Mgr. art. Petra Strenáčka, PhD. Svoje profesionálne

štúdiá obohatil absolvovaním interpretačných kurzov v zahraničí: Balassagyarmat (Maďarsko) a u sólistov Koelner Rundfunk und Simfonie Orchester (Nemecko).

Po ukončení štúdiá začal sám vyučovať na Konzervatóriu Jána Levoslava Bellu a na Základnej umeleckej škole Jána Cikkeru v Banskej Bystrici hru na husliach. V roku 2006 sa však jeho profesionálne smerovanie odpútalo od Banskej Bystrice. Bol prijatý na doktorské štúdium na Katolíckej univerzite v Ružomberku, ktoré úspešne ukončil v roku 2013. Medzitým pôsobil ako primárius Trávníčkovho kvarteta (2005 – 2006), ako huslista v orchestri Moravského divadla v Olomouci

(2006), ako koncertný majster v Českej filharmónii v Prahe (2006 – 2008) a ako koncertný majster orchestra VFS Jánošík-RTMO SR (2008). V roku 2008 sa vrátil k pedagogickej činnosti a začal vyučovať hru na husliach a hudobnú teóriu na Katedre hudby na Žilinskej univerzite v Žiline, tam pôsobil ako asistent profesora Borisa Banáryho, kde ostal až do roku 2013. V rokoch 2013 – 2015 sa venoval primárne podnikateľskej činnosti v oblasti hudobného umenia. Avšak opäť ho zlákal pedagogické poslanie. Okrem vysokoškolského prostredia našiel svoje uplatnenie aj v práci s mladšími žiakmi. Najskôr pôsobil na mieste riaditeľa Základnej umeleckej školy v Mošovciach (2015 – 2019), neskôr vyučoval na Základnej

škole v Martine a na Súkromnej základnej umeleckej škole hru na husliach, dychových nástrojoch a klavíri (2020 – 2022). Zároveň 2 roky pracoval aj ako asistent psychológa na Základnej škole v Martine.

Aktivity Milana Olšiaka sa však sústreďujú na aktívnu interpretáciu. Už počas štúdia na Akadémii umení v roku 1998 založil Brillant Orchester Milana Olšiaka, pre ktorý aranžuje skladby a s ktorým dodnes pravidelne vystupuje na najrôznejších podujatiach, festivaloch, koncertoch, oslavách, spoločenských udalostiach a pod. Stálymi členmi orchestra sú bývalí študenti FMU AU, dnes profesionálni hudobníci Mgr. art. Martin Olšiak, Mgr. art. Martin Budinský, ArtD. a Mgr. art. Martin Krakovský. Brillant Orchester Milana Olšiaka nahral množstvo CD a reprezentoval Slovenskú republiku a mesto Banská Bystrica v Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku, Maďarsku, Poľsku, Anglicku, Francúzsku, Taliansku, Holandsku, Belgicku, Spojených arabských emirátov a Turecku. V rokoch 2008 – 2009 sa podieľal na príprave CD nosičov aj s Vojenským folklórnym súborom Jánošík (reprezentačné teleso Ministerstva obrany SR). Milan Olšiak ako sólista spolupracoval a naďalej spolupracuje s významnými umelcami a inštitúciami (Felix Slováček, Antonín Gondolán, Karel Gott a ďalší).

Neoddeliteľnou súčasťou aktivít Milana Olšiaka patrí vedenie umeleckej agentúry RoyalArt, ktorá sa zaoberá umeleckým vzdelávaním, opravou a výrobou hudobných nástrojov, vydávaním odborných textov atď.

Popri bohatej interpretačnej a pedagogickej činnosti sa venuje aj komponovaniu a publikovaniu odborných textov. Výnimočné miesto má jeho knižná publikácia Ježiš Kristus – učiteľ a lekár (2015). Medzi jeho kompozície možno zaradiť vrchárske obmeny na ľudové piesne, koncertné skladby pre ľudový orchester a pre husle so sprievodom ľudového orchestra. Za svoju činnosť dostal viaceré ocenenia, napríklad cenu NATO Training group/WG IT&ED od Josepha Camacha za reprezentáciu slovenského folklóru pre NATO.

Napriek značnej vyťažnosti si Milan Olšiak našiel čas, aby odpovedal na naše zvedavé otázky:

MS: Čo ťa priviedlo k hudbe?

MO: K hudbe ma viedlo prostredie No-

vohradu, ktoré bolo v čase, keď som ako chlapec vyrastal, bohaté na hudobné tradície a ovplyvnené maďarskou cigánskou hudbou. Spoločne s rodičmi a starými rodičmi som chodieval v nedele na vystúpenia významných popredných maďarských kapiel napr. Lakatosa Sándora, Borosa Lajosa, Sánta Ferencu, ale aj iných, ktorí sprevádzali maďarských popredných spevákov (jednou z nich bola i maďarská speváčka Kovács Apollonia). K hudbe ma od malička viedli rodičia a starí rodičia, nakoľko otec bol muzikant a vždy sme sa tešili s bratom Martinom na koláčiky, ktoré nám nosil z hrania. Potom sme ako chlapi radi počúvali, keď otec s kolegami cvičil s kapelou, neskôr ako si spomínala, som sa naťahoval za huslami, ktoré sme mali na skrini. Ocko mi vždy hovoril, že tie mi budú potom, keď vyrastiem... že ja najprv musím na maličkých hrať...

MS: Aký vplyv malo na teba štúdium na Akadémii umení? Čo ti štúdium na AU dalo?

MO: Akadémia umení mi ako škola dala veľmi veľa. Bol to manuál na chronológiu hudby, získavanie mnohých informácií, na prípravu na budúcu cestu umelca i pedagóga. Prax je však trochu iná. Vždy som bol ten typ muzikanta, ktorý sa tešil z toho, keď som zohnal nejaké zaujímavé veci, notový materiál, nahrávky, informácie a nevedel som, čo skôr čítať... Mám rád históriu, mám rád dejiny, faktografie (nie romány, ktoré si niekto vymyslel, ktoré mi v podstate dajú len ten príbeh, ale nič, nad čím by som sa zamyslel, alebo čo by ma poučilo z minulosti a poučilo pre budúcnosť...).

MS: Aký máš najlepší a aký najhorší zážitok zo štúdií?

MO: Najkrajším zážitkom na Akadémii boli hodiny huslí u Petra Strenáčíka – na tie vždy rád spomínam; a najhorším zážitkom bolo to, keď som ráno prišiel z hrania a rovno som mal ísť na vyučovanie ☺.

MS: Od malička máš hlboký vzťah k hudbe. Tá ťa priviedla aj na Akadémii. Splnil sa tvoj sen byť muzikantom?

MO: Môj cieľ sa, myslím, splnil. Nemôžem dnes povedať, že sa držím len jedného žánru, ale viem ponúknuť vo svojom repertoári pestrú paletu okrem klasickej hudby. Nimi dokážem zabaviť, potešiť, rozdávať radosť ľuďom v dlhšom časovom horizonte.

MS: Si veľmi mnohostranný človek. Ktorá z tvojich bohatých činností je ti najbližšia – interpretácia, vyučovanie a práca s deťmi a mladými talentmi, alebo práca v agentúre? Alebo niečo iné?

MO: Zmysel mojej existencie, mojej cesty na tomto svete, verím, spočíva v tom, že som pedagóg, umelec, hudobník... Skončí v momente, keď splním všetko, prečo som sem prišiel. Verím, že jeden z dôvodov je pochopenie, kto vlastne som a prečo som. Ako hovorí delfský nápis: Nosce te ipsum – poznaj sám seba. „MY VŠETCI“ pedagógovia sme povolani chrániť naše deti, ktoré sú „BUDÚCNOSŤ EUDSTVA“, ktoré sa rodia a rastú. Tento príbeh sa nikdy neskončí. Našou povinnosťou je dieťa brániť a pomôcť mu rozvíť sa. Sme povolani naplňovať túto úlohu konkrétnymi skutkami počas dňa, darovaním dôvery, úprimným záujmom, hlbokým počúvaním, mlčaním vo chvíľach provokácie, dôslednosťou vo výchove, našou vlastnou vnútornou radosťou a slobodou...

MS: Čo považuješ v práci interpreta za najdôležitejšie?

MO: V práci interpreta považujem za najdôležitejšie ľuďom rozdávať hudbou radosť a vyčarovať im úsmev na tvári. Za dôležitú považujem aj schopnosť vcítiť sa do rozpoloženia iného človeka; myslím, že vtedy je jedno, akou hudbou človek vie zaujať. Byť v dnešnej dobe umelcom interpretom a dať tomu, že na voľnej nohe, určite nie je jednoduché. Mnoho mojich kamarátov napriek tomu funguje a vidím, že to zvládajú. Nie je to ľahké, ale zvládajú to. A mnohí z nich napriek tomu nestrácajú úsmev. Skrátka treba prijať veci tak, ako sú, a zatnúť sa. Zvládnuť to.

MS: Čo ti dodáva energiu? Čo ti pomáha?

MO: NÁDEJ – VIERA – MODLITBA. V živote každého človeka príde určitá etapa, keď sa snaží zaujať k veciam pevný postoj. Existuje nádej a beznádej. Myslím, že najhorší pocit je beznádej. Keď nie je žiadna nádej, človek má chuť so všetkým skončiť, alebo sa nesnaží hľadať nové formy pôsobenia. Keď sa ocitne v ťažkej situácii, ktorá v ňom vyvoláva pocit zlyhania, musí v danej situácii hľadať nádej, lebo vďaka nej dokáže zmeniť svoj pohľad. Niekedy stačí hlboké precitnutie a uvedomenie si, že pre niekoho môže byť užitočný, niekto ho ešte veľmi potrebuje. Myslím, že toto každému človeku pomôže

prehodnotiť situáciu a dá mu to silu, že bude pokračovať v tom, čo je potrebné. S nádejou súvisí i viera – dôležitá súčasť ľudského života bez ohľadu na náboženstvo, ktoré vyznávame. Drží nás v nádeji a pomáha nám nabráť duševnú silu každý deň. Mal som v živote viacero okamihov, keď som skutočne cítil i silu modlitby. Sme ľudia, a keď sa modlíme, rozptyľujú nás mnohé veci. Keď sa postavíme pred Boha, naša myseľ môže putovať po iných miestach, ale aj vtedy prijímame Božiu energiu. A pri modlitbe si môžeme pomôcť lúčmi slnka. Môžeme si ich predstaviť, ako vchádzajú do každého póru nášho tela a takto absorbujeme do celého tela Božiu moc...

MS: Čo v tebe vyvoláva interpretácia? Prečo aktívne hraš?

MO: Interpretácia vo mne vyvoláva radosť, šťastie, poslanie. Hudba je oslava Boha. Preto i aktívne hrám. Ceny získané na súťažiach pochopiteľne urobia radosť, rovnako ako priaznivá recenzia, pochvalné esemesky od priateľov a tak. Človeka vždy potešia priaznivé ohlasy na to, čo robí, to je jasné. Ale nič z toho nesmie byť dôvodom, prečo to robí... V takomto zmysle sa profesionalita nemusí chápať pozitívne, lebo sa za ňou môže skrývať určitá diplomacia a vypočítavosť. Byť za každú cenu milý... Ja to pokladám za samozrejmosť, ktorú mám v sebe. Vážim si, že sa vôbec niekto zaujíma o mňa, o to, čo robím. Keď za mnou príde slušný novinár, vždy sa s ním slušne bavím. Na každú otázku mám odpoveď. Neexistuje, že by ma zasskočil a ja by som odpovedal: „No comment!“ Toto slovné spojenie nemám rád. Na všetko predsa existuje odpoveď! No comment znamená, že človek niečo skrýva. To je práve to nekonečné hľadanie. Keby som hneď všetko našiel a bol so všetkým spokojný, bol by som vlastne so všetkým hotový a mohol by som skončiť – zabaliť všetko a žiadne ďalšie umenie už by sa nekonalo.

MS: Ak by si mohol mať jedno želanie, čo by to bolo?

MO: Zdravie a „3D“ (Dávať-druhým-dobro). Nikto na svete si život sám nevybral. Máme prepožičaný čas na tomto svete, preto je dôležité, aby ľudia (či už pedagógovia, muzikanti alebo umelci) mali k sebe úctu.

MS: Aký odkaz alebo odporúčanie máš pre dnešných študentov Akadémie umení?

MO: Môj odkaz znie: „Život je krehký a pominuteľný. Záleží na tom, aby sme všetok čas, ktorý nám bol udelený, využili čo najdôslednejšie a boli sami na seba skutočne nároční – nemôžeme si dovoliť premárniť žiadnu zo svojich šancí.“

MS: Milan, veľmi pekne ti ďakujem za tvoj čas a úprimnosť a prajem ti čo najviac šancí, neotrasiteľnú vieru a nádej, veľa Božej milosti, inšpirácie a samozrejme krásnych medziludských vzťahov...

Výber z diskografie Milana Olšiaka:

Perličky zo Slovenska (2002), Ján Chabada – chýrny spevák z Očovej a ľudová hudba Olšiakovci (2004), Hrochotská Chochuľka (2005), Piesne z Novohradu, Ľubomír Lörinčík a ľudová hudba Olšiakovci (2007), Martin Jakubec, Milan Olšiak a Brillant orchester (2009), Krásne je žiť – Felix Slováček, Milan Olšiak & Brillant orchester (2009), Od Poľany vetrík pofukuje – Ľudová hudba Olši-

akovci (2009), V tom tisoovskom potoce, Ľubomír Lörinčík a ľudová hudba Olšiakovci (2010), Milan Murgaš – Keď si ja zaspievam, Brillant orchester Milana Olšiaka (2010), Hraj o lásce – Antonín Gondolán & Brillant orchester Milana Olšiaka (2011), Od Dunaja hlbokého až po Kriváň vysoký – Ivan Ožvát & Brillant orchester Milana Olšiaka (2011), Po svete si len tak chodím (2013) a iné.

Kompozície Milana Olšiaka:

Čo ten vtáčik povedá, Hore Detvou idem, Fantázia na tému slovenskej ľudovej piesne Dievča spoza hory, koncertná skladba pre ľudový orchester Tri obrázky z Podpoľania; koncertná skladba pre husle so sprievodom ľudového orchestra Vrchárska fantázia G-dur.

→ doc. PaedDr. Mgr. Mária Strenáčiková, PhD.

Rieka, čo prázdnom nepreteká

Dvadsaťpäť rokov fungovania Akadémie umení ubehlo ako voda. Voda, ktorá od svojho prameňa musela prejsť strmými cestičkami pomedzi skálie a neraz aj vodopádom, aby si skracovala cestu k ústiu. Tento obnoviteľný zdroj je stále bohatým žriedlom umeleckých snažení.

V hudobno-poetickom programe s názvom *Rieka, čo prázdnom nepreteká* sa posledný marcový deň prezentovali poslucháčky muzikálového spevu FMU a vybratí poslucháči všetkých ročníkov Katedry herectva FDU, ktorí umelecky interpretovali súčasné poetické aj prozaické texty a sólovo či kolektívne spievali známe slovenské i české piesne. Okrem pestrej prezentácie umeleckých výkonov bol večer pripomenutím 25. výročia založenia Akadémie umení v Banskej Bystrici. Symbolicky ho pripravili prví poslucháči akadémie, dnes už vysokoškolskí pedagógovia Zuzana Budinská a Igor Timko. „Zakaždým sú stretnutia s bývalými spolužiakmi hodnotné. Tá alchymia, ktorá medzi nami vznikla počas piatich rokov štúdia, sa nedá oklamať. Evidentne sa zase poprepájali všetky tie nervové a mozgové zakončenia. Kooperácia s klaviristom Zoltánom Szallaiom z kapely No name umocnila našu spoluprácu.“ (I. T.)

Známy spevák, skladateľ a frontman skupiny No name Igor Timko v minulých rokoch pôsobil na Fakulte múzických umení v oblasti muzikálového spevu a od aktuálneho akademického roka už vyučuje na Katedre herectva FDU, z ktorej kedysi ako absolvent vyšiel. S poslucháčmi pracuje individuálne, ale aj v rámci hodín ansámblového spevu, ktoré sú v študijnom programe novinkou a tešia sa mimoriadnemu záujmu. A tak sa stalo, že počas programu sa neraz zaplnilo celé javisko Veľkého štúdia Divadla Akadémie umení. V rámci pedagogického procesu s mladými ľuďmi s nadšením realizuje svoje vlastné hudobné nápady či skladá piesne. „Výsledok bol nad očakávanie a hlavne študenti videli, že aj oni sami majú na to,

aby tvorili, aby si aj sami písali hudbu, texty a aranžovali. Lebo v tom je budúcnosť, keď má človek v umení multižánrový záber, nielen interpretačný. To je môj pocit.“ (I. T.)

Je nepochybne prínosom, keď sa aktívne pôsobiaci hudobník a tvorca rozhodne vrátiť na svoju alma mater, aby mohol niekoľkoročné skúsenosti z profesionálneho česko-slovenského prostredia odovzdať ďalej. O to viac, že má ku škole osobný vzťah. Pozná ako bývalý poslucháč jej začiatky i trápenia, keď obhajovala svoje opodstatnenie a budovala meno. Počas večera si zaspomínal aj na svojho „ročníkového“ pedagóga herectva Jozefa Adamoviča či Božidaru Turzonovovú, pre ktorú minulý rok zložil pieseň a s ktorou na Vianoce 2021 natočil úspešný hudobný videoklip. Neobišiel ani jedného zo zkladateľov školy Juraja Sarvaša. V zdravici na dialku mu v závere programu študenti venovali *Pieseň pre Juraja*, ktorá je autorskou skladbou Igora Timka a študentov ansámblového spievania. „Určite je super vrátiť sa do vysokoškolského prostredia, pretože človek pracuje s dospelými ľuďmi a je to profesionálnejšie ako v prostredí stredných odborných škôl. Ale treba povedať aj to, že súčasný systém ohodnotenia pedagógov katedry či fakulty sa musí prispôbovať tomu, čo požadujú akreditačné podmienky. Často sa neviem

zbaviť pocitu, akoby sa celá „kreatíva“ prispôbovala tomu, čo je v tabuľkách. Myslím, že by to malo fungovať presne opačne. Podmienky by mali vytvárať systém pre kreativitu tak, aby tvorivosť mohla prekvitať a nebola zaťažovaná administratívou. Je to zložitý systém, ktorý nás zväzuje, namiesto toho, aby nám pomáhal. Sme malá krajina, a práve preto by bolo vhodné, keby sme si vychádzali v ústrety, našli prieniky medzi výukou a reálnym životom a nie hľadali, ako sa nedá, a tvorivosť „vtesnávali“ do tabuliek, ktoré absolútne nekorešponujú s reálnymi prostredím, praxou ani výkonmi. Ako je možné, že premiéra v kamennom divadle váhu hodnotenia má a repríza toho istého predstavenia už nie? Predstavte si, že kardiochirurg prvú operáciu srdca uznanú má, ale ďalšie sa posudzujú ako reprízy? A čo individualita pacienta? U nás diváka? Divadla? Zase sme nútení vymýšľať produkcie na naplnenie tabuliek a nie pre princíp tvorby. Ako je potom možné, že sa v reálnom svete živíme zručnosťami interpretačnými, autorskými, ale systém vzdelávania na tieto aspekty neprihliada? Málokto potom príde s niečím, že chce niečo urobiť bez ohľadu na to, čo z toho bude mať. Už Cicero sa pýtal: Učíme pre školu alebo pre život?“ (I. T.)

→ Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.

Muzikálový svet prvých absolventiek

Stretli sa pred piatimi rokmi a spolu so svojimi pedagógmi začali formovať odbor muzikálový spev, ktorý má dnes už celkom jasné kontúry. V istých momentoch „razili“ cestu, na ktorú po nich nastúpilo mnoho ďalších nádejných umelcov. Úspešne došli do cieľa, stali sa magisterkami umenia a teraz sa im otvárajú možnosti chopiť sa šancí, o ktorých snívajú už pri prvom stretnutí.

Je ich deväť, za všetky nám o svojich pocitoch porozprávali Dominika Machalová, Simona Vargová, Terézia Králiková a Dominika Bėlová.

S akými očakávaniami ste nastúpili na novootvorený odbor muzikálový spev?

Dominika M.: Bola som plná očakávaní. Ako absolventka gymnázia som nemala predstavu, čo ma počas štúdia čaká, ale vedela som, že všetko chcem využiť naplno a naučiť sa čo najviac. Tešila som sa na rovnako naladených ľudí, s ktorými zažijem veľké dobrodružstvo.

Simona V.: Moje očakávania boli veľmi nekonkrétne, nakoľko som prichádzala do neznámeho prostredia, do novootvoreného odboru a medzi neznámymi ľuďmi. Mojm cieľom však bolo čo najviac sa naučiť.

Terézia K.: Mala som istým spôsobom dejá vu, lebo v rovnakej situácii otvárania nového odboru som sa už ocitla na Konzervatóriu Jána Levoslava Bellu. Na akadémiu som sa tešila o to viac, lebo som vedela, do čoho idem, keďže som poznala pedagógov, ktorí sa stali súčasťou tohto odboru.

Dominika B.: Tým, že je to jediný takýto odbor na Slovensku, išla som do neznáma. Chcela som sa v ňom vzdelávať, nabráť nové skúsenosti, vedomosti, rozvíjať svoj talent, tak som to skúsila.

Čo z očakávaní sa naplnilo, čo prekvapilo?

DM: Počas štúdia som naozaj spoznala skvelých ľudí, no najviac som sa zblížila s kolegami z muzikálu. Stali sme sa ta-

kou malou rodinou, ktorá spolu trávi čas v škole i mimo nej. Potvrdilo sa mi, že štúdium je časovo náročné, ale všetko kompenzovala priateľská atmosféra na škole. Bonusom bola možnosť vycestovať prostredníctvom študentskej mobility Erasmus+.

SV: Vďaka výborným pedagógom sa mi splnil cieľ čo najviac sa naučiť, i keď sme ako „tí prví“ prešli rôznymi (často prekvapujúcimi) nástrahami. Prinášalo to so sebou zvláštne čaro a mnoho pekného, vrátane vybudovania jedinečných vzťahov, ktoré budú isto pevné aj po skončení školy.

TK: Po absolvovaní podobného odboru na konzervatóriu som očakávala, že na akadémii nadviažem na získané vedomosti. Prekvapilo ma, že napríklad v teoretických predmetoch sme boli zameraní výlučne na hudbu klasickú, čo v predchádzajúcom štúdiu nebolo. Tam išlo skôr o dejiny muzikálu, jazz, pop, rock a podobne. Predpokladám, že aj v tomto sa už čo-to zmenilo.

Aké umeleckopracovné možnosti sa vám „otvorili“ popri štúdiu?

DM: Vzhľadom na to, že som na školu nastúpila ako „nováčik“ v umeleckom svete, chvíľu mi trvalo, kým som sa zorientovala, kým som pochopila, že ísť niekde spievať a reprezentovať školu je fajn a nie stres. Škola ma pripravila na profesionálnu dráhu, pomohla mi zvládnuť trénu, čo je potrebné v úspešnom zdolávaní konkurzov. Nezavrhujem ani možnosť venovať sa pedagogickej činnosti a hudbe ako takej.

SV: Plány nám skrížili dva roky pandémie, ktorá sa začala práve v našom bakalárskom ročníku, tešili sme sa na prácu a bakalárske umelecké výkony. Bol to práve čas, keď sa aj mnohé veci v rámci nášho odboru usadili, našli sme si správny systém, ale najmä rástla chuť pracovať. Ako sa naše plány a ambície na jednej strane zastavili, na druhej strane sa nám otvorili nové možnosti a posilnila sa chuť do práce aj mimo akademickej pôdy. Aj my sme si uvedomili dôležitosť kultúry a umenia vo svete a mnohí z nás sa začali angažovať.

Obmedzené možnosti sa stali hnacím motorom pre hľadanie iných cestičiek a mnohí z nás si „tú svoju“ už aj našli.

TK: Popri štúdiu sme mali možnosť vystúpiť na viacerých akciách, kde sme reprezentovali školu. Išlo o podujatia mesta či koncerty v rámci kraja, na ktorých sme zaujali, a prinieslo nám to ďalšie pekné príležitosti. Vďaka mobilite Erasmus+ na JAMU v Brne som načerpala veľa skúseností, nadviazala množstvo priateľstiev a získala cenné kontakty.

Kde sa vidíte o desať rokov?

DM: V profesijnom živote určite niekde na javisku. Mojou veľkou túžbou je hrať a spievať v profesionálnom divadle „na doskách, čo znamenajú svet“. Spevák sa učí celý život a verím, že svojim odhodlaním a tvrdou prácou sa budem naďalej zlepšovať, a tak sa môj sen stane skutočnosťou.

SV: Snáď na javisku. A nech je kdekoľvek a akékoľvek, pre mňa nech znamená „svet“.

TK: Je to dlhá doba. Snažím sa žiť v prítomnosti a tešiť sa z príležitostí, ktoré sa mi naskytujú. Žijeme v dobe,

keď skutočne nevieme, čo sa môže stať o pár mesiacov. Nateraz som vďačná za vzdelanie, pedagogickú činnosť, spevácku a hereckú prax. Dúfam, že to tak bude aj o tých desať rokov.

DB: Nechám sa prekvapiť. Chcem žiť spokojný život, možno ako učiteľka spevu, ktorá sa popri tom bude venovať vlastnej speváckej kariére.

Dievčatá, držíme vám palce, nech sa vaše sny stanú skutočnosťou.

→ Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD.

Päť rokov muzikálového spevu na FMU

Ambícia rozšíriť vzdelávanie v oblasti hudobného umenia o muzikál na Fakulte múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici v rámci Katedry vokálnej interpretácie vznikla už pred mnohými rokmi. Hlavným iniciátorom bol vtedajší vedúci Katedry vokálnej interpretácie doc. Ján Zemko. Keďže išlo o vytvorenie koncepcie s potrebnými podkladmi pre schválenie modulu muzikálové herectvo, oslovil odborníkov zo sféry muzikálu Mgr. Igora Šimega a tanca Mgr. Zuzanu Hájkovú. Vypracovane kvalitnej dokumentácie vyústilo do predloženia modulu muzikálové herectvo akreditačnej komisii na schválenie. Výsledkom bola úspešná akreditácia špecializácie študijného programu vokálna interpretácia. Následne sa uskutočnili talentové skúšky a bolo prijatých 8 študentiek. Avšak nepriaznivá finančná situácia na fakulte nedovolila otvoriť brány adeptom muzikálového herectva. Všetko úsilie vyšlo nazmar a materiály zostali len „v šuflíku“.

Prešlo veľa času, kým sa táto iniciatíva objavila znovu. S myšlienkou otvoriť tento raz modul muzikálový spev na Fakulte múzických umení na Katedre vokálnej interpretácie prišla vtedajšia dekanka doc. Mária Strenáčiková, CSc. Iniatívy uskutočniť túto víziu sa chopila Katedra vokálnej interpretácie s vedúcou katedry prof. Máriou Tomanovou, ArtD., ktorá ju úspešne dotiahla do realizácie v akreditovanej špecializácii. Spolu s Mgr. Igorom Šimegom, dobrým znalcom problematiky muzikálového spevu, podnikla katedra potrebné kroky a vyvinula aktivity na vytvorenie materiálov pre schválenie modulu muzikálový spev.

S veľkou chuťou a entuziazmom spolu s podporou dekanke a vtedajšieho prodekana pre vzdelávaciu činnosť doc. Petra Špiláka, PhD., ArtD., sa opäť začala naplňovať vízia novej špecializácie a muzikálový spev tak dostal reálne kontúry. Tentokrát k tomu prispeli aj

priaznivé finančné podmienky.

Po talentových skúškach hneď prvý rok nastúpilo na bakalárske štúdium do 1. ročníka desať študentov. Vďaka kvalitnému personálnemu obsadeniu (doc. Dušan Jarjabek; Mgr. art. Michaela Kukurová, ArtD.; Mgr. Silvia Leles Sklovská; MgA. Peter Strenáčik; Mgr. art. Igor Timko, ArtD.; Miroslava Marčeková; Martin Hudec; PhDr. RNDr. Jana Orlická, PhD.; Mgr. Igor Šimeg; Mgr. art. Katarína Hitzingerová, ArtD.; Mgr. Zuzana Ďuricová Hájková) a pre dobré výsledky sme dostali právo od akreditačnej komisie realizovať aj magisterské štúdium. Časom niektorí pedagógovia pre pracovnú zaneprázdnenosť odišli a pribudli noví – Mgr. Jana Hubinská; Mgr. art. Michaela Majer; Mgr. art. Daniel Simandl, ArtD.; Mgr. art. Marián Vojtko a Mgr. art. Tomáš Krištof. Pod ich vedením sa uskutočnili rôzne prezentácie študentov: verejné koncerty, účinkovanie na Dňoch mesta Banská Bystrica, v muzikálových predstaveniach na profesionálnych scénach a v školských muzikálových produkciách ako Jukebox Desať a Jukebox. Žiaľ, pandémie a s ňou spojené opatrenia nám neumožnili prezentovať pripravený muzikál Na skle maľované. Avšak nedávno sme už v priestoroch Divadla akadémie umení úspešne uviedli projekt Dievčatko so zápalkami a pripravujeme absolventské predstavenie Mníšky. S pozitívnou odozvou sa stretli diplomové umelecké výstupy študentiek v Robotníckom dome a Bábkovom divadle v Banskej Bystrici. Takže dnes už môžeme povedať, že sme vychovali prvých absolventov muzikálového spevu.

→ prof. Mária Tomanová, ArtD.

Michaela Kukurová, Silvia Leles Sklovská a Dušan Jarjabek sú pedagógovia, s ktorými súvisia prvé absolventky odboru muzikálový spev. Ako to na našom type škôl býva, počas štúdia im neboli len pedagógmi, ale aj kolegami či priateľmi. V umeleckom pedagogicko-interpretáčnom svete sa ich cesty nepochybne opäť stretnú.

V krátkom rozhovore s Michaelou Kukurovou a Silviou Leles Sklovskou prinášame pohľad na prvé roky existencie odboru, ktorý úspešne uzatvára svoju prvú päťročnicu.

S akými očakávaniami ste pred piatimi rokmi začali pedagogicky pôsobiť v novootvorenom odbore muzikálový spev?

Michaela Kukurová: Naskočila som do rozbehnutého vlaku, lebo úplne pri zrode myšlienky som nebola. Za cieľ si dávam vychovať citlivého umelca schopného do svojej interpretácie pretažiť emócie a zároveň ho naučiť vycítiť žánrovú pestrosť. S mojimi očakávaniami sa spája aj ich uplatnenie v praxi, na ktoré sa ich počas štúdia snažím pripraviť.

Silvia Leles Sklovská: Spätne musím konštatovať, že po dlhšom váhaní pred piatimi rokmi, najmä pre pracovnú vyťaženosť, som nakoniec súhlasila stať sa pedagogičkou vo vznikajúcom odbore muzikálový spev. A urobila som veľmi dobre. Pre mňa je to nová dimenzia života, ktorá mi prináša úžasný pocit, že dokážem odovzdať svoje know-how a skúsenosti nielen po profesionálnej, ale aj ľudskej stránke.

Ktoré očakávania sa naplnili a čo vás prekvapilo?

MK: Na prekvapenia sme v našich kruhoch zvyknutí. Očakávania mám v skvalitnení výučby najmä po materiálnej stránke (technické vybavenie potrebné pre náš odbor) a samozrejme

veľmi častý problém umeleckých škôl – priestorové možnosti.

SLS: Začali sme doslova na zelenej lúke a nebolo to jednoduché. Záležalo na každom pedagógovi, akým spôsobom bude viesť svojich študentov. Mňa ako pedagóga teší, že moji žiaci sú úspešní nielen na pôde akadémie, ale aj v divadle, v televízii alebo v rôznych hudobných formáciách a projektoch.

Čo by sa v štúdiu tohto odboru dalo vylepšiť a čo je naopak nastavené dobre?

MK: Vznik muzikálového štúdia/divadla, kde by sa študenti mohli realizovať, by bolo výborným počínom.

SLS: Jednoznačne treba zapracovať na technickom vybavení, ktoré je veľmi

dôležité nielen vo výučbe, ale aj na skúškach, koncertoch a iných umeleckých produkciách.

S akými typmi študentov pracujete, čo vám práca s nimi priniesla?

MK: Študenti sú rôzni, ale všetkých spája rovnaké veľké očakávania a sny. Vďaka nim rozširujem svoje obzory nielen v muzikálovej tvorbe, učím sa nové skladby aj v rôznych iných žánroch.

SLS: Nároky kladiem nielen na seba, ale aj na svojich študentov a prináša to svoje ovocie. Sú veľmi pracovití, snažia sa a hlavne chcú niečo dokázať sebe i okoliu. Som im vo všetkom nápomocná, a keď sledujem ich úspech na koncertoch, robí ma to nesmierne šťastnou a hrdou.

Kde „vidíte“ svojich študentov o 10 rokov?

MK: Slovenská muzikálová scéna je veľmi malá, no šance uplatniť sa na divadelných doskách určite majú. Pedagogická práca však isto naplní mnohých z nich.

SLS: Niektoré už profesionálne pôsobia a niektoré vidím ako budúce pedagogičky, moderátorky či herečky.

→ Spracovala:

Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD.

Dievčatko so zápalkami

V pondelok 11.4.2022 o 17:00 sa uskutočnila premiéra muzikálovej rozprávky Dievčatko so zápalkami. Scenár a texty piesní napísal Tomáš Krištof, ktorý sa inšpiroval rovnomeným príbehom od H. CH. Andersena. Skvelú hudbu s rozprávkovou atmosférou vytvoril hudobník a skladateľ Matej Štesko. Krásne kostýmy navrhla Ema Kristofová. O choreografie sa postarala Michaela Majer a s hudobným naštudovaním pomohli Daniel Simandl a Lubomír Richter. Scéna: Ján Chrtán. Účinkovali poslucháči prvého až štvrtého ročníka Katedry vokálnej interpretácie Fakulty múzických umení. Reprízy tejto inscenácie pre malých aj veľkých si budete môcť pozrieť v akademickom roku 2022/2023 vo veľkom štúdiu Divadla Akadémie umení v Banskej Bystrici.

→ Mgr. art. Tomáš Krištof

Autorka fotografií: Gabriela Birošová

Profesor Štefan Sedlický – 20 rokov so Speváckym zborom slovenských učiteľov

Pedagóg, vedúci katedry, dirigent a profesor Štefan Sedlický už dvadsať rokov stojí na čele jedného z najstarších telies nielen u nás, ale aj za hranicami krajiny, Speváckeho zboru slovenských učiteľov. Zbor, ktorý v minulom roku oslávil svoju storočnicu, prešiel kus našej pohnutej histórie, bol svedkom mnohých dôležitých udalostí, stretol sa s významnými osobnosťami politického, kultúrneho a spoločenského života, pričom neustále odhodlane kultivoval národné povedomie a propagoval naše hudobné bohatstvo doma a v zahraničí. Jeho cestu po celý čas sprevádzali výnimočné dirigentské osobnosti, ktoré dokázali prepojiť rozmanité osudy a vytvorili z nich jeden vysoko umelecký organizmus. Pri jeho vzniku v roku 1920 stál vtedajší riaditeľ Hudobnej školy pre Slovensko v Bratislave Miloš Ruppeltdt, v čase 2. svetovej vojny ho na krátky čas vystriedali Ján Cikker a Dezider Kardoš (1943), po ukončení vojny sa telesa ujal uznávaný hlasový pedagóg Ján Strelec (1945) a po jeho odstúpení na miesto umeleckého šéfa sa dirigentského postu zhostil Juraj Haluzický (1954). Po 55. výročí štafetu zbormajstra po svojom učiteľovi prebral dirigent Slovenského filharmonického zboru Peter Hradil (1977), ktorého napokon v roku 2002 na tomto poste vystriedal profesor Štefan Sedlický. SZSU bol za celú svoju doterajšiu éru vedený výnimočnými osobnosťami, ktoré z neho dokázali, aj napriek mnohým neľahkým obdobiam, vyťažiť maximum. Už za pôsobenia súčasného dirigenta získal zbor vysoké medzinárodné ocenenia - víťazstvo zo Svetovej olympiády zborového spevu (World Choir Games) v lotyšskej Rige z roku 2014 a absolútneho víťaza z medzinárodnej súťaže Slovakia Cantata z roku 2019, kde porota zostavená výlučne z odborníkov zo zahraničia udelila profesorovi Sedlickému ocene-

nie Najlepší dirigent. Rovnako je teleso aktívne v nahrávaní slovenskej zborovej tvorby, čoho dôkazom je za posledné dve dekády sedem CD. Veľkú zásluhu na jeho úspechoch, nahrávacích aktivitách, množstve koncertných vystúpení po celom svete má nepochybne šéfdirigent, ale bez zanietných členov (zbor tvorí päťdesiatka spevákov), ktorí účinkovanie v zbere považujú za životný štýl, by tieto úspechy neboli. Spev robia popri svojich zamestnaniach pracovníci ministerstva, vychovávatelia, nepedagogickí pracovníci, či študenti.

Oslavy storočnice sa z pochopiteľných dôvodov presunuli na sezónu 2021/2022. V na sklonku októbra v koncertnej sále Slovenského rozhlasu odznel slávnostný koncert Život národa je večný, ktorý bol poctou slovenským skladateľom, pamätníkom obdobia vzniku speváckeho zboru. Symfonický

orchester pod taktovkou Adriana Kokoša, s tenoristom Pavlom Oravcom a recitátorom Jozefom Šimonovičom uviedol slovenskú premiéru skladby Bélu Kélera Karpaty, ako aj premiéru diela vicedirigenta a člena zboru Tomáša Vrškového Cantata solemnitas pre mužský zbor, tenor a symfonický orchester. Tomáš je absolventom dirigovania v triede profesora Sedlického. Ďalší koncert venovaný výročiu bol uvedený so všetkými slávnostnými poctami 20. marca v Moyzesovej sieni v Bratislave. Za účasti významných členov kultúrnej obce, zástupcov ministerstva školstva a odborov opäť zaznela slovenská zborová tvorba a vokálno-inštrumentálne diela tentoraz v spolupráci s komorným orchestrom Cappella Istropolitana.

O živote so zborom, o jeho členoch, spoluprákach a ďalších plánoch a víziách nám porozprával profesor Štefan Sedlický.

História zboru ukazuje, že jeho dirigenti, profesori si pripravovali a prenechávali štafetu svojim žiakom. Ako to bolo s vami? S akými pocitmi a záväzkami ste prevzali SZSU?

Do SZSU som prišiel rovno na miesto šéfdirigenta. Predtým som nebol jeho súčasťou a informácie o zbere som mal len sprostredkovane. Môj predchodca a zároveň pedagóg profesor Hradil ma oslovil, či by som sa nezúčastnil konkurzu na túto funkciu. Po skončení štúdia som pracoval už s mojimi tromi zborními – žilinským, martinickým a banskobystričským, s ktorými som sa zúčastňoval rôznych prehliadok a súťaží, robili sme zahraničné turné, takže v odbore som bol dosť aktívny a vyťažovaný. Situácia v SZSU sa začala meniť v roku 2001, keď už profesorovi Hradilovi jeho zdravotné problémy nedovolili ani vycestovať na turné do Japonska a dirigentskej funkcie sa zhostil jeho zástupca Vladimír Bálint. Organizačný výbor na základe tejto situácie vyhlásil konkurz, do ktorého som bol, pravdepodobne aj na základe priania Hradila, oslovený aj ja a vyhovel som. Pamätám sa, ako mi bolo doporučené vzdať sa ostatných zborov a venovať sa len SZSU, ale túto radu som odmietol. Všetko je o správnom načasovaní. Prvé stretnutie prišlo v januári 2002.

Mal niekto vplyv na vaše rozhodnutia, či už v práci s telesom, pri koncipovaní programu, prípadne na vaše umelecké pôsobenie?

Mojim najväčším inšpirátorom a pomocníkom bol môj otec, ktorý bol zároveň aj dlhoročným členom zboru. Jeho rady boli však viac ľudské, osobné ako odborné. V začiatkoch som to potreboval a veľmi oceňoval. Nebolo jednoduché prevziať štafetu po profesorovi Hradilovi, ktorý bol typovo úplne odlišný dirigent. Ja s mojím temperamentom a štýlom práce som musel okrem iného vynakladať úsilie na to, aby som konzervatívnu časť spevákov presvedčil, že to čo robím a ako, je správne. Počul som, že boli kladené otázky typu „či to nie je proti pravidlám takto dirigovať“ ☺. Prvé úspechy však pochybnosti potlačili. Profesne ma ovplyvnil Anton Kálay, od ktorého som sa naučil pracovať s hudbou, postojom, gestom, mimikou a vyťažiť zo zboru maximum. Na Hradilovi som obdivoval jeho ľudskosť, decentnosť a umiernenosť, ale aj svedomitý prístup k pedagogickému vedeniu.

Homogénne kolektívy majú svoje úskalia. Ako sa pracuje v tom mužskom, kde je určite náročnejšie presadiť si svoje.

Zo začiatku to nebolo jednoduché. Prišiel som do rozbehnutého vlaku, ktorý mal svoje pravidlá, návyky, tradície, dlhoročných členov so svojimi predstavami o vedení zboru a úlohe dirigenta v ňom. Meniť to nebolo jednoduché. Bol som mladý, plný energie, nápadov a mal som aj iný pohľad na tempo práce. Naštudovanie nových titulov ako aj oprášenie tých starých som podmienil dynamicky rýchlejšou prácou, zredukoval som delené skúšky, zvýšil som nároky na vokálno-interpretáciu kvalitu zboru. Samozrejme to narušilo utkvelé predstavy a prinieslo nepopulárne riešenia. Niektorí starší členovia odišli, iní sa prispôbili a nastúpili mladí. Aj neprajníci si po prvých úspechoch, domácich a zahraničných oceneniach priznali, že bolo dobré počkať a zotrvať. V posledných dvoch rokoch nám nepriala pandémia. Zastavila sa nielen koncertná činnosť, ale aj skúšky a konkurzy. Noví členovia chcú čo najskôr vystupovať, a preto im to pokiaľ skladby naštudujú, umožňujem. Nemá význam váhať a dúfať, že ich čakanie neodradí a neodídu. Motivácia je veľmi dôležitá a v dnešnej dobe jedným z kľúčových nástrojov pre budúcnosť zboru.

Počas storočia zbor premiéroval množstvo diel a viacerí skladatelia stáli v jeho blízkosti. Dnes to zrejme nie je iné a spolupráca s niektorými sa opakuje.

V mojich začiatkoch sme vyhlásili súťaž Volanie po partitúrach a potešilo nás, že táto iniciatíva vyvolala veľký ohlas. Vzišli z nej mnohé zaujímavé diela, ktoré sme si vzali do svojho repertoáru. Išlo aj o známych a oceňovaných autorov ako Novák, Bázlik, Krška, Iršai a ďalší. Mnohých považujem za svojich priateľov a rád s nimi spolupracujem. Ideálne je, ak sú naklonení k pripomienkam a ochotní svoje skladby šíť na mieru predispozíciám zboru. Určite k takýmto autorom patria napríklad súčasný dekan FMU docent Peter Špilák, Ľuboš Bernáth, či Tomáš Vrškový. Spomeniem však aj rad bývalých študentiek, ktoré kompozične vniesli trochu ženského elementu do mužského sveta – Anna Bomborová, Katarína Juhászová, Mária Sihelská, Mária Jašurková.

Vaše výročie prechádza veľkou skúškou trpezlivosti. Konečne však prišiel čas, ktorý umeniu praje. Čo vás ešte čaká?

SZSU dospel k storočnici a konečne sme si ju s úctou a poctami mohli aj užiť. Teší nás pamätná známka, medaila, ale aj koncert v rozhlase a v Moyzesovej sieni. Ten posledný nás čaká v rámci sprievodného programu Košickej hudobnej jari v tamojšej Štátnej filharmónii (15. mája), kde sa predstavíme s podobným programom ako v Bratislave. Okrem týchto primárnych koncertov odznie niekoľko sprievodných po Slovensku, jeden vo Viedni a v pláne je aj zahraničný zájazd.

A aké plány, aktivity, vízie máte tu na akademickej pôde FMU?

V prvom rade je v mojej vízii dať zmysel špecializovanému odbornému pracovisku pre zborový spev *Canzona Neosolium* vytvorením troch flexibilných reprezentatívnych speváckych telies - *Canzona Neosolium* – miešaný zbor (cca 35 - 40 spevákov), ktorý by sa mohol okrem a cappella skladieb podieľať aj na predvážaní vokálno-inštrumentálnej tvorby; ďalej *Canzona Neosolium Women* – ženský komorný zbor (cca 20 speváčok), ktorý už teraz pod vedením našej doktorandky Veroniky Veverkovej dosahuje pozoruhodné výsledky a bol by určený primárne na interpretáciu súčasnej zborovej tvorby a *Canzona Neosolium Chamber* - novovzniknuté komorné vokálne teleso (október 2022), ktoré bude uvádzať komorné skladby najmä obdobia renesancie, ale aj experimentálne diela súčasnej hudby. Podľa mojich odhadov sme jedinou školou, kde funguje zborové teleso zložené výlučne zo študentov, čo je nepochybne našou devízou. Verím, že moje plány sa naplnia a tieto tri telesá sa v krátkej dobe stanú "výkladnou skriňou" kvalitného zborového spevu, pričom budú Akadémiu umení reprezentovať na domácich ako aj zahraničných pódiiach. Rád by som s podporou fakulty v blízkej dobe zrealizoval prvé vystúpenia doma a rovnako predstavil naše umenie aj za hranicami Slovenska.

→ Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD.

Rozvoj osobnosti študentov – Mysli a konaj ako podnikateľ

FMU AU sa snaží neustále zlepšovať a skvalitňovať vzdelávanie svojich študentov, vytvoriť priestor pre edukáciu podporujúcu individuálny prístup k študentom, ponúknuť atraktívne edukačné prostredie a čo najužšie prepájať vzdelávanie s potrebami praxe. Jednou z možností na dosiahnutie uvedených cieľov je intenzívna spolupráca s externým prostredím, na základe ktorej dochádza nielen k odbornej spolupráci a k rozvoju umeleckých kompetencií študentov, ale aj k cielenému rozvoju ich osobnosti a mäkkých zručností.

Požiadavky súčasného trhu práce totiž presahujú odborné vedomosti, zručnosti a návyky a nad ich rámec sa vyžadujú aj rozvinuté také kvality ako flexibilita, tvorivosť, schopnosť riešiť problémy, rozhodovať, spolupracovať v skupinách a tímoch, schopnosť komunikovať efektívne a asertívne, presadiť sa, prezentovať vlastné názory, akceptovať iných, prijať kritiku, prejavíť vďaku a uznanie. Rovnako dôležitá je sebakontrola, empatia, schopnosť sebareflexie, schopnosť orientovať sa na cieľ, sebamotivácia, sebaapresadzovanie a potreba sebarozvoja. Uvedené zručnosti nie sú štandardným produktom štúdia v tradičnom ponímaní, nie je možné ich získať len v rámci prednášok, seminárov, konferencií a pod., ale získavajú sa v praktickej činnosti, pri riešení problémov, v diskusiách, simulačných úlohách, hrových aktivitách, pri sociálno-psychologickom tréningu. Škola ho môže zabezpečiť napríklad prostredníctvom špecificky zameraných vyučovacích predmetov, počas ktorých študenti participujú na krátkych jednorazových alebo pravidelných aktivitách alebo cez organizovanie workshopov a rôznych výcvikových blokov a pod.

Študenti FMU AU mali možnosť zúčastniť sa na workshope, ktorý organizovala vzdelávacia spoločnosť „unit QQ“ z Banskej Bystrice. Jej zakladateľka a majiteľka Ria Marie Júdová je skúse-

nou lektorkou, konzultantkou, koučkou a metodičkou pre tvorbu vzdelávacích programov. Pre študentov FMU AU pripravila v spolupráci s lektorom Miroslavom Nosálom interaktívne workshopy pod názvom Konaj a mysl ako podnikateľ. Išlo o neformálne stretnutie, na ktorých sa študenti mohli dozvedieť množstvo informácií na tému efektívnej, asertívnej a bezkonfliktnej komunikácie a zapojiť sa do aktivít zacielených práve na rozvoj spomínaných oblastí. Aktivity boli zamerané aj na schopnosť porozumenia, zvládanie kritiky a námietok, krízových situácií či riešenie konfliktov. Súčasťou zámerného rozvoja bola aj spolupráca a kooperácia v skupinách pri dosahovaní vytýčených cieľov. Na workshopoch sa zúčastnili študenti bakalárskeho i magisterskeho štúdia. Oceňovali dynamiku, otvorenosť a najmä príjemnú tvorivú atmosféru.

Pre značný záujem bol naplánovaný aj nadstavbový zážitkový záverečný program, ktorý sa zamerával na sebaopoznanie, život v interakcii a spoluprácu.

Na záverečnom stretnutí mali študenti možnosť odhaliť a akcelerovať svoj potenciál, oboznámili sa s farebnou typológiou, absolvovali rozvojové aktivity a stretli sa s výnimočnými hosťami ako Henri Tatár, Dušan Šimo či Robert Bošela, ktorých mohli vyspovedať a získať od nich inšpirácie pre dosahovanie vlastných úspechov v budúcom živote a kariére.

„Som veľmi rád, že som sa zúčastnil tohto workshopu. Nevedel som úprimne, čo ma čaká, šiel som sa zabaviť a možno sa dozvedieť niečo nové, ale nakoniec som bol nadšený zo všetkých aktivít, hier či celkovo z komunikácie medzi nami. Myslím si, že sme sa stretli skvelá partia. Raz som niekde počul, že čas, ktorý niekomu venujete, je najdrahší a práve za ten čas by som sa chcel poďakovať našim lektorom. Zistil som, aká veľmi dôležitá je komunikácia medzi ľuďmi, správne pochopenie kontextu, pýtanie sa, vysvetlenie ... taktiež rešpektovanie jeden druhého a hlavne schopnosť vzájomne sa pochváliť, nielen hľadať chyby. Celý workshop sa niesol v dobrej nálade a pohode...“ (Bc. Martin Vetrák, DiS. art.)

„Chcela by som sa poďakovať lektorom za úžasný workshop, ktorý som mohla absolvovať. Zaujali ma všetky aktivity a témy, ktoré sme počas dňa rozoberali. Úprimne som si oddýchla a prišla na iné myšlienky. Na začiatku sme sa trochu hanbili, kým sme sa spoznali, ale potom sme boli podľa mňa super tím. Nepocítovala som, že by mi bolo dlho, práve naopak, prijala by som aj viac času na takéto témy a hry. Určite môžu ľutovať tí, ktorí sa workshopu nezúčastnili. Lektori boli veľmi príjemní a priateľskí.“ (Bc. Aneta Kostovčáková, DiS. art.)

„Bolo to úžasné a som veľmi rada, že som mala možnosť sa toho zúčastniť! Bolo by super, keby sa aj naďalej niečo také na našej škole organizovalo, pretože to študentom môže veľmi pomôcť.“ (Bc. Tereza Gerzaničová, DiS. art.)

„Velmi pekne by som sa chcela poďakovať pani lektorke Júdovej, páňovi Nosálovi aj všetkým, ktorí pre nás tento workshop pripravili. Pár hodín strávených s týmito ľuďmi obohatilo rozvoj mojej osobnosti... Naučili sme sa niečo o sebahodnotení, ako efektívne komunikovať a veľmi hravou formou sme zároveň prichádzali aj na svoje nedostatky a chyby v komunikácii. Ďalšou závažnou témou aj pre umelcov, ktorej sme sa venovali, bolo prijatie kritiky či riešenie konfliktov. Verím tomu, že každý študent by sa v týchto problematikách našiel, pomohlo by mu to a práve preto tento workshop určite odporúčam aj ostatným. Lektori s nami využili čas naozaj profesionálne a plnohodnotne.“ (Diana Budinská, DiS. art.)

Workshopy sa konali pod záštitou dekana FMU AU doc. Mgr. art. et Mgr. Petra Špiláka, PhD., ArtD. a garantkou projektu za AU bola PaedDr. Mgr. Mária Strenáčiková, PhD. Veľká vďaka za entuziazmus a organizáciu patrí Marte Holécycovej, asistentke prorektorov AU. Workshopy prebiehali 21. – 23. 2. 2022 v koncertnej sále FMU AU. Záverečné stretnutie sa konalo 21. 3. 2022.

→ doc. PaedDr. Mgr. Mária Strenáčiková, PhD.

Akadémia
umení
v Banskej
Bystrici

art3.

Časopis Akadémie umení
v Banskej Bystrici.
Vychádza štvrtročne.
Nepredajné.

Vydáva:

Akadémia umení v Banskej Bystrici
Kollárova 22
974 01 Banská Bystrica
IČO vydavateľa – IČO 31 094 970

Dátum vydania:

jún 2022

Číslo:

01/2022

Ročník:

XII.

Adresa redakcie:

Rektorát AU, miestnosť č. 120

Telefón:

048/414 5120, fax: 048/414 5109

e-mail:

art3@aku.sk

Internet:

www.aku.sk

Redakčná rada:

prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD.
doc. Mgr. art. Ing. Richard Kitta, ArtD.
doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.
Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD.
PaedDr. Peter Vítko
doc. Mgr. art. Eva Varhaníková, ArtD.

Redakcia:

Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD.
— Šéfredaktor

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD./FVU
— Zástupca šéfredaktora

PhDr. Alena Vrbanová, PhD./FVU
Karolína Paluchová/FVU
Mgr. art. Michaela Šuranská/FVU

Mgr. et Mgr. art. Anna Burdová, PhD./
FMU — Koordinátorka
Jana Bystrianska/FMU
Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD./FMU

Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD./FDU
— Koordinátorka
Mgr. art. Janka Ovšonková/FDU
Mgr. art. Richard Sanitra, ArtD./FDU
Mgr. art. Petra Kovalčíková, ArtD./FDU
Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD./FDU
Zuzana Ogurčáková/FDU
Bc. Nikola Kočišová/FDU

Ing. Ivana Badinská/Knižnica AU

Bc. Martin Bizík/Študentská únia

Mgr. art. Gabriela Birošová/Public
relation AU

Marta Holécyová

Grafický dizajn a DTP spracovanie:

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.

Jazyková korektúra:

PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD.

Použité písmo:

Circular (Lineto)

Fazeta (Adtypo – Andrej Dienes)

Tlač:

Equilibria, s. r. o.

Vytlačené na recyklovanom papieri.

EV 5325/16

ISSN 2453-7349

ISBN 978-80-89555-65-9

EAN 9788089555659

... únavu si nepripúšťame a dokončíme zmeny, ktoré je možné považovať za najkomplexnejšie a najzložitejšie od založenia AU v roku 1997.

Tieto zmeny sa zhodou okolností kryjú s 25. výročím, ktoré Akadémia umení v Banskej Bystrici oslávi tento jún. Celý rok plánujeme a pripravujeme podujatia na pripomenutie tohto významného výročia. Niektoré podujatia už aj teraz prebiehajú, ale ich vyvrcholenie bude na jeseň pri príležitosti Dní otvorených dverí AU od 26. – 28. októbra 2022, na ktorom sa odprezentujú jednotlivé fakulty a veríme, že podujatie obohatí kultúrny život Banskej Bystrice.